

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

**POTENCIÁL ROZVOJE VODNÍ CESTY BAŤŮV KANÁL A
ŘEKY MORAVY JAKO SOUČÁST CESTOVNÍHO RUCHU
TURISTICKÉ OBLASTI SLOVÁCKO**

Diplomová práce

Autor: Bc. Eva Klementová

Studijní program: Rekreologie

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Rončák

Olomouc 2023

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Bc. Eva Klementová

Název práce: Potenciál rozvoje vodní cesty Baťův kanál a řeky Moravy jako součást cestovního ruchu turistické oblasti Slovácko.

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Rončák

Pracoviště: Katedra rekroologie

Rok obhajoby: 2023

Abstrakt:

Vodáckou turistiku lze řadit mezi velmi atraktivní činnosti k trávení volného času u všech věkových kategorií. Cílem práce je popsat Baťův kanál jako jednu z dominant regionu Slovácko a vyzkoumat efektivitu současného i navrhovaného provozu. K tomu jsou vytvořeny dvě výzkumné otázky zaměřující se jak na profil návštěvníka, tak na atraktivní provozní dobu plavebních komor a měsíců pro plavbu. K odpovědím na ně posloužily data získaná z dotazníků, lodních deníků a workshopů. V této práci jsem rovněž zpracovala data do jednotlivých grafů pro přehledné znázornění detailních informací u každého typu návštěvníka i poskytovatelů služeb.

Klíčová slova: vodácká turistika, Baťův kanál, turistická oblast Slovácko, návštěvník, plavební sezona, plavební komora

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Bc. Eva Klementová
Title: The development potential of the Batův canal and the Morava River as part of tourism in the Slovácko tourist area.

Supervisor: Mgr. Miroslav Rončák
Department: Department of Recreation and Leisure Studies
Year: 2023

Abstract:

The boating can be classified as a very attractive leisure activity for all ages. The main objective of this thesis is to describe the Bata Canal as one of the landmarks of the Slovácko region and to investigate the effectiveness of the current and proposed future operation. The research is based on two questionnaire with focus on the visitors profile, how attractive is day schedule of pound locks and month seasons of pound locks. The sources of collected data were questionnary of boat diaries and workshop meeting minutes. I have processed collected data into charts for better visibility for each kind of visitor as well as for data of service providers.

Keywords: boating, Baťa Canal, tourist area Slovácko, visitor, cruise season, locks

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Miroslava Rončáka,
uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 16. dubna 2023

.....

Děkuji Mgr. Miroslavu Rončákovi za odborné vedení mé diplomové práce, užitečné rady a lidský přístup. Dále děkuji firmě KREIA a destinační organizaci Slovácko za možnost spolupráce na výzkumu. Zvláštní poděkování patří mé rodině a příteli za pomoc, oporu a dodávání sil nejen u této práce, ale i v průběhu celého studia.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Cestovní ruch	11
2.1.1 Definice a dělení cestovního ruchu	11
2.1.2 Typologie účastníků cestovního ruchu	13
2.1.3 Rozvoj cestovní ruchu a jeho udržitelnost	15
2.2 Vodácká turistika	17
2.2.1 Definice a dělení vodácké turistiky	18
2.2.2 Historie vodáctví	18
2.2.3 Vodní cesty	19
2.2.3.1 Vodní cesty v ČR	20
2.2.3.2 Vodní cesty v zahraničí	22
2.2.4 Nebezpečí na vodě	25
2.2.5 Vliv pobytu v přírodě a u vody na psychiku člověka	26
2.3 Baťův kanál	28
2.3.1 Historie – od nadějné realizace k úpadku	31
2.3.2 Obnovení provozu a současnost	32
2.3.3 Pravidla plavby	34
2.3.4 Rozvoj Baťova kanálu v budoucnu	36
2.3.5 Organizace řídící provoz Baťova kanálu	37
2.3.6 Flóra, fauna, chráněná území a přírodní památky	40
2.3.7 Technická památka	41
2.4 Turistická oblast Slovácko	42
2.4.1 Definice území	42
2.4.2 Řízení cestovního ruchu na Slovácku	42
2.4.3 Turistické využití	44
2.4.3.1 Atraktivní místa ve spádové oblasti Baťova kanálu	47

3	Cíle	48
3.1	Hlavní cíl.....	48
3.2	Dílčí cíle	48
3.3	Výzkumné otázky	48
4	Metodika	49
4.1	Výzkumný soubor	49
4.2	Metody sběru dat	49
4.2.1	Online dotazníky	50
4.2.2	Lodní deníky.....	50
4.2.3	Workshop	51
4.3	Statistické zpracování dat	51
5	Výsledky.....	52
5.1	VO1: Jak vypadá profil návštěvníka?.....	52
5.1.1	Pobytové lodě.....	52
5.1.2	Výletní lodě.....	55
5.1.3	Motorové čluny	58
5.1.4	Veřejnost	61
5.2	VO2: Mají návštěvníci i podnikatelé zájem o prodloužení provozní doby plavebních komor a prodloužení plavební sezony?	63
5.2.1	Pobytové lodě.....	63
5.2.2	Výletní lodě.....	65
5.2.3	Motorové čluny	66
5.2.4	Veřejnost	67
5.2.5	Poskytovatelé služeb	68
5.3	Potenciál rozvoje.....	71
5.3.1	Bariéry rozvoje Baťova kanálu	71
5.3.2	Pozitivní dopady	71
5.3.3	Negativní dopady.....	71
6	Diskuse.....	72
7	Závěry	74
8	Souhrn	75

9	Summary	76
10	Referenční seznam	77
11	Přílohy	82
	11.1 Dotazník pro pobytové lodě	82
	11.2 Dotazník pro výletní lodě.....	82
	11.3 Dotazník pro motorové čluny	83
	11.4 Dotazník pro veřejnost	83
	11.5 Dotazník pro poskytovatele služeb.....	84
	11.6 Trasa výletu podél Baťova kanálu.....	84
	11.7 Originální mapa Baťova kanálu, Vnorovy	85
	11.8 Knihobudka, Strážnice	86
	11.9 Vinné sklepy Petrov - Plže.....	87
12	Seznam zkratek	88
13	Seznam obrázků	89

1 ÚVOD

Cestovní ruch (CR) je součástí světa už od pradávných dob. Ovšem cestování je stále dostupnější, a tak poznávání nových míst je atraktivní způsob, jak trávit volný čas. Nemasí se vždy jednat o vzdálené turistické destinace, i v České republice je mnoho krásných míst vybízejících k návštěvě. To potvrzuji i data agentury (CzechTourism, 2023a). Za rok 2022 strávilo dovolenou v České republice 19,5 milionů turistů, z toho více než 12,1 milionů tvořili rezidenti. Díky výraznému nárustu domácího turismu se jedná o nejvyšší číslo od roku 2012, kdy se na Českém statistickém úřadě zavedla současná metodika měření. Nízký počet zahraničních turistů jistě velmi ovlivnila dozvívající pandemie nemoci COVID-19. Jejich návrat se očekává v roce 2023. Z hlediska financí tvořil příjem z CR cca 118 miliard Kč, což je o více než 50 miliard více, než v roce 2021 (CzechTourism, 2023b).

V rámci poznávání nových míst nás to často láká do přírody. Lesy, louky, řeky atd. jsou dostupné více či méně kdykoli, pro kohokoli a kdekoli. Právě řeky a jiné vodní plochy tvoří důležitou infrastrukturu pro vodáckou turistiku. V České republice je fenomén vodáctví velmi silně zakořeněn. Ročně se rozhodne pro splutí řeky až 800 000 lidí. V průměru český vodák stráví pobytom na vodě 2 až 3 dny a velmi oblíbené jsou jednodenní výpůjčky lodí (Asociace vodní turistiky a sportu z.s., 2023).

Otázkou je, zda je stále rostoucí obliba této aktivity udržitelná. Z některých řek se stávají vodácké dálnice, v kempech je obtížné najít si místo na spaní, návštěvníci vyprodukují obrovské množství odpadu, který se velmi často dostane až na samotné dno řek (Snížek, 2019). Má se tedy napomáhat k rozvoji vodní turistiky, či ne?

Svou diplomovou práci jsem se rozhodla zaměřit na technickou památku Baťův kanál. Zde sice není overturismus zásadním problémem, ale i tak lze v sezoně vidět na krátkém úseku a v přístavech mnoho lodí a návštěvníků. Možným řešením by bylo kromě úpravy infrastruktury prodloužení provozní doby plavebních komor a plavební sezony. Právě touto problematikou se ve své práci zabývám a pomocí dvou výzkumných otázek se snažím zjistit profil zákazníka a atraktivní provozní dobu plavebních komor a měsíců pro plavbu.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se dotýká každého z nás. Ať už v podobě účastníka, organizátora či obyvatele cílové destinace, nelze ho přehlédnout. V moderním rychlém světě se touha po tom, odjet někam pryč od všech povinností a užít si psychický odpočinek, ještě zvyšuje.

2.1.1 Definice a dělení cestovního ruchu

Zelenka a Pásková, (2012) ve své knize Výkladový slovník CR uveřejňuje několik definic souvisejících s tímto odvětvím. Jako první bych uvedla následující: „Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu“ (Zelenka & Pásková, 2012, p.15). Z definice je jasné zřetelné, že se jedná o problematiku s mnoha proměnnými. Samotní autoři definují CR takto:

Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z více hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoli pevně stanovitelných hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, související s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech. Jevovou náplní cestovního ruchu jsou především souhrnné aktivity jeho účastníků, procesy související s budováním a provozováním zařízení poskytujících těmto účastníkům služby, aktivity spojené s rozvojem a ochranou zdrojů pro jeho funkci, souhrn politických a veřejně správních aktivit (politika, propagace a regulace cestovního ruchu, mezinárodní spolupráce apod.) a současně i reakce místních komunit a ekosystémů na uvedené aktivity (zpětná vazba) (Zelenka & Pásková, 2012, p. 15).

V zahraničí je CR velmi často označován pojmem tourism. Dle glosáře Světové organizace pro CR (UNWTO, 2022) je definice následující: „Turismus je sociální, kulturní a ekonomický jev, který zahrnuje pohyb lidí do zemí a míst mimo jejich obvyklé prostředí za osobními nebo obchodními/profesními účely. Tito lidé jsou nazývání návštěvníci (kteří mohou být turisté nebo výletníci; rezidenti nebo nerezidenti) a turismus souvisí s jejich aktivitami, z nichž některé zahrnují výdaje na turismus“.

Goeldner a Richie (2014) vidí CR jako souhrn aktivit účastníků, procesů budování infrastruktury, propagačních aktivit i reakcí místních komunit. Upozorňují ale na to, že i CR má své výhody a nevýhody.

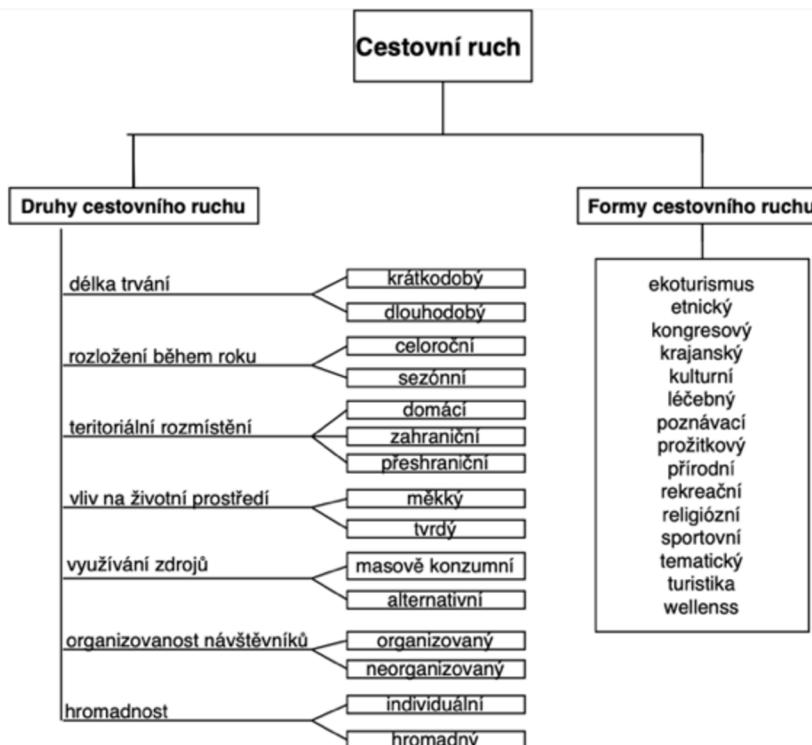
V případě bezohledného a nevhodného rozvoje může mít velmi silný, negativní dopad na přirozené prostředí. To často vede k degradaci kulturního prostředí, komerčnízaci kultury i umění, konfliktům a sociálním problémům. Na stranu druhou poskytuje mnoho pracovních příležitostí, rozvíjí infrastrukturu, rozšiřuje vzdělání, a také vyvolává touhu k ochraně památek i tradic. Bonusem je fakt, že ruší jazykové, rasové i náboženské bariéry. Studnička a Vrhotová (2011) charakterizovali CR jako dočasný pobyt a pohyb osob mimo své trvalé bydliště, smysluplné trávení volného času, zažití dobrodružství a touhu poznávat nová místa.

Z definic je zřetelné, že se jedná o jev obsahující mnoho druhů a forem. Na Obrázku 1 lze vidět rozdelení podle Zelenky a Páskové, (2012). Motivace návštěvníků je zásadní při rozlišení forem CR. Naopak u druhů hraje roli například: délka trvání, hromadnost i teritoriální rozmístění. Právě poslední pojem je velmi důležitý při další klasifikaci CR. Rozlišuje jej podle území státu, na němž je CR realizován. Jedná se o tři hlavní, navzájem se propojující termíny.

- vnitrostátní CR = domácí + příjezdový
- národní CR = domácí + výjezdový
- zahraniční CR = příjezdový + výjezdový (Šauer et al., 2015)

Obrázek 1

Vybrané druhy a formy cestovního ruchu (Zelenka & Pásková, 2012, p.17)

Předpoklad i potenciál CR je pro každou destinaci velmi důležitý z hlediska její nabídky.

Od něj se totiž odvíjí přitažlivost pro návštěvníky. Rozlišujeme primární a sekundární potenciál.

K primárnímu se řadí přírodní a kulturně – historické předpoklady.

- přírodní = krajina s jejím reliéfem (hory, skalní města, jeskyně), vodstvo (jezera, moře, vodopády), klima, rostlinstvo, živočišstvo
- kulturně – historické = kulturně – historické památky (UNESCO, hrady, zámky), kulturní zařízení (muzea, galerie, divadla, hvězdárny, společenské akce (festivaly, karnevaly, olympijské hry, výstavy

V sekundárním potenciálu jsou ty předpoklady, bez nichž by se primární těžce rozvíjely.

- komunikační = struktura komunikační sítě, dostupnost destinace
- infrastruktura = ubytovací, stravovací služby, kulturní, zábavní, sportovní zařízení, cestovní kanceláře, agentury

Ať už si vybereme jakoukoli destinaci, velmi často ji volíme z důvodu rekreace. Ta má sloužit k obnově tělesných či duševních sil člověka skrze aktivní zapojení se do nejrůznějších činností. V nich lze uplatňovat naučené schopnosti k přijímání či tvorbě nových hodnot s vidinou radosti. V rámci cestování se projevuje rekreace na několika úrovních.

- únik před stresy, přelidněným prostředím a z každodenních stereotypů
- pasivní i aktivní odpočinek pro psychickou i fyzickou složku organismu
- poznávání nových kultur, památek, gastronomií a přístupů k životu
(Flekalová, 2015)

2.1.2 Typologie účastníků cestovního ruchu

Rozlišení osob, jenž se účastní CR je velmi důležité jak pro statické hodnocení ekonomických přínosů cestování, tak pro celkové pochopení problematiky CR.

Účastníkem je ta osoba, která přechodně pobývá mimo své obvyklé prostředí a účastní se tedy daného druhu a formy CR s motivem jiným než výdělečným. Mohou patřit do domácího či zahraničního CR a dělíme je dle délky pobytu na výletníky – dočasní návštěvníci, kteří se zdrží pouze jeden den, bez přenocování a turisty – návštěvníci, kteří se zdrží alespoň 24 hodin a přespí (Zelenka & Pásková, 2012).

Každý jedinec je originál a má rozdílné preference a potřeby v rámci cestování. Přesto lze ve společnosti najít několik lidí s podobnými rysy toho, jakým způsobem si svou dovolenou, výlet či rekreaci plánují a jak ji prožívají. Jedna z mnoha typologií turistů je dle Zalatana (2004) rozlišena do těchto skupin:

- sociální turisté – jedou na místa, která doporučují přátelé, rodina (45 %)
- konvenční (tradiční) turisté – spoléhající se většinou na služby cestovních kanceláří (19, 8 %)
- reklamní turisté – jedou na místa, která se často objevují v reklamách a jsou dostatečně propagovaná (17,5 %)
- plánovací turisté – dopředu si detailně plánují všechny aspekty své dovolené (10, 7 %)
- impulzivní turisté – rozhodující se náhle, pod vlivem okamžiku (7 %) (Flekalová, 2015)

Dále lze rozlišit psychocentrického a allocentrického turistu. Ten první požaduje mít vše předem zařízené a touží jen uniknout z práce, relaxovat, slunit se a nic neřešit. Naopak allocentrický rád navštěvuje neznámá místa, zkoumá místní produkty a vyžaduje spontánnost.

Každý z nás jede na výlet či dovolenou za jiným účelem. Rekreační turista kvůli obnovení psychických i fyzických sil, únikový chce utéct od každodenních starostí a zapomenout na stresové podněty. Po pozorování života místních kultur dychtí zážitkový turista a otevřený užímu kontaktu s místními je turista experimentální. Toho, kdo se naprosto oddá lokální kultuře nazýváme existenciálním turistou (Půtová, 2019).

Vzhledem k Baťovu kanálu nelze specifikovat přesnou typologii turisty. Jelikož část lidí se těší jen na plavbu samotnou, zatímco jiní využívají loď jako dopravní prostředek a mnohem více si užívají návštěvu okolních měst a památek. Přesto všichni by se měli umět zachovat impulzivně, jelikož počasí se dokáže změnit během chvílik a místo slunění se na palubě se musí před bouřkou někam schovat.

2.1.3 Rozvoj cestovní ruchu a jeho udržitelnost

Udržitelnost je v dnešní době tématem číslo jedna v mnoha oblastech života, CR nevyjímaje. Snaha zanechat neporušenou přírodu pro další generace je stále sílící. Zelenka a Pásková (2012) definují udržitelný CR jako: „proces, který díky koncepčnímu rozvoji a plánování dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní ani sociální prostředí. Jeho cílem je totiž ochrana, respektování a zachování životního prostředí i stylu místního obyvatelstva. Současně se jedná o aktivity a služby, jenž ovlivňují biosféru v takové míře, která neobnovitelně negativně nemění globální, ani lokální přírodu a vše s ní související. K tomu všemu je velmi zásadní schopnost destinace udržet si kulturní jedinečnost a bytí v rovnováze s životním prostředím.“

Poznávání vzdálených měst, zemí či dokonce kontinentů je krásná věc, ale jelikož o tom sní velké kvantum lidí, tak některé památky jsou pod náporem turistů přeplněny. To se nelibí hlavně návštěvníkům (dlouhé fronty). Zejména u přírodních atraktivit jsou masy lidí putující k památce škodlivé pro přírodu samotnou – vyhozené cesty mimo značenou trasu, odhozené odpadky, volně puštění psi, hlučné děti i dospělí a další negativní vlivy.

V rámci udržitelného turismu se lze řídit podle několika principů. Prvním z nich je fakt, že turistické aktivity by měly respektovat a reflektovat přírodní prostředí. S tím souvisí snaha o dosažení vyváženosti mezi potřebami návštěvníků a prostředím k určení únosné kapacity přírodního i kulturního dědictví. Nezbytným principem k nastavení udržitelnosti je zapojení místních komunit do procesu plánování. Jestliže se zmíněné principy nepovede nastavit, začnou se do popředí dostávat negativní vlivy. To znamená především znečištění, poškozování biodiverzity, ztrátu místní a vytvoření falešné kultury, prodej kýcových suvenýrů a celkově ztrátu autenticity. Existuje však několik faktorů, které ovlivňují působení CR na životní prostředí. Patří sem množství turistů, stupeň rozvoje CR, druh a kvalita aktivit odehrávajících se na daném území, typ ekosystému a hlavně odpovědnost aktérů stojících v čele vedení dané destinace (Flekalová, 2015). Veškeré činnosti udržitelného rozvoje směřují k zachování rozmanitosti přírody, ekosystémů a rovněž k zachování možnosti uspokojovat základní životní potřeby budoucích generací.

Ovšem nečekanou překážku jak v rozvoji CR, tak i v prožívání dobrodružství při objevování vzdálených míst přinesla pandemie COVID-19. Všechno zlé je ale k něčemu dobré. Právě na pozitivní dopad se zaměřili Mackenzie a Goodnow (2020) ve studii zabývající se přijetím mikro dobrodružství v post – pandemickém světě. Myslí se tím krátkodobé dobrodružství v blízkosti svého bydliště, kterým lze překonat překážky typu přístupnost, čas a peníze. Autoři zjistili, že kvůli přísným vládním opatřením se lidé rozhodli kreativně trávit čas kempováním na zahradě, objevováním tajemných zákoutí a přírodních krás kolem nás.

Pandemie nás jednoduše donutila k zamýšlení se nad tím, zda je opravdu nutné masově cestovat přes půl zeměkoule, nebo je dostačující, možná i více obohacující, zaměřit se na místní kulturu, komunitu a přírodní bohatství.

Přední organizací v CR je Světová organizace pro CR (UNWTO). Velkou část své působnosti zaměřuje právě na udržitelnost. V rámci Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj je na Obrázku 2 znázorněno 17 hlavních cílů, kterých by chtěla UNWTO v roce 2030 dosáhnout.

Obrázek 2

Cíle turismu pro rok 2030 (UNWTO, 2023)

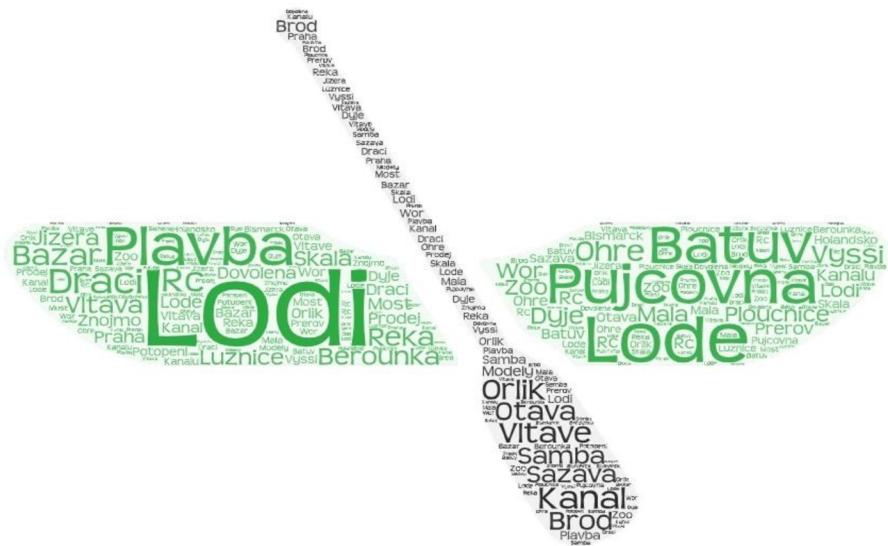
2.2 Vodácká turistika

Na vodě, to znamená být odkázán sám na sebe a na své dovednosti a schopnosti. Plavba nás nutí k rozvaze i rychlému rozhodování, jelikož jeden chybný záběr může způsobit převrácení lodi související nejen se ztrátou zavazadel, ale i s ohrožením života. To dělá z lidí odpovědné a nebojácné osobnosti se smyslem pro kolektiv, které spojuje láska k přírodě a vodě. Plavba, jejímž účelem je poznávání nových měst, krajů i celých destinací, je stará jako cestování vůbec. Vodáckou turistikou lze spojit poznávání krajiny se sportovním výkonem, překonáním překážek i živlů (Teklý, 1955). Jedná se o velmi atraktivní formu rekreace dobře dostupnou pro většinu populace. Souznění vody, slunce a okolní přírody má silný rekreační efekt.

Z dat Seznamu.cz (Obrázek 3) vzešlo, že o dobrodružství na vodě je mezi Čechy velký zájem. Meziročně je o 11% vyšší poddíl vyhledávání výrazů spojených s vodáctvím, a dokonce v roce 2022 předčil i téma grilování. Konkrétně je nejvíce zájem o Baťův kanál, Sázavu a Berounku (Fišer, 2022).

Obrázek 3

Nejčastěji zadávaná vodácká hesla na Seznam.cz vyhledávání (Fišer, 2022)

2.2.1 Definice a dělení vodácké turistiky

Jak již bylo napsáno výše, CR má několik forem a druhů. S Baťovým kanálem je spojen konkrétně vodní cestovní ruch. Vodní cestovní ruch je druh CR využívající vodní plochy, vodní toky, moře a oceány pro různé aktivity – plavání, potápění, vodácká turistika, jachting. Vodácká turistika jako taková je definována takto: „turistika na vodních tocích a vodních plochách, se sjížděním zejména vodních toků různého stupně obtížnosti na různých typech plavidel (kánoe, raft, kajak aj.) a využívající zpravidla překrásné přírodní prostředí. Důležitou součástí zážitku jsou sociální kontakty“ (Zelenka & Pásková, 2012, p. 611,612). Nedílnou součástí vodního CR jsou plavby lodí. Na mořích a oceánech, jezerech i kanálech se nabízejí okružní plavby různé délky z místa na místo s různorodou zábavou na lodi.

Existují 3 základní složky vodáckého turistického putování: vlastní pohyb na vodě, kulturně – poznávací činnost a odborně – technická dovednost. Pokud zvládneme lod' ovládat, tak se lze kochat okolní přírodou, památkami a užívat si pobyt na vodě. Ten může mít dvě formy.

- krátkodobý – 2denní vodácká akce převážně během jarního tání sněhu či vysokého vodního stavu v potocích a říčkách v rámci podzimního vypuštění rybníků; často se sjíždějí úseky s vyšším stupněm obtížnosti
- dlouhodobý – v době dovolených a prázdnin jako rodinná dovolená; jedná se spíše o rekrenty s nižší úrovní zkušeností, to souvisí s náročnější přípravou i realizací a pečlivým naplánováním ubytování, dopravy i stravy (Bílý et al., 2001)

2.2.2 Historie vodáctví

Historie plaveb po klidných i divokých řekách za účelem lovů či osidlování a objevování nové části světa je s lidstvem spjata už od dávných dob. Z primitivních indiánských a eskymáckých plavidel se postupem času staly bytelné lodě. Pojem kánoe má první zmínky v Anglii z první poloviny 19. století. V dnešní podobě je známa od konce 19. století, kdy byla v Americe již používána ke sportovním účelům. V České republice se kánoe objevila poprvé roku 1875 a o rok později se uskutečnila první vodní túra na veslařské čtyřce s kormidelníkem z Prahy do Hamburku, jenž trvala 11 dní (Soukup, 1963).

Významnou osobností spjatou nejen s vodáctvím byl Josef Rössler-Ořovský. Veškerou svou energii věnoval rozvoji českého sportu. Stál u vzniku mnoha závodů i spolků a roku 1910 přivezl z Kanady do Čech pravé, plátnem potažené kánoe.

Tím byl odstartován rozvoji kanoistiky a vodácké turistiky u nás. Významným činem bylo v roce 1911 spolu s Antoninem Benjaminem Svojsíkem založení prvního oddílu skautů a junáků a o rok později zakládá první oddíl vodních skautů. Obliba vodní turistiky rostla, a tak roku 1913 vznikl Svaz kanoistů ČSR (Český veslařský svaz, 2020).

2.2.3 Vodní cesty

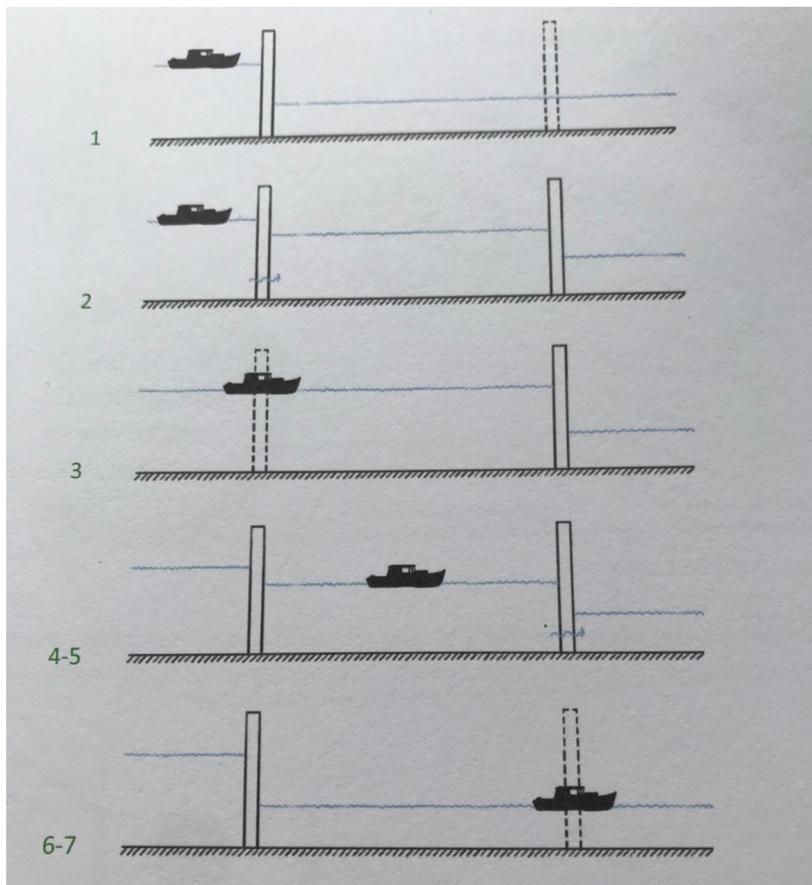
Voda, jeden ze živlů, který tu byl mnohem dříve než my lidé. Netrvalo ale dlouho a člověk se jej snažil ovládnout a zregulovat její toky tak, aby byl co nejvíce výhodný nejen pro přírodu, ale také pro něj. Největší zásah si vyžádaly kanalizované toky, průplavy, to ale neznamená, že se musí vždy jednat o přírodě cizí vybetonované koryto. Mnohé z nich tvoří nedílnou součást okolní krajiny spolu s přirozenými toky. Miniaturní průplavy, mohutné toky či meandrující řeky jsou zajímavé z několika hledisek. Některé kvůli historii a významu pro lodní dopravu, jiné jako technické památky. Ovšem největší roli hraje to, jak moc jsou v souladu s přírodou a zda dokáží navodit klid v dnešní uspěchané době. Vyhledávané jsou nejen vyznavači vodní turistiky, ale také národních hospodářů, historiky, ochránci přírody či sportovci.

Od těch dob, kdy lidé poznali princip vodní dopravy uplynulo mnoho let. Z plavby na plovoucích kmenech, vorech se vyvinuly moderní čluny, lodě i parníky nabízející lidem poznávání okolního světa z paluby. Vzniklo několik průplavů využívaných jak pro zavlažování zemědělské půdy, tak pro plavbu samotnou. V druhém případě ale byl velmi omezující sklon a výškový rozdíl spolu s peřejemi, prudkými proudy. Kladkostroje sice pomáhaly překonat těžké vodní úseky, ale zlom přišel v 15. století s vynalezením plavební komory. Jedná se o objekt sloužící k překlenutí spádu vodních cest. Díky tomu je možné splavit toky s velkým sklonem a otevřít lodím cestu i na místech do té doby nemyslitelných. Proplouvání plavební komorou, znázorněné na Obrázku 4, funguje následovně:

- 1) Uzavřou se dolní vrata + vypouštěcí šubry u dolních vrat.
 - 2) Napouštěcí šubry nebo stavidla u horních vrat se otevřou a voda proudí do komory.
 - 3) Jakmile se hladiny vyrovnanají, otevřou se horní vrata a loď může vplout.
 - 4) Zavřou se horní vrata + napouštěcí šubry nebo stavidlo u horních vrat.
 - 5) Otevřou se vypouštěcí šubry u dolních vrat a voda z komory odtéká.
 - 6) Hladina v komoře se rovná dolní hladině.
 - 7) Jakmile jsou hladiny vyrovnané, otevřou se dolní vrata a loď může vyloučit.
- (Kubec & Podzimek, 1996), (Preget, 2019).

Obrázek 4

Fungování plavební komory (Preget, 2019)

2.2.3.1 Vodní cesty v ČR

Vodní cesty už neslouží jen k přepravě nejrůznějšího materiálu, staly se vyhledávanou turistickou atrakcí. V České republice je vodní turistika spojena hlavně s plavením po řekách, tou nejvíce proslulou je řeka Vltava. Považuje se za nejkomerčnější řeku světa. S tím souvisí i její oblíbenost. V roce 2011 ji dle odhadů navštívilo 130 000 lidí, o deset let později se počet vyšplhal až k 350 000 návštěvníkům. V běžné sezoně tvořili zahraniční turisté 5 % z celkového počtu návštěvníků, v létě roku 2021 byla z důvodu pandemie nemoci COVID-19 návštěvnost téměř nulová. V průměru lze říci, že český vodák stráví na řece 2 až 3 dny, ovšem čím dál oblíbenější se stávají jednodenní výpůjčky lodí. Každý návštěvník znamená přísun finančních prostředků. V součtu za půjčení lodi s vybavením, ubytování v kempu a jídlo na tři dny se dostaneme na částku 3000 Kč pro jednoho vodáka. Souhrnně se tedy jedná o obrovské množství peněz, které zde návštěvníci zanechají.

Velkou výhodou oproti divokým alpským řekám je rozsáhlá infrastruktura (bistra, kempy, půjčovny) na každém kousku řeky Vltavy. Lákadlem je i fakt, že řeka netrpí nedostatkem vody ani za sucha a je sjízdná celoročně. Všechny zmíněné faktory silně ukazují, že se jedná o nejsjízdnější řeku světa, vždyť možnost vybrat si z nabídky přibližně 10 000 lodí nikde jinde není (Strouhal, 2021).

Druhou nejpopulárnější řekou je Sázava. Během splavné délky 200 kilometrů v krásném údolí je oblíbená zastávka v Muzeum vodáctví ve Zruči nad Sázavou či navštívení hradu v Českém Šternberku. Další řekou nabízející poklidnou plavbu na téměř netekoucí vodě je Berounka. Berounka protéká chráněnou krajinnou oblastí Český kras i Křivoklátskem. Vyrazit lze na hrady Karlštejn a Křivoklát (Snížek, 2018).

Divoká i klidná, pro nováčky i zkušené vodáky, to je řeka Morava. S délkou 285 km na území České republiky je považována za 3. nejdelší českou řeku. Za divokou je považována v horním úseku po Postřelmov, poté se vlévá se do nížinné krajiny, Litovelského Pomoraví a s klidem protéká Olomoucí. Dolní úsek je z části součástí Baťova kanálu a zajímavou oblastí je Moravská Sahara. Jedná se o meandrující úsek v přirozeném korytu s pískovcovými stěnami. Dále tvoří Česko – Slovenskou i Rakousko – Slovenskou hranici, a nakonec ústí do Dudaje (Malénková, 2018).

Jak je zmíněno výše, v České republice jsou spíše přírodní řeky než uměle vybudované vodní cesty. Ovšem právě ty nejvýznamnější vodní cesty se nacházejí na řekách Labe, Vltava a Morava.

První úpravy vedoucí k zesplavnění říčních koryt Labe a Vltavy začaly počátkem 19. století. Labská vodní cesta je nejdelší (342 km) a nejvýznamnější českou vodní cestou. Rozděluje se na Střední a Dolní Labe a je napojena na evropskou síť vodních cest. Využívána je celoročně pro nákladní dopravu a v letních měsících především za účelem turismu. Vybrané plavební komory jsou v letní sezóně (1.5. – 30. 9.) otevřeny od 6 do 20 hodin a mimo sezónu do 18 hodin.

Vltavská vodní cesta je rovněž napojena na evropskou síť vodních cest skrze labskou vodní cestu. Dělí se na Střední a Dolní Vltavu. Střední úsek je využíván k rekreační plavbě a Dolní k nákladní dopravě. V polovině 16. století došlo ke splavnění Střední Vltavy. O 100 let později byla pro velké labské lodě upravena i Vltava nad Prahou a začátkem 20. století začala výstavba plavebních komor a jezů. Součástí této vodní cesty jsou i oblíbené přehrady Slapy a Orlík a dohromady má tak délku 240 km (Státní plavební správa, 2023a).

2.2.3.2 Vodní cesty v zahraničí

V Evropě je asi 39 500 km vnitrozemských vodních cest. Nejhustší síť je v Nizozemsku a Belgii, nejvíce vodních kanálů je v Norsku, následuje Francie a Velká Británie. Na Obrázku 5 je jedenáct evropských zemí s největším množstvím vodních kanálů na svém území. Níže je mapa vytvořená studentem ČVUT, stavební fakulty (Obrázek 6). Na mapě je vyznačeno 20 016 km evropských vnitrozemských vodních cest a jsou barevně rozděleny do 10 kategorií podle délky lodí. Následně se dělí na mezinárodní, regionální a rekreační vodní cesty (TV-Adams, 2023), (TV-Adams, 2020).

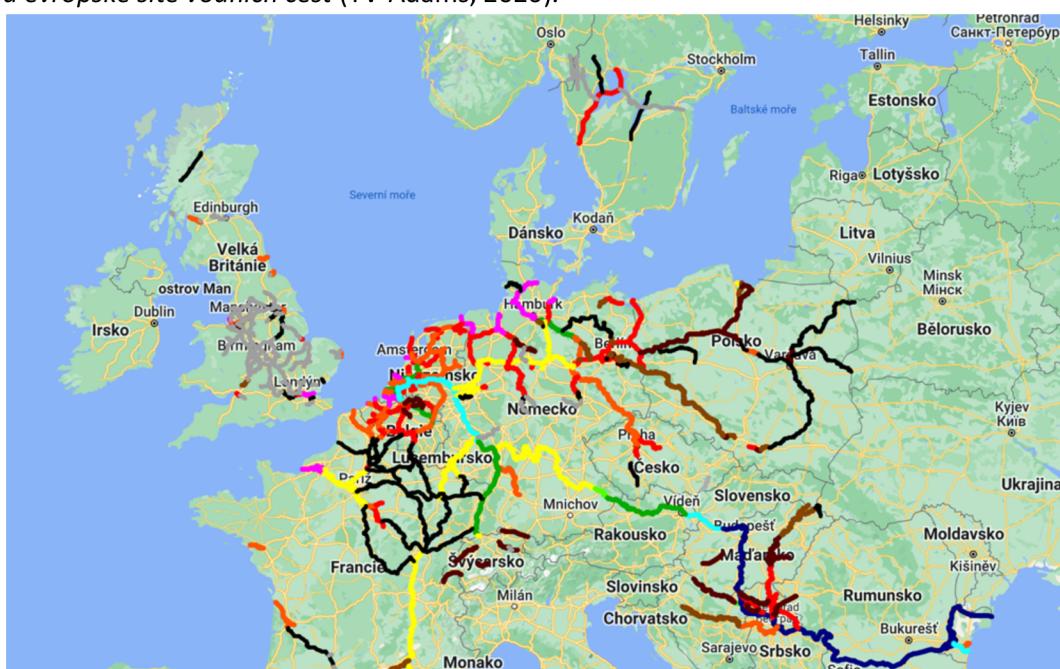
Obrázek 5

Evropské země s nejhustší sítí vodních cest (TV-Adams, 2023)

Země	Hustota km / km ²	Délka	Řeky	Kanály	Jezera
1. Norsko	0,0002	76 km	0%	100%	0%
2. Francie	0,0104	5 688 km	40,4%	59,6%	0%
3. Velká Británie	0,0160	3 922 km	44,2%	55,8%	0%
4. Švédsko	0,0019	866 km	9,9%	55,4%	34,6%
5. Belgie	0,0446	1 362 km	47,6%	52,4%	0%
6. Srbsko	0,0175	1 548 km	63%	37%	0%
7. Nizozemsko	0,0498	2 084 km	52,6%	35,8%	11,6%
8. Německo	0,0182	6 497 km	71,8%	26,7%	1,5%
9. Bělorusko	0,0080	1 669 km	87,2%	12,8%	0%
10. Rumunsko	0,0051	1 216 km	88,4%	11,6%	0%
11. Česko	0,0067	530 km	90,2%	9,8%	0%

Obrázek 6

Mapa evropské sítě vodních cest (TV-Adams, 2020).

Země vodními kanály přímo proslulé jsou Nizozemsko a Benátky. Méně známé, ale nabízející krásné vodní

1) Nizozemsko

Málokterá země v Evropě má tak ideální podmínky k pozorování okolí zpoza kormidla jako právě Nizozemsko. Vodními kanály je zdejší krajina přímo protkána. U některých z nich je zajímavostí to, že vedou nad úrovní terénu. Tudíž při plavbě lze sledovat okolní krajinu s větrnými mlýny jako z vlaku. Za projetí určitých otevíracích mostů je nutné zaplatit do zavěšených dřeváků drobné peníze (Konečný, 2012).

Zdejší kanály jsou až 3 metry hluboké a na jejich dno se údajně každoročně utopí asi 6 tisíc kol. Pás hlavních kanálů byl v roce 2010 zapsán na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a tak zaslouženě se této turistické destinaci přezdívá Benátky severu. Nejstarší kanál Singel, jenž tvořil vnější hranici středověkého Amsterdamu, je 1,6 km dlouhý. Může se pyšnit jedinečným plovoucím květinovým trhem již od roku 1882. Ve stáncích na hausbótech si lze celoročně kupit čerstvě řezané květiny. Tři nejznámější kanály tvoří od centra města takzvanou podkovu už 400 let. Panský kanál s délkou 2,4 km je nejbližše centru a jeho nejhezčí část je zvaná Zlatá zatáčka. Naskýtá se zde pohled na panorama 15 mostů a vily nejbohatších rodin z celého Amsterdamu. Císařský (2,8 km) je nejširší z těchto tří kanálů a nejdelší Kanál Princů (3,2 km), má ve své blízkosti turisty velmi navštěvované Muzeum Anny Frankové.

Zajímavým pomocníkem při orientaci v síti kanálů je abecední seřazení názvů kanálů od centra města směrem dál (Lefebvre, 2018), (ČT 24, 2013).

2) Benátky

Benátky = město na vodě. To se vybaví snad každému člověku. Krom věhlasného centra lze navštívit přilehlé ostrůvky a opuštěné pláže s minimem turistů. Toto unikání centrum Středomoří bylo v roce 1987 zapsáno na Seznam světového dědictví UNESCO. Unikátní jsou domky stojící na dubových kůlech zaražených v moři. Vodních kanálů je v tomto světoznámém městě Benátské laguny zhruba 100, mostů nejrůznějších velikostí i přes 400. Plující turistickou atrakcí jsou černé gondoly = symbol Benátek. Jedná se o protáhlé lodě s plochým dnem, které klouzavým pohybem vozí turisty. Tradiční černá barva je prý z toho důvodu, aby si je Benátčané vzájemně nezáviděli. Nezapomenutelným zážitkem může být setkání s plavícím se harmonikářem (yachting.com, 2023a), (Skalický, 2018).

Velký kanál (Canal Grande) s délkou 4 km a šířkou 70 metrů je největší a nejznámější. Podél něj jsou honosné paláce bohatých Benátčanů a celkem se nad ním klenou 4 mosty. Současně tvoří hlavní dopravní tepnu, jelikož spojuje hlavní nádraží s Náměstím svatého Marka (Fantastic Travel, 2020). Dalším z mnoha kanálů je Giudecca Canal (4 km). Na jeho březích lze vidět spoustu historických budov a kostelů a během plavby je populární zastávka v galerii Benátského umění – Gallerie dell'Accademia. Jedná se o jediný kanál v centru města uzpůsobený k plavbě velkých lodí (Saunders, 2023).

Jsou zdejší kanály přírodní? Nelze jednoduše odpovědět. V 5. století byla na místě Benátek velká laguna s několika malými ostrůvky oddělenými přírodními kanály. Ovšem jak zde lidé začali stavět budovy a další infrastrukturu, tak kvůli dopravě stavebních materiálů se musely kanály rozšířit i prohloubit. Takže původně přírodní dílo bylo postupem času zpevněno a změněno pro potřeby místních i turistů (Venice carnaval Italy, 2023).

3) Polsko

Polsko je v oblasti lodní turistiky méně známou destinací. Přitom unikátní plavbu lze zařít na jedné z nejzajímavějších technických a historických památek v Polsku. Nedaleko města Elbląg je světový zázrak zvaný Elbląský kanál. Byl postaven v roce 1873 za účelem efektivní a rychlé dopravy zboží i osob z pobřeží Baltského moře do Gdaňsku. Dnes se jedná o nejdelší splavnou vodní cestu v Polsku měřící 84,2 km. 11 hodinovou plavbu zpestří unikátní platformy pohybující se na železničních rampách. Díky nim lodě překonají rozdílnou výšku hladiny a jedou až 550 m po pevnině. Celý mechanismus soukolí funguje díky vodnímu mlýnu (Polish tourism organisation, 2023).

Plavbu krásnou přírodou nabízí Augustowský kanál s délkou 80 km. Prochází řetězcem 12 jezer, nejpřírodnější oblastí Polska, zvanou „Zelené plíce“ i běloruskou krajinnou rezervací Hrodenský prales, jedním z nejvíce ekologicky nedotčených míst Běloruska. Tímto si vysloužil také zápis v Seznamu světového dědictví UNESCO ((Culture.pl, 2017).

Jedna z nejkrásnějších jezerních oblastí Evropy, propojených mnoha kanály a řekami, to jsou Mazurská jezera, přírodní pýcha Polska. Více než 2700 jezer o rozloze nejméně 1 hektaru se nachází se na severovýchodě země a jsou velkým lákadlem pro milovníky vody. Hlavní plavební ráj je tvořen 45 velkými jezery důmyslně propojenými 12 vodními kanály a 8 řekami (iDNES.cz, 2023). Zdejší příroda je velmi bohatá na zástupce zvířecí i rostlinné říše. Z pozorovat lze mořské orly, vlky či vzácné divoké koně (yachting.com, 2023b).

Poněkud zvláštním lákadlem je i Mazurský kanál. Jedná se o nedokončené vodní dílo, které mělo spojovat Baltské moře s jezerem Mamry. Toho chtěli dosáhnout Němci v období druhé světové války, aby tudy mohly proplouvat jejich válečné lodě. Důkazem plánů je 200 bunkrů v okolí jezera. Dochovalo se také obrovské zdymadlo včetně prohlubně pro nacistickou orlici (ARMYWEB, 2023).

2.2.4 Nebezpečí na vodě

Voda je živel a každý, kdo je v její blízkosti, by k ní měl mít určitý respekt. Nikdy totiž přesně nevíme, zda se pod hladinou neskrývá nějaký balvan, kámen či větev. Proto se doporučuje mít na palubě aspoň záchranné vesty či kruhy. Prevencí proti nechtěnému přetočení lodi a dalšímu nebezpečí je mít střízlivou mysl = nepít alkohol během plavby. Jelikož v dnešní době je právě pití alkoholických nápojů oblíbenou součástí vodní turistiky, tak se toto téma dostává i do politických sfér.

Dne 9.9. 2022 byl ujednán návrh novely zákona o vnitrozemské plavbě. Podle něj by bylo tolerováno 0,5 % alkoholu u vůdců malých plavidel, to odpovídá asi dvěma desetistupňovým pivům a dvěma decilitrům vína. Tato „výhoda“ by ale platila jen na vybraných úsecích vodních cest s nízkým provozem. Spoluautor návrhu, pan Munzar, to vidí jako ochranu těch, kteří to s pitím nepřehánějí. Na druhé straně je paní Ožanová, která se vyjádřila takto: „Z hlediska bezpečnosti je vhodné udržet si naši nulu na vodě, na silnici i ve vzduchu.“ (ČTK, 2022). Novela zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě vzešla v platnost 1.3.2023. Dle ní je vodákům povoleno plutí s 0,5 % alkoholu v krvi. Tato tolerance platí pouze u plavidel bez vlastního strojního pohonu (kánoe, kajaky, rafty, paddleboardy) a jen na určitých úsecích řek. Konkrétně na nesledované vodní cestě, účelové vodní cestě, na vodním toku Bečvy od Přerova po ústí vodního toku Moravy nebo na vodním toku Moravy od ústí vodního toku Bečvy po říční km 196,0 (jez Strž) (Zákony pro lidi, 2023). Vzhledem k Baťovu kanálu a možnostem poskytovaných plaveb se pro pobytové, motorové ani výletní lodě nic nemění.

Otázka alkoholu při plavbě na vodě se řeší už několik let. Projekt nazvaný Voda nebo alkohol (2022) byl spuštěn v roce 2016 a jeho smyslem je ukázat následující:

- alkohol bourá zábrany a snižuje zdravý úsudek
- alkohol je nejčastější příčina utonutí na řekách
- alkohol nezahřeje a přispívá podchlazení
- odpadky do řeky nepatří

V Americe jsou zpracovávány statistiky nehod na základě získaných dat z pobřežních hlídek. Za rok 2021 se událo 247 nehod, jejichž hlavním důvodem byl alkohol. Z toho bylo způsobeno 186 zranení a 86 úmrtí. Jedná se o šestý nejčastější důvod incidentu. Na prvním místě je nepozornost operátora a poté jeho nezkušenost (Weber, 2022).

Ve studii zaměřené na požití alkoholu při plavbě (Smith et al., 2022) se ukázalo, že zvyšující riziko úmrtí velmi úzce souvisí s koncentrací alkoholu v krvi. Jakmile se člověk pod vlivem dostane do vody, šance na utonutí je velmi vysoká. Při koncentraci 0,05 ‰ alkoholu v krvi byla čtyřikrát vyšší pravděpodobnost utonutí, u 0,10 ‰ už byla deseti násobná pravděpodobnost a při 0,25 ‰ je pravděpodobnost na úmrtí ve vodě vyšší než 50 %. Promile jsou uvedeny dle Amerických jednotek.

Jak zamezit tomu, abychom byli na vodě pod vlivem alkoholu? Dle Americké pobřežní stráže, zaměřující se na bezpečný pobyt na vodě, je několik možnosti:

- vzít si s sebou různé druhy nealkoholických chlazených nápojů
- mít dostatek jídla
- naplánovat přiměřenou délku trasy tak, aby se skončila dřív, než přijde únavu
- pokud chceme mít alkoholovou oslavu, tak si ji naplánovat někde na břehu a nechat si dostatek času mezi zábavou a návratem na lod'
- když se během plavby zastavíme na jídlo a dáme si alkoholické pití, tak bychom měli minimálně 1 hodinu počkat, než se znova nalodíme (U.S. Coast Guard's Boating Safety Division, 2022)

Nejlepší řešení je být přes den bez alkoholu a dopřát si jej v rozumné míře až večer na břehu.

2.2.5 Vliv pobytu v přírodě a u vody na psychiku člověka

Člověk a příroda, to jsou dva pojmy, které odjakživa patří k sobě. Během pobytu mimo zastavěné plochy se člověk uvolní, jeho mysl se uklidní, smysly se zaměří na nové jevy a dojde k regeneraci psychických i fyzických sil.

Podle Snell et al., (2020) kontakt s venkovním prostředím způsobuje vyšší otevřenosť a snadnější emoční regulaci, což vede ke zmírnění úzkostí a depresí. Dokonce i pouhá krátká procházka v parku může velmi silně ovlivnit kognitivní funkce. Studentům v testu se zlepšil výsledek až o 20 % (Berman et al., 2008) a tak White et al., (2019) doporučuje 120minutový kontakt s přírodou týdně jako práh, který má výhody pro psychické i fyzické zdraví.

Planeta Země je označována jako modrá. O tom, že právě modrá barva (voda) má na člověka větší vliv než zelená (vegetace) začali uvažovat (MacKerron & Mourato, 2013) při studii ve Velké Británii. Název samotné studie jasně poukazuje na to, že nejvíce šťastní jsme v přírodním prostředí. To u člověka podporuje chování, které je fyzicky i duševně prospěšné (tělesné cvičení, rekreace, sociální interakce).

Téměř 22 000 respondentů, 66 % mladších 35 let, zaznamenávalo do mobilní aplikace s názvem Mappiness jak se cítí na nejrůznějších místech. Ihned ve chvíli, když jim došlo upozornění. Aplikace získávala GPS polohu, údaje o počasí a další proměnné: denní světlo, aktivita, denní doba. Důležitý byl rovněž model sebehodnocení štěstí na stupnici od 0 do 100. Výsledkem studie z více než 1 milionů odpovědí je fakt, že štěstí je spojeno s vyššími teplotami, nižší rychlostí větru a slunečním svitem. Místa poblíž vody byla ta nejšťastnější, rozdíl mezi městským prostředím činil 6 bodů. V zeleném prostředí (lesy, pastviny, hory) se respondenti cítili „pouze“ o 2,7 bodu šťastnější než ve městě.

Voda je důležitá nejen k životu jako takovému, ale rovněž je často vyhledávaným místem rekreace. Dovede pomoci s psychickým uvolněním či přímo meditací. Proč mají vodní aktivity či pouhé pozorování vodní hladiny tak silný uklidňující efekt? Když vidíme či slyšíme vodu, tak se v mozku spustí reakce vyvolávající neurochemikálie. Ty následně zvyšují průtok krve mozkem, srdcem, a to navozuje relaxaci. Wallace J. Nichols, mořský biolog, napsal v roce 2018 knihu s názvem: *Blue Mind: The Surprising Science That Shows How Being Near, In, On, or Under Water Can Make You Happier, Healthier, More Connected, and Better at What You Do*. Modrá mysl znamená téměř meditační stav, kterého dosáhneme, když jsme v blízkosti vody. Je to pravý opak červené mysli, která představuje úzkostný, přestimulovaný stav = moderní každodenní život.

Modrá je dobrá nejen pro snížení stresu, úzkosti a zvýšení pohody i štěstí. Pozitivně ovlivňuje také kreativitu a kvalitu konverzace, využívá se rovněž k léčbě závislosti či autismu. Důvodem je neopominutelný fakt, že 70 % planety tvoří voda, téměř stejně procento této složky je obsaženo i v lidském těle a více než ze 70 % vody je tvořen mozek a srdce. Jedná se tak o velmi dávné a pevné biologické propojení lidstva s vodou, zdrojem života.

Ke všem výše zmíněným efektům není nutná daleká cesta k moři. Plně jej nahradí jakákoli vodní plocha – rybník, vodní nádrž i bazén. Důležité je soustředit své myšlenky na jedinou věc: modrou hladinu. Pokud ovšem nemáme v blízkosti žádnou vodní plochu, ke zklidnění mysli stačí pouhý poslech vody. Mozek si spojí déšť či vlny s našimi vzpomínkami a tím dochází ke zmírnění jakéhokoli napětí (Matt, 2019),(Rybářová, 2022).

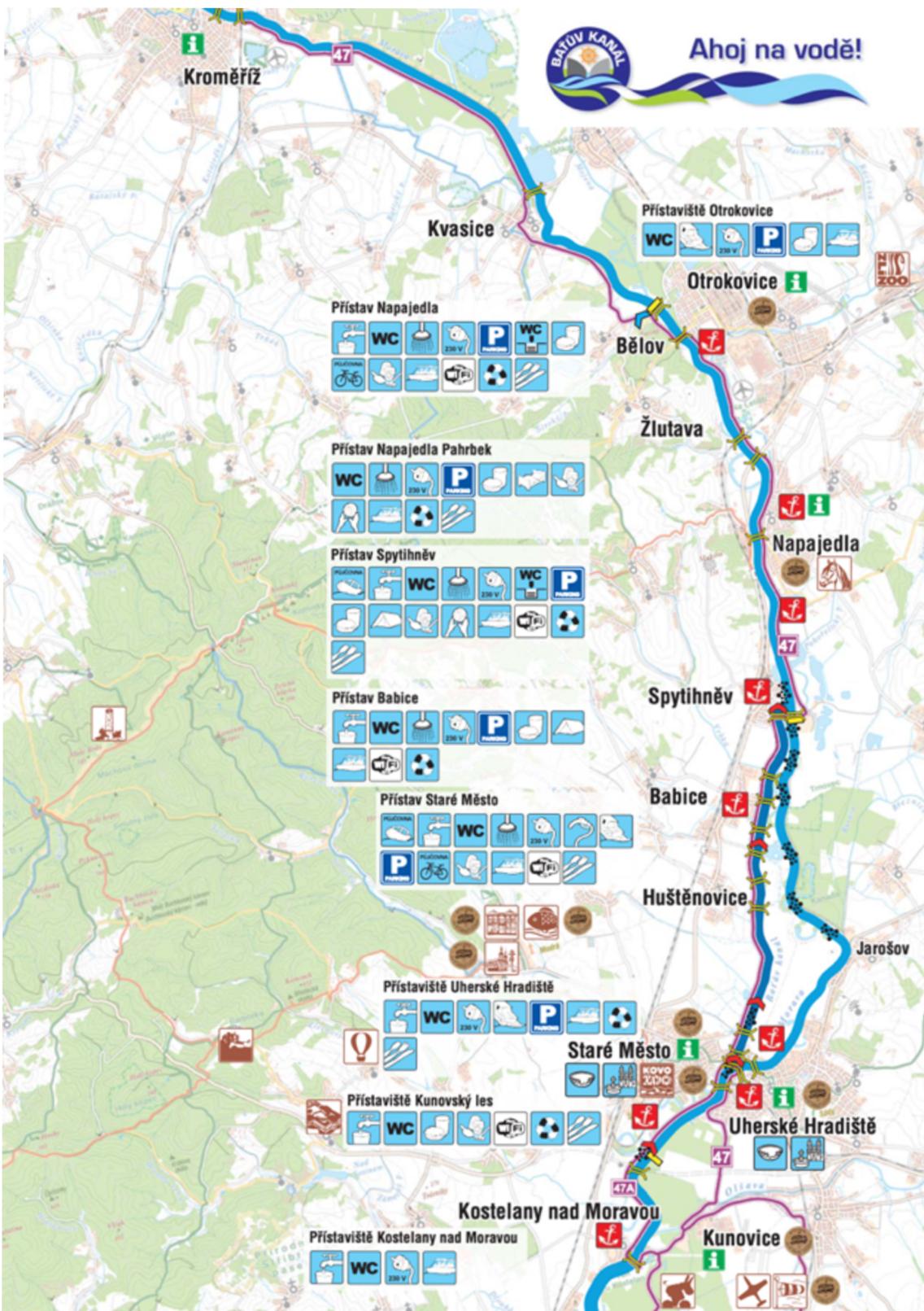
2.3 Baťův kanál

Baťův kanál – to není jen novodobá oblíbená turistická atrakce. Již z názvu lze odvodit, že bude mít něco společného s historií významného rodu Baťa, konkrétně s podnikateli Tomášem a Janem. Jedná se tedy o podstatnou součást vodního hospodářství už od předválečných dob, kdy sloužila k přepravě materiálu do Baťových továren. K příležitosti 80 let od dobudování vodní cesty byla roku 2018 vydána kniha, jejímž obsahem je náhled na tuto technickou památku z hlediska historie, současnosti i budoucnosti. Podrobnými informacemi se budu zabývat v následujících podkapitolách.

Už jen díky poloze je Baťův kanál významný. Spojuje 2 státy (Česko, Slovensko), 3 kraje (Zlínský, Jihomoravský, Trnavský) a několik turistických oblastí. Z toho lze vyvodit, že o turistické využití zde není nouze. K návštěvě lákají historické památky – hrady, zámky, muzea, galerie, skanzeny. Zajímavá může být také návštěva Leteckého muzea v Kunovicích, hvězdárny ve Veselí nad Moravou, Květné zahrady v Kroměříži či ZOO Hodonín. Velmi silně je ve zdejších regionech zakořeněn folklor a s ním související tradice krojů a modrotisku. Nedílnou součástí východní i jižní Moravy je vinařství. Téměř každý svah je pokrytý vinohradem a během podzimu se zde vyrábí nespočet litrů vína. Nejen během letních měsíců se v okolí Baťova kanálu koná spousta společenských akcí zaměřených na kulturu, tradice, sport, hudební či filmové umění a podzim je plný vinobraní a hodových slavností. Mapa celého tohoto vodního díla je na Obrázku 7 i 8 a legenda k uvedeným symbolům je na Obrázku 9.

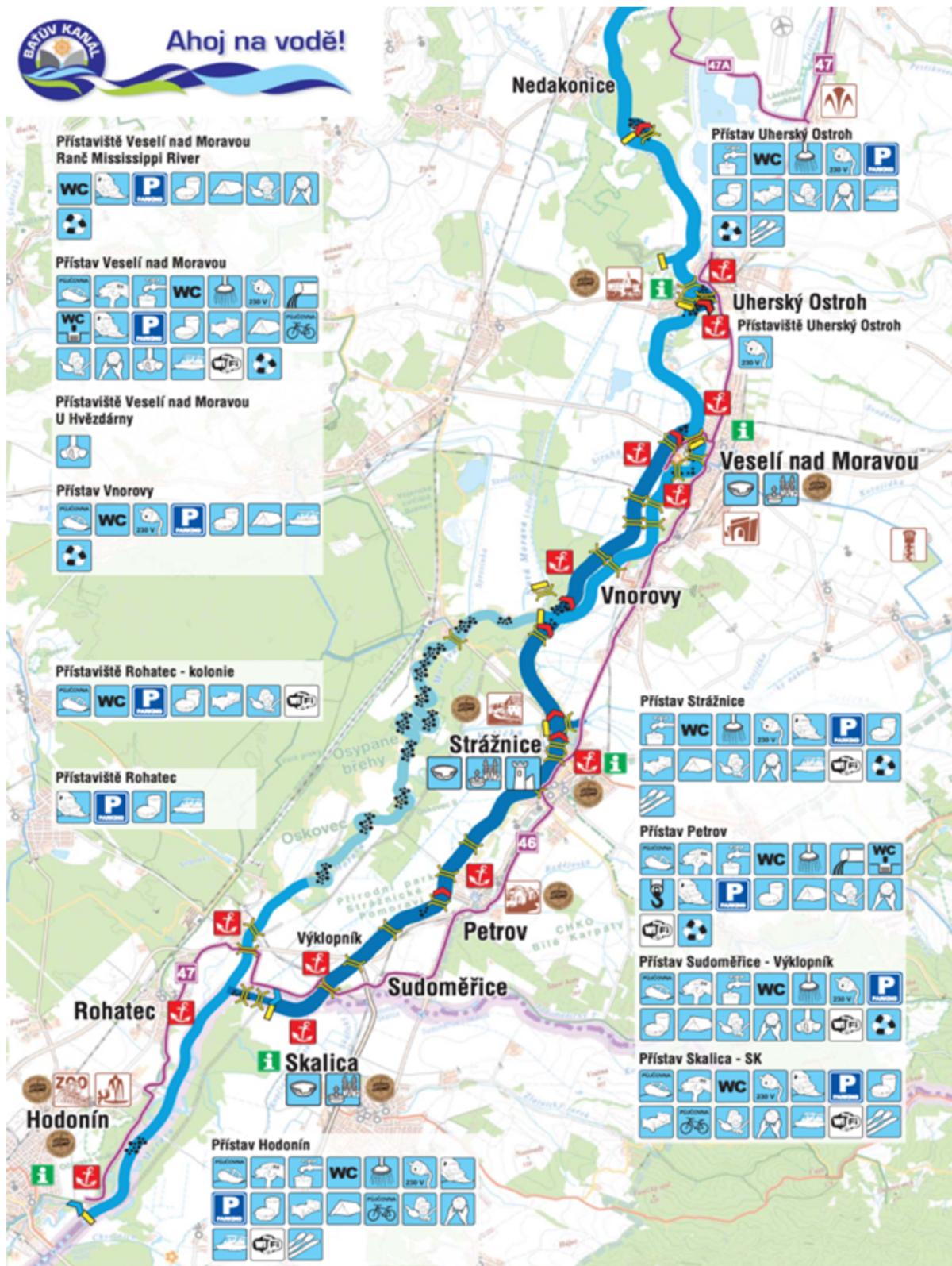
Obrázek 7

Mapa vodní cesty Batův kanál (Preget, 2019)

Obrázek 8

Mapa vodní cesty Baťův kanál (Preget, 2019)

Obrázek 9

Legenda k mapě vodní cesty Baťův kanál (Preget, 2019)

LEGENDA - použité piktogramy vybavenosti přístavů a přístavišť		LEGENDA - plavební znaky, mapa	
	půjčovna lodí		kanálový úsek cesty
	servis lodí a lodních motorů		říční úsek vodní cesty
	pitná voda		neregulovaný úsek vodní cesty
	WC		cyklostezky
	sprcha		přístav, přístaviště
	elektrická připojka		plavební komora v provozu
	výlevka a vývěva odpadů		plánovaná plavební komora
	výlevka chemických WC		jez, říční kilometr
	pohonné hmoty		most
	sjezd pro lodě		mělčina
	jeřáb		turistická zajímavost v okolí Baťova kanálu
	parkoviště		turistická známková místa
	rychlé občerstvení		

2.3.1 Historie – od nadějně realizace k úpadku

Snaha o splavnění toku Moravy pro říční plavbu je zaznamenána již v druhé polovině 17. století. Avšak i přes spoustu vypracovaných projektů se dílo nedařilo a vybudovalo se pouhé torzo. Změna přišla roku 1818, kdy se dělaly první průkopy a vysoké hráze s cílem ochrany pozemků před povodněmi. Během několika dalších desetiletí se v regulaci řeky Moravy pokračovalo a před začátkem 1. světové války se jednalo o 66 km regulovaného toku. Válečná doba tomuto projektu nepřála, a tak práce pokračovaly až za dob Československa a v roce 1927 bylo dokončeno dalších 32 km. Tok byl napřímen, meandry se zasypaly nebo byly ponechány jako slepá ramena. Každá věc má ale dvě strany – pozitivní i negativní. V tomto případě se sice zamezilo rozlití řeky během jarních povodní, ale pokles spodní vody neblaze ovlivnil úrodu rostlin pěstovaných jako krmivo pro hospodářská zvířata. Plány na úpravy toku byly, jenže skutečná realizace vázla.

Věci se daly do pohybu v tu chvíli, kdy se výstavbou vodní cesty začala zajímat firma Baťa. Tomáš Baťa viděl ve stavbě potenciál vzhledem k možnému transportu vlečných člunů a zvýšení zemědělských výnosů.

Hlavním impulzem byla snaha o posílení soběstačnosti firmy ve spojitosti s těžbou lignitu a následnou dopravou do továren. Právě zde se finančně nejefektivněji jevila lodní doprava, a tak 16.10. 1934 byly v úseku Vnorovy – ústí Radějovky zahájeny stavební práce na kanále, který měl umožnit plavbu nákladních lodí o nosnosti až 150 tun. Na finanční i organizační stránce projektu se podílela firma Baťa. Velká část prací se dělala ručně a na výkopech pracovalo až 1 600 osob.

Celým plavebním kanálem, který umožňoval hlavně jednosměrný provoz, proplula první loď 3. 12. 1938. V průběhu dalších let se zkonstruovalo jedenáct vlečných člunů a dva remorkéry, které mohly se třemi vlečnými čluny vést až 450 tun hnědého uhlí. V pozdějších dobách byly k tažné síle využívány koně i traktory. Pro zdolání osmnáctimetrového převýšení mezi Rohatcem a Otrokovicemi bylo vybudováno 14 plavebních komor. Vytěžený lignit v Ratíškovicích putoval po železnici k překladišti do Sudoměřic. Zde se u Výklopníku přesypal na připravené čluny a plul směrem Otrokovice. Tam byl pomocí drapáku a odsávacího zařízení vykládán do zásobníků tepelné elektrárny.

Poklidný provoz překazila 2. světová válka – během ústupu německých vojsk byly znehodnoceny mosty, plavební komory i jezy. Náklady na rekonstrukci se po válce odhadovaly na 12 milionů Kč. Baťův rekonstrukční program byl sice v Československu odsouhlasen, ale nedostatek pracovníků i materiálu bránil v obnově všech objektů. Znárodnění průmyslu, včetně podniku Baťa, vedlo k úpadku. Lignite se již nepřevážel a provoz se omezoval na těžbu štěrků a píska. Na údržbu nebyl brán zřetel, a tak se v roce 1961 provoz vodní cesty na dloubou dobu ukončil (Kučerová et al., 2018).

2.3.2 Obnovení provozu a současnost

Se změnou politického režimu se po roce 1989 začaly objevovat myšlenky na znovuobnovení provozu. Jenže stav Baťova kanálu byl velmi špatný a oprava by vyžadovala nemalé finanční náklady. Avšak nastala otázka: „Existuje vůbec někdo, kdy by tuto vodní cestu záhy využíval?“

Jako první se iniciativy chopily firmy Etmas a Bobra s.r.o. skrze upravený bývalý remorkér. Ten v roce 1995 otevřel plavební sezónu v Uherském Hradišti, avšak z důvodu silného motoru mohl plout pouze po řece. Ekonomicky efektivní se stal během projektu zaměřeného na prezentaci lodě a historie Baťova kanálu v muzeu ve Veselí nad Moravou, kdy na jeho palubu nastoupilo za týden 1750 osob a z nezvyklého úhlu pohledu obdivovali sousední město Uherský Ostroh.

Následující rok byl z hlediska rozvoje velmi přívětivý. Vznikla nadace Agentura pro rozvoj turistiky na Baťově kanálu a hlavním programem bylo zopakovat projekt z předešlého roku. Proto se vystavěly přístaviště ve Veselí nad Moravou, Uherském Ostrohu a přivezla se nová osobní loď z Maďarska. Pokřtít ji přijel Tomáš Baťa mladší a loď pak mohla pravidelně plout mezi dvěma přístavišti. Přes komoru se ale nedostala, na vodní kanál nebyla kvůli technickým parametrům vhodná a plavba pouze v korytu řeky byla málo atraktivní. Přesto se přepravilo asi 5500 osob, a proto se rozhodlo k rekonstrukci plavební komory ve Veselí nad Moravou. S tím se najednou otevřela šance pro plavbu i směrem Vnorovy.

Rok 1997 se sice spojuje s ničivou velkou povodní, ovšem téhož roku se pořídilo 11 malých motorových člunů řiditelných již po zaučení a díky podařené spolupráci mezi správními subjekty se poprvé pravidelně otevřaly plavební komory pro veřejnost.

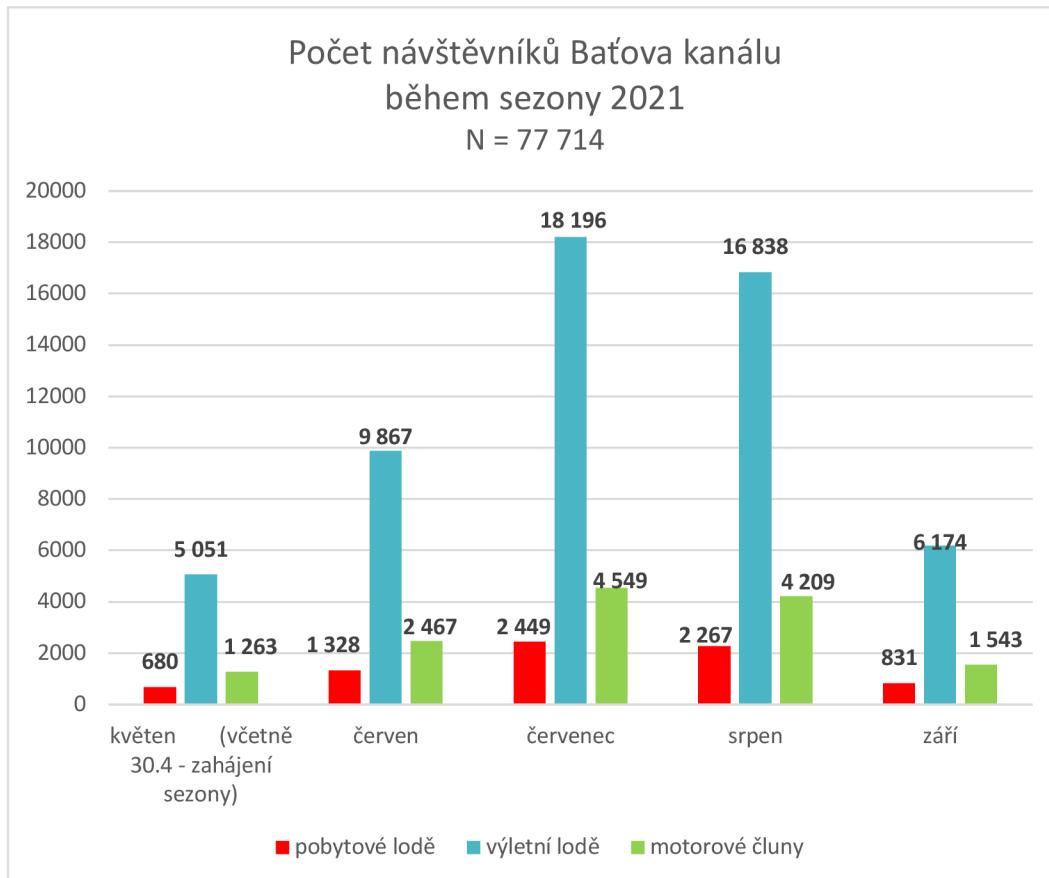
Přístav ve Veselí nad Moravou, loď DANAJ, půjčovny kol ve Strážnici a Skalici. To vše se vybudovalo o 2 roky později pro turisticky atraktivní propojení tří měst. Na začátku nového tisíciletí je Baťův kanál stále více populární. Sezóna roku 2002 začíná 1.5. velkou slavností v Petrově za přítomnosti Tomáše Bati mladšího a proběhlo i otevření opravené plavební komory Petrov včetně přístaviště. Během následujících měsíců je v provozu 13 zrekonstruovaných plavebních komor a téměř 47 km dlouhý plavební úsek. První etapa obnovení plavby na Baťově kanále je u konce (Baťův kanál, o. p. s., 2022a). Během několika následujících let se neustále pracovalo na vylepšování a rozvoji Baťova kanálu. Čistění i modernizace komor, oprava aktuálních či stavba nových přístavišť a přístavů.

Dnes si mohou návštěvníci užít plavbu v celkové délce 53 kilometrů od Otrokovic až na Slovensko do obce Skalica. Část vede uměle vybudovaným kanálem, část řekou Moravou a hladina vody je korigována 13 komorami. Podél vodní cesty funguje mnoho stravovacích zařízení. Zapůjčení si plavidla či absolvování výletu na pravidelných lodních linkách je ojedinělým zážitkem.

Dle projektu „Analýza dopadu prodloužení komorovací sezony – Baťův kanál“ (KREIA group, 2023) a získaných dat od podniku Povodí Moravy se vypočetlo, že v roce 2021 navštívilo Baťův kanál 77 714 turistů. To je o 15 000 více než v covidovém roce 2020. Ovšem před pandemií byla roční návštěvnost až 90 000. Za rok 2021 proplulo přes 11 plavebních komor s obsluhou celkem 39 806 lodí. Z hlediska dle typu lodí jsou data zpracovány na Obrázku 10.

Obrázek 10

Počet návštěvníků Baťova kanálu během sezony 2021 (KREIA group, 2023, upraveno)

2.3.3 Pravidla plavby

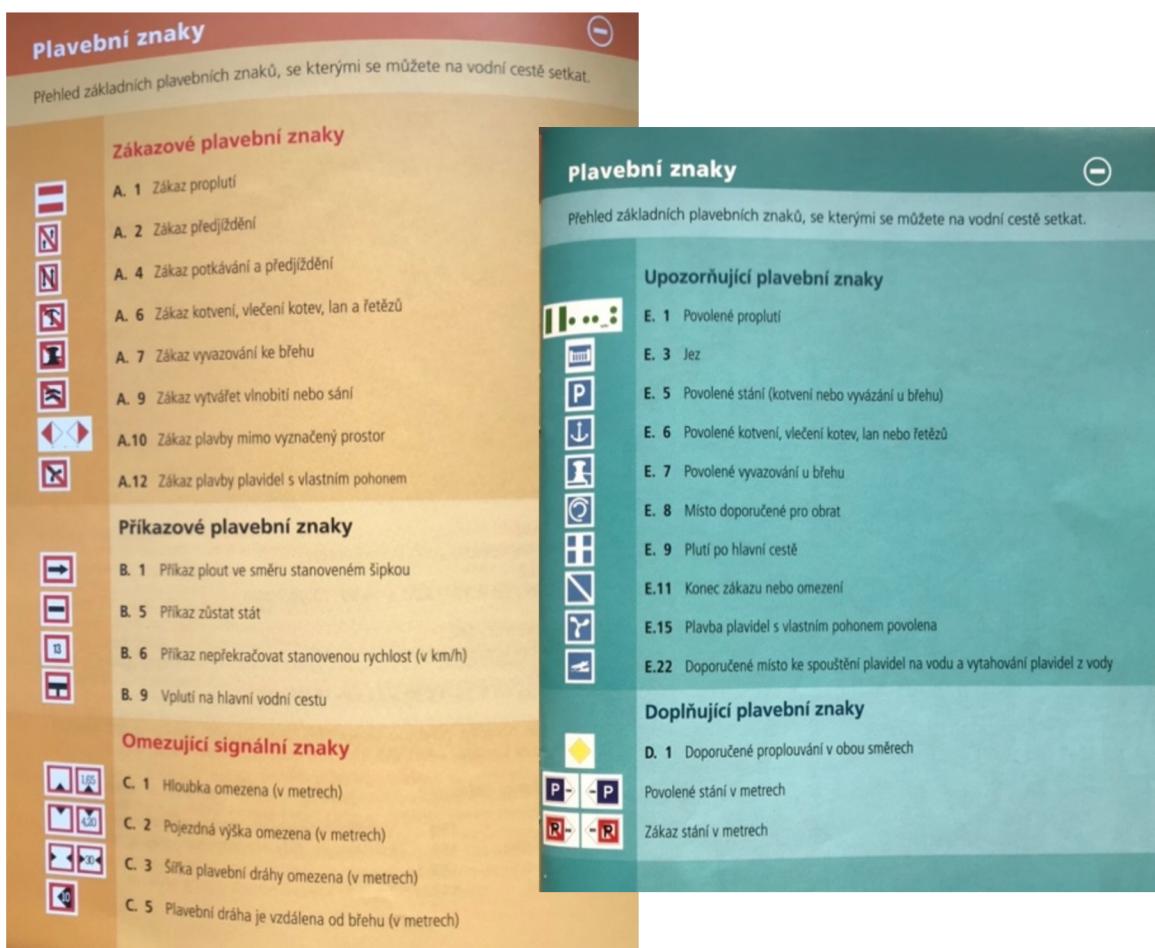
Plavební sezona je rozdělena na dvě části. V měsících květen a září jsou komory otevřeny od pátku do neděle v čase 9:30 – 13:30 a 14:00 – 18:00. Během letních měsíců se komory otvírají už v úterý, čas zůstává stejný.

Právo řídit loď má dle zákona o vnitrozemské plavbě osoba starší 18 let a není potřeba žádného speciálního průkazu. Musí se ovšem jednat o plavidlo s výkonem do 20 kW a maximální rychlosť nesmí přesahovat 15 km/h. Konkrétně na Baťově kanále probíhá instruktáž k obsluze při půjčení a poté je už na svědomí každého návštěvníka, aby se řídil plavebními znaky znázorněnými na Obrázku 11 (zákazové, příkazové, omezující, upozorňující i doplňující) a dodržoval pravidla plavebního provozu.

Ta stanovují rozdílné pokyny na říčních a kanálových úsecích. V prvním případě je dovoleno plout maximální rychlostí 10 km/h v úsecích vzdálených méně než 25 m od břehu, v širších už není rychlosť omezena. Na kanálu samotném je maximální rychlosť stanovena na 8 km/h (Obce pro Baťův kanál, 2020).

Obrázek 11

Plavební znaky na Baťově kanále a řece Moravě (Obce pro Baťův kanál, 2020)

Pobyt u vody v letních měsících láká ke koupání. Ovšem z důvodu bezpečnosti jsou i pro tuto situaci daná jasná pravidla. Přísný zákaz je například v blízkosti mostů, míst označených pro stání plavidel a v plavebních komorách. Pokud se osoba rozhodne pro koupání, tak nesmí plavat do dráhy přibližujícího se plavidla a musí být od něj vzdálená minimálně 3, 10, nebo 50 metrů (dle typu plavidla).

Za samotné užívání vodní cesty a plutí komorami nejsou vybírány žádné poplatky. Zpoplatněno je ale kotvení v některých přístavech a rovněž využití nabízených služeb (elektrická přípojka, WC, sprchy) (Baťův kanál, o. p. s., 2022b).

2.3.4 Rozvoj Baťova kanálu v budoucnu

Plánování budoucnosti úzce souvisí s rozvojem ve všech oblastech světa. Tím pádem sem patří i technická památka Baťův kanál, kde se uvažuje o rozvoji více směry.

Ředitelství vodních cest plánuje na břehu řeky Moravy u Starého Města postavit nový přístav. V roce 2020 byly náklady odhadovány na 145 milionů korun, ale inflace způsobená válečným stavem mezi Ruskem a Ukrajinou zcela jistě tuto částku navýší. Vybudovaný přístav, s vizualizací na Obrázku 12, by měl sloužit jako kotviště až pro 50 rekreačních plavidel a tím by se měla snížit přeplněnost malého přístaviště v Uherském Hradišti. Začátek stavebních prací je naplánovaný na rok 2023 a uvedení do provozu se předpokládá v květnu roku 2026 (Pášma, 2020).

Již delší dobu se uvažuje o protažení splavnosti vodní cesty z Hodonína do Kroměříže. S tím souvisí stavba přístavů v obou městech i na Pahrbku – části obce Napajedla. Konkrétně na Pahrbku je situace nejvíce pokročilá. Během léta roku 2022 městský úřad v Otrokovicích odsouhlasil plán stavby a po několika letech projednávání se tak může přejít k realizaci (Obrázek 13). Kotvit by zde mohlo až 77 lodí a samozřejmostí by byla možnost doplnění pohonných hmot i elektřiny. Odhadované náklady jsou na částce 80 milionů (Cedidlová, 2022). Poskytnutí finančních prostředků v hodnotě skoro 2 miliardy přislíbil stát.

Obrázek 12

Vizualizace přístavu ve Starém Městě (Pášma, 2020)

Obrázek 13

Vizualizace přístavu na Pahrbku (Cedidlová, 2022)

Vizualizace plánovaného přístavu u rekreačního střediska Pahrbek v Napajedlích | Foto: Spolek Baťův kanál

2.3.5 Organizace řídící provoz Baťova kanálu

Fungování tak oblíbené turistické atrakce vyžaduje spolupráci mezi několika organizacemi. Nejvíše působící je Státní plavební správa. Působí v těchto oblastech:

- dozor na vodní cesty a přístavy, hájení zájmů plavby při budování, úpravách a udržování vodních cest a přístavů
- dozor na bezpečnost plavebního provozu
- schvaluje způsobilost plavidel k provozu na vodní cestě
- provádí zkoušky způsobilosti vůdců plavidel a členů lodních posádek

(Státní plavební správa, 2023b)

Správcem Baťova kanálu je Povodí Moravy, s.p. Zajišťuje správu, provoz a údržbu vodních toků a vodohospodářských objektů v povodí Moravy, to znamená na rozloze 21 133 km². Svou činnost zahájila v roce 1966 a je dělena na 3 závody sídlící v Uherském Hradišti, Náměšti nad Oslavou a Olomouci. K základním činnostem patří rovněž:

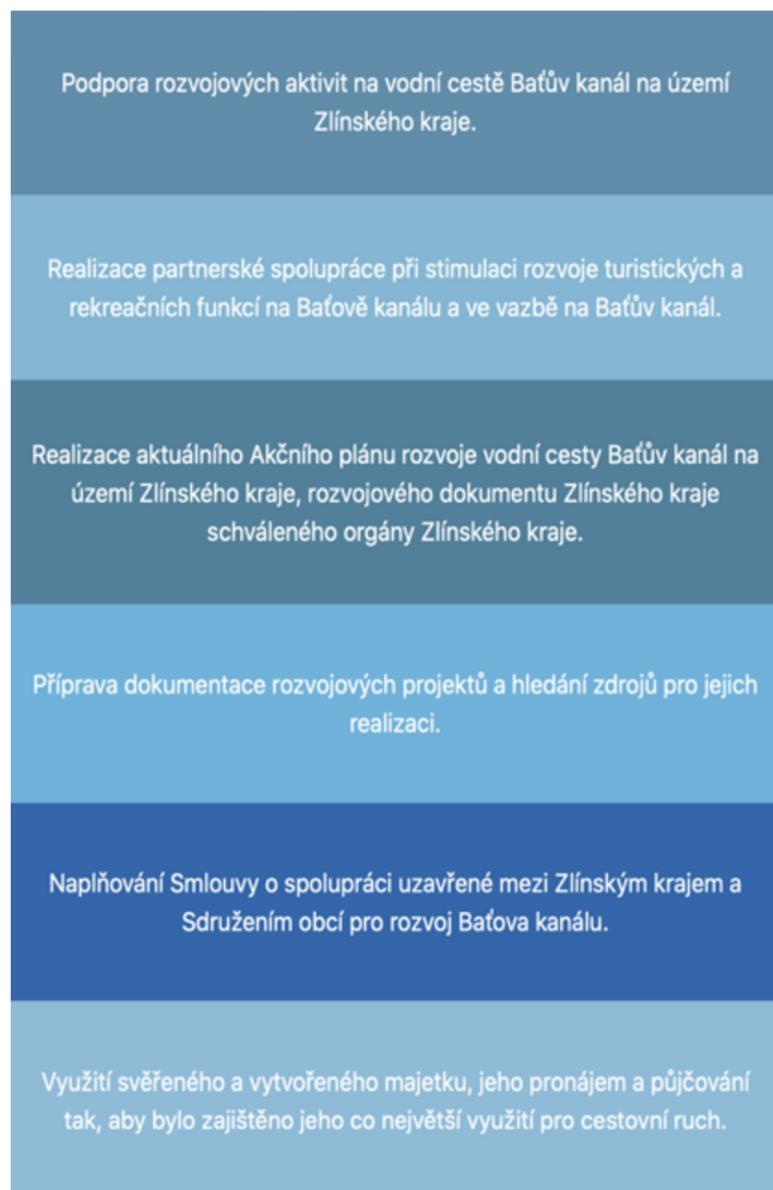
- zjišťování a hodnocení stavu povrchových i podzemních vod
- investiční činnost obsahující i protipovodňová opatření
- sledování stavu, péče a úpravy koryt vodních toků a pobřežních pozemků (Povodí Moravy, 2023)

Další, velmi důležitou organizací, je Baťův kanál, o.p.s. Založena byla v roce 2002 nadačním fondem Agentura pro rozvoj turistiky na Baťově kanále. Vznikla kvůli neexistenci organizace, která by se starala o webové stránky, připravovala a realizovala marketingové i rozvojové projekty, pořádala akce a propagovala tuto vodní cestu. V roce 2022 má tedy za sebou 20 let fungování. A vykonává přesně to, proč byla vytvořena. Skrz oficiální stránky této vodní cesty si lze dohledat veškeré potřebné informace k plavbě, přístavům, půjčovnám, stravovacím a ubytovacím službám i turistickému využití v okolí (Baťův kanál, o. p. s., 2023).

O tři roky později bylo založeno Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu. Jedná se o dobrovolný svazek obcí podle zákona o obcích. Jeho cílem je obnova a rozvoj vodní cesty z hlediska turistického CR. Na Obrázku 14 jsou vypsány dílčí cíle sdružení. Nicméně aktivity 16 zapojených obcí na území Zlínského kraje směřují zejména k budování infrastruktury (přístaviště, cyklostezky, půjčovny...). Financování je ze strany Zlínského kraje a Evropského fondu pro regionální rozvoj pod Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (Dobrovolný svazek obcí, 2023).

Obrázek 14

Cíle sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu (Dobrovolný svazek obcí, 2023)

2.3.6 Flóra, fauna, chráněná území a přírodní památky

Plavba Baťovým kanálem – to není jen návštěva měst a přístavů, ale především proplouvání krásnou okolní přírodou především v části meandrovité řeky Moravy. Dominantními ekosystémy jsou lužní lesy, které patří k nejohroženějším lesům v Evropě. Vhodná je pro ně vysoká hladina podzemních vod, díky které mají kořeny dostatek vláhy. Řadíme sem vrby, topoly, duby, ale i kopřivy a chlastice rákosovité. Důležitou protierozní funkci plní lesy v ekosystému teplomilné doubravy skrze duby, kostřavu ovčí a lipnici hajní.

Během kochání se okolní zelení si nelze nevšimnout ptačího štěbetání. Na části meandrující Moravy se totiž nachází vzácná ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví. Jedná se o jedno z míst s nejbohatším výskytem ptactva ve střední Evropě a k tomu zde lze zahlédnout nejvíce druhů opeřenců z Červeného sezamu ohrožených ptáků ČR. V hojných populacích zde žije například čáp bílý, datel nahnědlý i skřivan lesní.

U obce Rohatec je území nazývané Moravská Sahara. Jedná se o chráněnou národní přírodní památku Váté písky. Tloušťka vrstvy písků dosahuje 10–30 metrů a je domovem vzácných teplomilných i suchomilných druhů vegetace a živočichů. Ve vysokých travách lze zahlédnout kudlanku nábožnou, ještěrku zelenou či užovku hladkou.

Další přírodní krásou, která z části kopíruje koryto Baťova kanálu, je přírodní park Strážnické Pomoraví. Svá hnizda tu má ledňáček říční i volavka popelavá, v řece žije bobr evropský, na souši užovka obojková i kuňka ohnivá.

Kvůli zachování jednoho z posledních zbytků mrtvých ramen řeky Moravy u Otrokovic je přírodní památka Na letišti. Na ochranu ohrožené ryby hořavky duhovky západní v odstaveném rameni u Starého Města je přírodní památka Čerták. Evropsky významná lokalita Kněžpolský les je charakteristická četnými slepými rameny a tůněmi s mnoha vodními rostlinami a živočichy (Kučerová et al., 2018).

O přírodní bohatství zde nouze opravdu není, ovšem nejdůležitější je její uchování pro další generace návštěvníků této lokality.

2.3.7 Technická památka

V České republice, i na celém světě, je spoustu technických památek. Baťův kanál je jednou z nich. Často kolem nich projdeme zcela bez povšimnutí. Starobylé mosty vedoucí do neudržovaných hájů, zarůstající kanály a stoky, které člověku poskytovaly životně důležitou vodu, vodní i větrné mlýny, jejichž kola se už dávno netočí a mnoho dalšího. Spousty let byly obdivovány pouze znalci, ale tyto stavby dokládající zručnost, podnikavost a talent našich předků si zaslouží obdiv celé populace. Bohužel na řadě z nich jsou vidět známky času a lidského nezájmu. Přesto jsou i takové, které přežily a nyní je potřeba je chránit pro budoucí časy. Jsou totiž dokladem o snaze posunout vývoj výš a výš i přes nesnadnou cestu kupředu. Dnes je část památek obnovena, a i když slouží už jen jako turistická atrakce, tak stále v sobě mají příběhy z dob minulých.

V okolí Baťova kanálu je možnost navštívit několik dalších technických památek. Folklorem žijící město je Strážnice. Tradice ve smyslu národopisných slavností a tradičních starodávných slováckých obydlí je zde velice silná. V samotném skanzenu je uchovaný vodní mlýn, pila na vodní pohon, valcha na sukno i kovárna z Lipova. Milovníky vína jistě zaujmou originální budy i starobylé lisy a nářadí. S vinařstvím jsou spojeny i další technické památky. Areál historických vinných sklípků a lisoven již z roku 1417 zvaný Plže je v obci Petrov. Chráněný soubor malebných stavení s vinnými sklepy se nachází v Blatnici pod svatým Antonínkem (David & Soukup, 2005). Ten, kdo do oblasti Slovácka, popsané v následující kapitole, zavítá, se zde určitě nudit nebude.

2.4 Turistická oblast Slovácko

Slunce v lidech a zemi. Tak se prezentuje Slovácko. Oblast, kterou vede Baťův kanál, má velké množství památek, kulturních akcí, krásnou přírodu a k tomu ojedinělé barevné ornamenty.

2.4.1 Definice území

Slovácko je národopisná oblast jihovýchodní Moravy při státní hranici se Slovenskou republikou a Rakouskem. Rozkládá se na území Zlínského, Jihomoravského kraje a v okresech Uherské Hradiště, Hodonín, Břeclav a Zlín. Ohraničené je Žďánickým lesem, Chřiby ze severní a severozápadní strany, na jihovýchodě se rozkládají Bílé Karpaty a jižní stranu lemuje tok řeky Dyje. Na Obrázku 15 je mapa Slovácka s šesti územními celky. Rozdíl mezi těmito částmi Slovácka je v krojích, dialektu, odrůd vín a může být i v tradičních pokrmech (Bureš, 2013), (Region Slovácko, 2023).

Obrázek 15

Územní celky Slovácka (Bureš, 2013).

2.4.2 Řízení cestovního ruchu na Slovácku

Jelikož oblast Slovácka se rozprostírá velkou částí ve Zlínském kraji, tak je níže popsáno řízení CR právě v tomto kraji. Destinační management je v kraji realizovaný formou 3K platformy (kooperace, koordinace, komunikace) a k efektivnímu fungování CR slouží následující subjekty.

1) Zlínský kraj – Odbor strategického rozvoje kraje

Součástí rozvoje kraje je vyvážený rozvoj jednotlivých oblastí s cílem snížení ekonomických, sociálních rozdílů a zvýšení kvality života místních obyvatel (Krajský úřad Zlínského kraje, 2023).

2) Centrála cestovního ruchu Východní Moravy (CCR VM)

Nestátní nezisková organizace s právním statusem obecně prospěšné společnosti, jenž zaujímá výhradní postavení v řízení a koordinaci aktivit CR ve Zlínském kraji. Od roku 2007 koordinuje rozvoj, propagaci a prezentaci CR v celém regionu a mimo jiné rozvíjí také partnerství mezi turistickými oblastmi a veřejným i soukromým sektorem. Zaměřuje se hlavně na nabídku konkrétních produktů k naplnění potřeb turistů. Vše dohromady zvyšuje konkurenceschopnost vzhledem k ostatním krajům. Sídlo společnosti je ve Zlíně (Centrála cestovního ruchu Východní Moravy o.p.s., 2023).

3) Jednotlivé destinační managementy oblastí (DMO)

V roce 2017 byly zaregistrovány čtyři oblastní destinační společnosti ze Zlínského kraje:

- a) Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko – destinační společnost Valašsko
- b) Kroměřížsko – sdružení pro cestovní ruch
- c) Luhačovské Zálesí o.p.s – destinační management pro turistickou oblast Zlínsko a Luhačovicko
- d) Region Slovácko – sdružení pro rozvoj cestovního ruchu

4) Poradní sbor = externí tým aktérů z oblasti CR (soukromníci, podnikatelé, samosprávy apod.).

DMO a poradní sbor tvoří dohromady aktivní pracovní skupinu, jejíž aktéři na základě 3K platformy spolupracují s CCR VM na několika aktivitách:

- přenášení informací napříč aktéry CR
- tvorba projektů k čerpání z fondů
- tvorba strategií s ohledem na novinky v regionu, plánované produkty
- tvorba produktů v rámci kraje
- zajišťování dat k analýze prostředí
- komunikace s TIC (Centrála cestovního ruchu Východní Moravy o.p.s., 2023)

2.4.3 Turistické vyžití

Jedná se o místo velmi silně spojené s folklorem a tradicemi minulých generací. Zpěv, tanec i kroje se tu hrdě dávají na obdiv. Mužský tanec verbuňk, Jízda králů či modrotisk jsou památky zapsané v nehmotném dědictví UNESCO. Mnoho hektarů vinic a krásně zdobené sklípky, to dělá Slovácko Slováckem. Pracně vyrobené víno si pak lze vychutnat na některé z mnoha slavností, degustací či koštů.

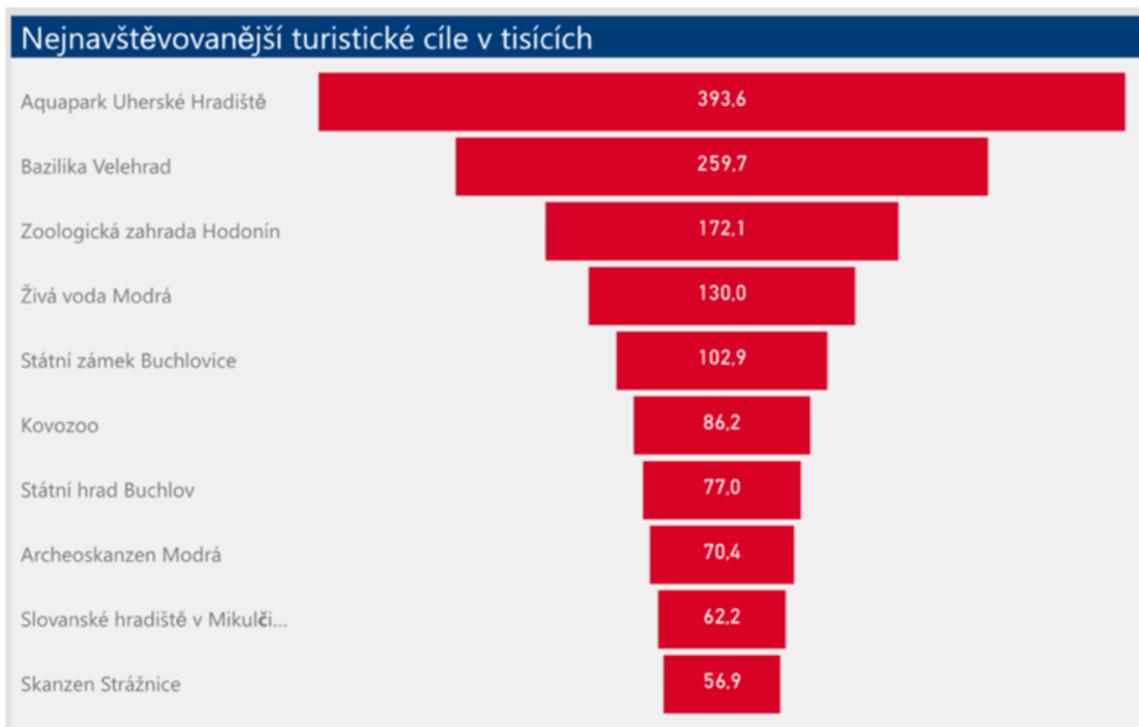
O historické a kulturní památky zde není nouze. Mezi ty nejznámější se řadí hrad Buchlov, Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě a také zámky v Buchlovicích i Miloticích. Jelikož na tomto území v době Velké Moravy pobývali Cyril s Metodějem a nalezlo se na území Uherskohradišťska mnoho archeologických nálezů, tak je ve Starém Městě vybudován Památník Velké Moravy nabízející díky expozicím pohled do minulosti (Region Slovácko, 2023).

Česká centrála CR – CzechTourism, má vlastní marketingový informační systém = Tourdata. Pomocí něj prezentuje vybraná data, usnadňuje jejich analýzu a poskytuje zpětnou vazbu pro marketingové aktivity. Následné informace poskytuje nejen subjektům v CR, ale také studentům a zájemcům z široké veřejnosti. Jedním z příkladů, jak CzechTourism s těmito informacemi nakládá, je zkoumání návštěvnosti turistických cílů. V rámci regionálních reportů se analyzují data o turistických oblastech, které se nacházejí ve více než jednom kraji. Konkrétně na oblast Slovácko jsou dostupné údaje k roku 2018, 2019.

Na Obrázku 16 je uvedeno TOP 10 klasických turistických cílů za rok 2018 podle návštěvnosti. Na nižších příčkách se umístilo Letecké muzeum Kunovice, zřícenina hradu Cimburk, Skanzen Rochus a Památník Velké Moravy. Celkový počet registrovaných návštěvníků v 33 turistických cílech uvedených v databázi byl 1 688 402 (CzechTourism, 2019).

Obrázek 16

TOP 10 klasických turistických cílů za rok 2018 (CzechTourism, 2019)

V roce 2019 zůstalo prvních 6 příček stejných jako v roce 2018. Jediným novým objektem zařazeným do TOP 10 cílů se na posledním místě stal Státní zámek Milotice. Na Obrázku 17 je uvedeno přesné porovnání návštěvnosti mezi rokem 2018 a 2019. Nejvyšší propad byl u Centra slovanské archeologie, naopak nejvyšší nárůst zaznamenali v Muzeu přírody v Topolné. Celkový počet registrovaných návštěvníků vzrostl v roce 2019 o cca. 46 tisíc na 1 734 866.

Obrázek 17

Porovnání návštěvnosti mezi rokem 2018 a 2019 (CzechTourism, 2020)

Název turistického cíle	Počet registrovaných návštěvníků v tis. 2019	2018	Meziroční změna 2019/2018
Aquapark Uherské Hradiště	428,12	393,60	8,77 %
Bazilika Velehrad	259,85	259,72	0,05 %
Živá voda Modrá	144,59	130,00	11,22 %
Státní zámek Buchlovice	101,35	102,90	-1,50 %
Kovozoo	98,97	86,23	14,78 %
Archeoskanzen Modrá	77,76	70,39	10,47 %
Státní hrad Buchlov	76,72	77,03	-0,41 %
Letecké muzeum Kunovice	39,31	33,57	17,11 %
Slovácké muzeum	31,44	36,25	-13,26 %
Hrad Cimburk u Koryčan	23,50	21,54	9,10 %
Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě	18,67	24,80	-24,69 %
Skansen Rochus	18,64	19,78	-5,76 %
Lapidárium Velehrad	16,49	17,26	-4,48 %
Galerie Slováckého muzea	15,36	18,95	-18,96 %
Památník Velké Moravy	8,36	8,92	-6,32 %
Veronica - Centrum Hostětín	7,75	6,35	22,11 %
Expozice dějí města "Uherské Hradiště - město královské"	7,05	6,98	0,93 %
Muzeum a expozice města Napajedla	5,04	4,16	21,25 %
Muzeum pálenic ve Vlčnově	3,05	2,74	11,01 %
Muzeum Bojkovska	2,02	2,92	-30,82 %
Expozice věznice	0,68	0,95	-28,26 %
Centrum slovanské archeologie	0,26	0,49	-47,96 %
Muzeum v přírodě Topolná - Památky lidového stavitelství	0,18	0,01	1700,00 %

Podél Baťova kanálu je rozsáhlá síť cyklostezek. Hlavní, páteřní, cyklostezka je dlouhá více jak 80 km a je z ní možnost napojit se například i na Moravské vinařské stezky. Jelikož je povrch stezky převážně asfaltový a terén je přehledný, tak krom cyklistů je velmi oblíbená i u in-line bruslařů. Díky napojení na další cykloturistické trasy se lze dostat do Chřibů, Bílých Karpat i Hostýnských vrchů a navštívit zajímavé turistické cíle – zámky, hrady, květinové zahrady v Kroměříži, archeoskanzeny, vinné sklípky. V bakalářské práci zaměřené na oblast Chřiby je vytvořeno 10 tras pro terénní cyklistiku. Zajímavostí je jejich propojení s pověstmi, a tak už jen proto se vyplatí vzít si kolo a vydat se s kolem kolem pověstí (Klementová, 2021). V rámci projektu Mapujme vznikly desítky cyklookruhů v okolí Baťova kanálu. Lze si nastavit body zájmu a v rámci silničních i horských tras si vybrat z rovinatých, zvlněných či kopcovitých terénních profilů (Gabryš, 2022).

Během celého roku se v okolních městech koná rovněž velké množství společenských akcí. Konkrétně na Slovácku, v Uherském Hradišti, jsou nejvíce oblíbené Slavnosti vína, Slovácké léto, Letní filmová škola. Nabízejí ukázku jak tradic – tance, kroje, pochutiny, tak také pohled do budoucnosti třeba pomocí filmů (Baťův kanál, o. p. s., 2023).

Ke kořenům našich předků se v rámci svých programů vrací v Muzeu v přírodě v srdci Slovácka ve Skanzenu Rochus. Během každého ročního období se zde pořádají kulturní programy spojené s určitou významnou událostí – Velikonoce, fašank, vinobraní, adventní čas... V rámci programů pro veřejnost či školy jsou představovány lidové kroje, tance, tradice, řemesla a v neposlední řadě také ojedinělé chutě a vůně Slovácka (Park Rochus o.p.s., 2023).

2.4.3.1 Atraktivní místa ve spádové oblasti Baťova kanálu

Dle projektu „Analýza dopadu prodloužení komorovací sezony – Baťův kanál“ se stanovily atraktivní místa v okolí Baťova kanálu. Zařadila se sem Kroměříž se svým Arcibiskupským zámkem s Podzámeckou a Květnou zahradou, památkami zapsanými v seznamu UNESCO. Oblíbená místa v okolí jsou zámek Kvasice a město Zlín, zde například Baťova vila či Baťův mrakodrap 21. V blízkých Otrokovicích turisté rádi navštěvují muzeum motocyklů Harley – Davidson a dále taky zámek a Zoo Lešná.

Po proudu dál je obec Napajedla s krásným zámkem a pohoří Chřiby s dominantním hradem Buchlov. Cennou památkou je Bazilika Velehrad a blízká Expozice Živá voda. V okolí Uherského Hradiště rozhodně stojí za návštěvu Památník Velké Moravy a historické centrum města samotného. Dále také zámek v Miloticích a hvězdárna ve Veselí nad Moravou. Vinné sklípky Plže jsou velmi atraktivní zastávkou a zpátky v čase se vrátíte ve Skanzenu ve Strážnici.

V posledním úseku vodní cesty můžete zavítat do Masarykova muzea v Hodoníně a na Slovensku navštívit Mlýn bratrů Pilárikových či vodní nádrž Lučina.

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Popsat Baťův kanál jako jednu z dominant regionu Slovácko a vyzkoumat efektivitu současného i navrhovaného budoucího provozu.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Objasnit fungování i historii Baťova kanálu a řeky Moravy.
- 2) Popsat nabídku turistického využití v okolí zájmové oblasti.
- 3) Porovnat vodní cesty v rámci ČR i zahraniční.
- 4) Vyhledat, jaký má vliv pobyt ve vodním prostředí na psychiku člověka.

3.3 Výzkumné otázky

- 1) Jak vypadá profil návštěvníka?
- 2) Mají návštěvníci a podnikatelé zájem o prodloužení provozní doby plavebních komor a plavební sezony?

4 METODIKA

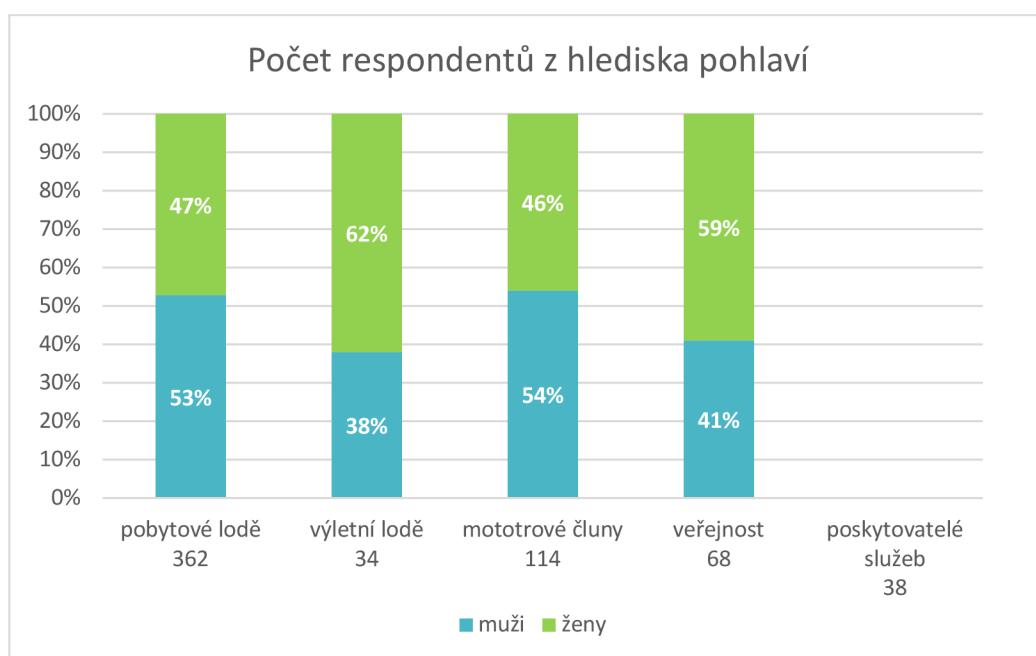
4.1 Výzkumný soubor

Do výzkumu byli zařazeni návštěvníci plující na výletních, pobytových lodích i motorových člunech po Baťově kanále a řece Moravě. Současně s nimi také poskytovatelé služeb a veřejnost.

Předpokládané počty získaných deníků či dotazníků byly v případě lodí minimálně 75 a optimálně 125. U poskytovatelů služeb minimálně 50 vyplněných dotazníků a optimálně 100 dotazníků. A u veřejnosti minimálně 100 dotazníků a optimálně 150. Celkem se do výzkumu zapojilo 616 osob. Zastoupení žen a mužů bylo krom výletních lodí poměrně vyrovnané. Pouze u poskytovatelů služeb není známo, kolik procent tvořilo ženy či muži (Obrázek 18).

Obrázek 18

Počet respondentů z hlediska pohlaví

4.2 Metody sběru dat

Hlavní sběr dat probíhal formou online dotazníkového šetření a lodních deníků v období plavební sezony, od 1.5. 2022 do 2.10.2022. Dále se uskutečnily 2 workshopy za účelem diskuse nad problematikou rozvoje vodní cesty. Vše pod záštitou Regionu Slovácko a firmou KREIA group zastoupení pana Sedlářa a pana Špačka.

4.2.1 Online dotazníky

Na portále Click4Survey byly vytvořeny dotazníky pro pobytové, výletní lodě, motorové čluny, poskytovatele služeb a veřejnost. V případě pobytových lodí respondenti odpovídali na 15 otázek, u výletních na 17 a motorových na 15. Pro poskytovatele služeb bylo připraveno 15 otázek a pro veřejnost 16. Jednalo se převážně o uzavřené otázky, své vlastní názory či připomínky mohli respondenti uvést v závěru dotazníků.

V dotazníku pro lodě a čluny jsou otázky zaměřeny především na zjištění odkud posádka pochází, kolik dní na Baťově kanále a řece Moravě stráví, kde se budou stravovat, jaká města a památky navštíví, a nakonec je důležitý jejich názor na možnost prodloužení jak plavební sezony, tak provozní doby plavebních komor. Otázky pro poskytovatele služeb se týkají druhu podnikatelské činnosti a následně finanční a personální stránky provozu i v případě prodloužení sezony i provozní doby plavebních komor. Veřejnost je dotazována na to, kolik informací ví o vodní cestě samotné a o okolních atraktivitách. Přehled všech otázek je v přílohách práce (11.1. až 11.5).

Data do dotazníků se zjišťovala rovněž osobním dotazováním od účastníků plavby výletních lodí i od veřejnosti v přístavech. Sama jsem se plavby za tímto účelem 2x zúčastnila a vždy se jednalo o příjemnou debatu.

4.2.2 Lodní deníky

Lodní deník sloužil k získávání dat od posádky na výletní lodi během plavby. Z hlediska rozložení otázek se nejdříve zjišťovala fakta o účastnících – s kým a odkud přijeli, věkové rozhraní, po kolikáté tráví dovolenou na Baťově kanále, co plánují navštívit a na co se nejvíce těší. Dál v deníku se zaznamenávaly informace ke každému dni strávenému na vodní cestě – kdy a kde zahájili, ukončili plavbu, kde se stravovali, zda navštívili nějaké památky, koupili suvenýry, kolik peněz utratili za nabízené služby a kde trávili večer. Poté byl žádán jejich názor na prodloužení provozní doby plavebních komor i celé plavební sezony – které hodiny, měsíce jsou pro ně atraktivní a které nikoliv. Své komentáře, myšlenky či hodnocení mohli napsat ke každému dni či souhrnně na poslední stránce.

Vyplněný lodní deník se odevzdal při vrácení lodě a záhy se předal na TIC v Uherském Hradišti. Tam jsem si jej vyzvedla já osobně a získaná data přepsala do online dotazníku. Posléze byl deník spolu s pohledem a děkovným dopisem zaslán účastníkům plavby na domovskou adresu, jako vzpomínka na strávenou dovolenou na Baťově kanále a řece Moravě.

4.2.3 Workshop

Dne 6.9. 2022 proběhlo setkání poskytovatelů služeb, jenž se určitým způsobem podílí na Baťově kanále a řece Moravě (půjčování lodí, stravovací a ubytovací služby). Celkem se workshopu zúčastnilo 20 osob. O 2 měsíce později, konkrétně 16.11.2022, proběhlo setkání 44 zainteresovaných subjektů v oblasti cestovního ruchu (zástupců destinačních organizací a měst). Obě debaty byly velmi rozporuplné. Jelikož každý chtěl vyjádřit své problémy, názory a najít společnou cestu k smysluplnému řešení bylo velmi obtížné.

4.3 Statistické zpracování dat

Výsledky pro mou diplomovou práci jsem zpracovala na základě poskytnutých dat od firmy KREIA, konkrétně od pana Špačka. Po domluvě mi byla poslána surová data v excelu. Jednalo se celkem o 5 souborů s vygenerovanými daty ze serveru Click4Survey. Obsahem byly informace ke každému z typů lodí, k veřejnosti i k poskytovatelům služeb.

Pro vytvoření grafů, jsem musela provést spárování textových odpovědí z dotazníků s příslušnými čísly v excelu. Pro tento účel jsem použila funkci vyhledat a zadávala do ní 3 proměnné – co, hledat a výsledek. Na příkladu kalendářních měsíců, CO představovalo číslovku 3 (odpověď v dotazníku), HLEDAT byla oblast obsahující číslovky 1–12 a VÝSLEDEK byly všechny kalendářní měsíce. Po zadání funkce byly k pouhým číslům přiřazeny měsíce. Tímto způsobem jsem zpracovala veškeré odpovědi respondentů, aby se mohlo s daty dále pracovat a finálním výsledkem jsou níže uvedené grafy.

5 VÝSLEDKY

5.1 VO1: Jak vypadá profil návštěvníka?

Vodní cestu Baťův kanál navštěvují čtyři hlavní typy osob, dělené dle typu vypůjčené lodě.

Níže jsou uvedeny specifika ke každé z cílových skupin.

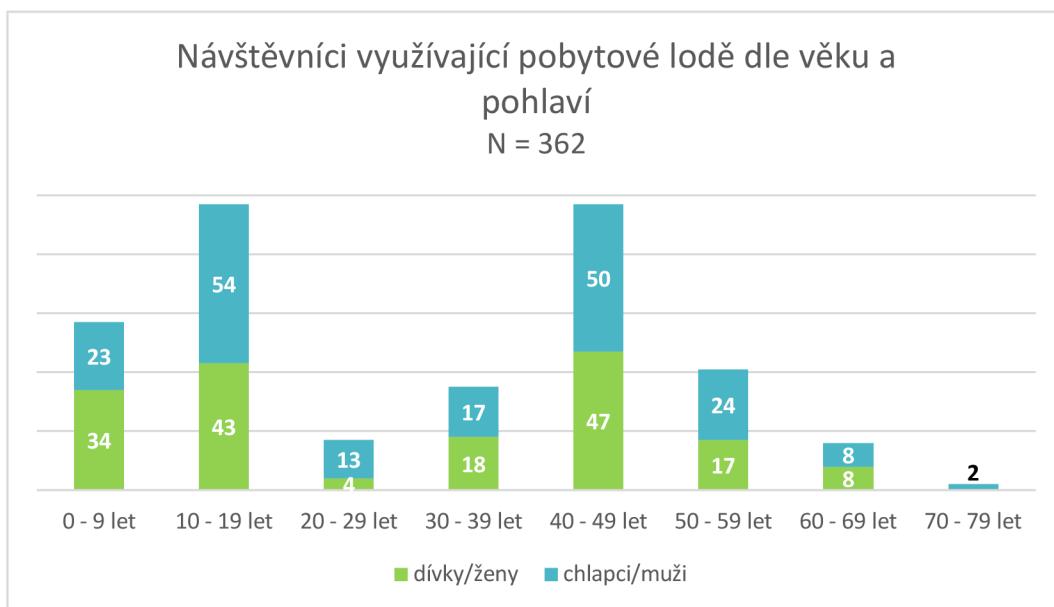
5.1.1 Pobytové lodě

Výzkumné ankety formou lodních deníků se zúčastnilo 86 skupin, které si vypůjčily pobytovou loď = 362 osob. Nejvíce návštěvníků bylo ve věkovém rozmezí 10–19 let a 40–49 let. Z toho lze odvodit, že se jedná o oblíbenou destinaci pro rodinu s malými dětmi. Z hlediska pohlaví se jednalo o 191 mužů a 171 žen (Obrázek 19)

Přestože tato vodní cesta se nachází ve Zlínském, Jihomoravském a Trnavském kraji, tak nejvíce návštěvníků přijíždělo ze Středočeského kraje. Zlínský kraj se umístil na 5. příčce s asi 11 % a nejméně byl zastoupen kraj Vysočina a Slovensko či jiné země mimo ČR (Obrázek 20).

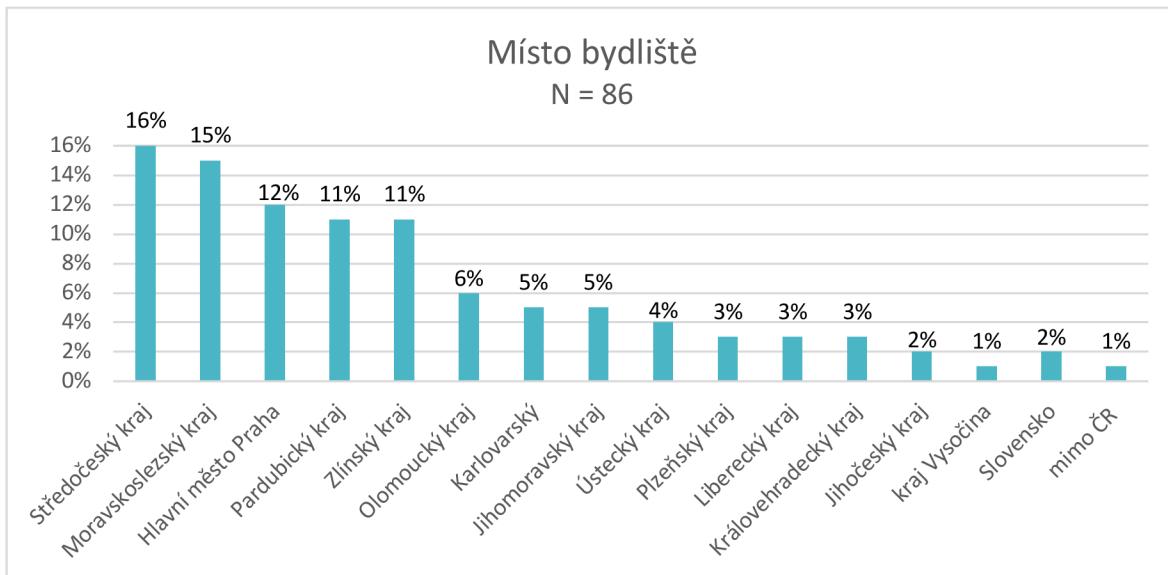
Obrázek 19

Návštěvníci Baťova kanálu v roce 2022 dle věku a pohlaví

Obrázek 20

Místo bydliště respondenta

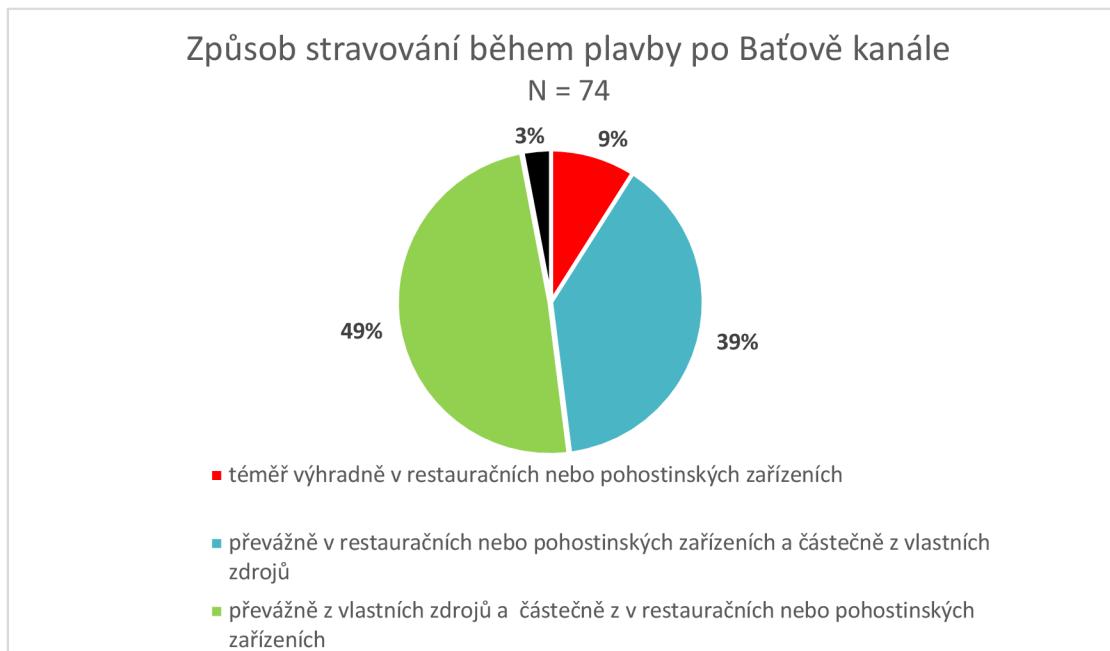

Ze vzorku 76 skupin 83 % účastníků strávilo na Baťově kanále a v jeho okolí 4–7 dní. Dále lze na Obrázku 21 vidět, že déle, než týden se zde zdržely asi 3 skupiny (4 %) a pouhé 1 % využilo služeb Baťova kanálu na 1 den. Přesně 80 % ze 75 skupin respondentů dorazilo do regionu výhradně za účelem plavby a téměř polovina ze 74 skupin se stravovala převážně z vlastních zdrojů (Obrázek 22).

Obrázek 21

Celková délka pobytu na Baťově kanále a v jeho okolí

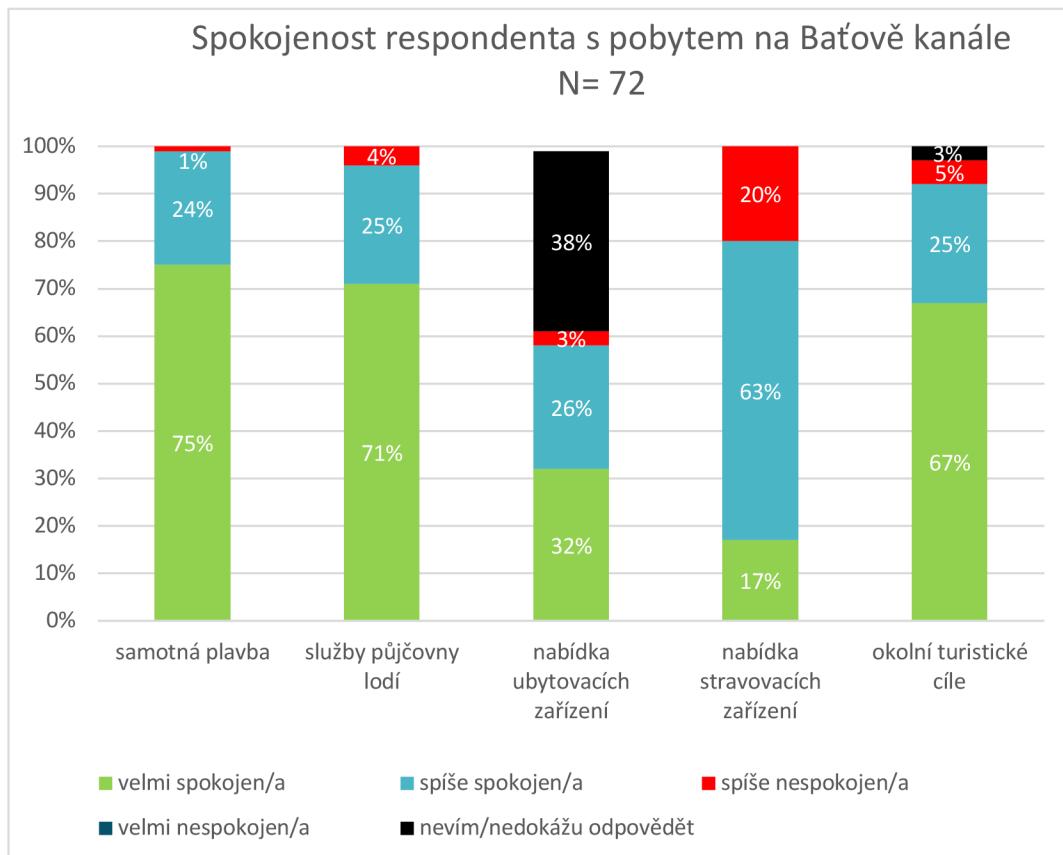

Obrázek 22*Způsob stravování během plavby po Baťově kanále*

Na Obrázku 23 jsou znázorněny data týkající se míry spokojenosti respondentů s pobytom na Baťově kanále. Více než 70 % z nich bylo velmi spokojeno s plavbou a službami půjčovny lodí. S nabídkou ubytovacích zařízení bylo velmi spokojeno 32 % a velká část respondentů nedokázala odpovědět, jelikož přespávali na lodi. Větší polovina (63 %) byla spíše spokojena se stravovacími zařízeními a velmi spokojena byla většina respondentů s možnostmi turistických cílů v okolí.

Obrázek 23

Spokojenosť respondenta s pobytom na Baťově kanále

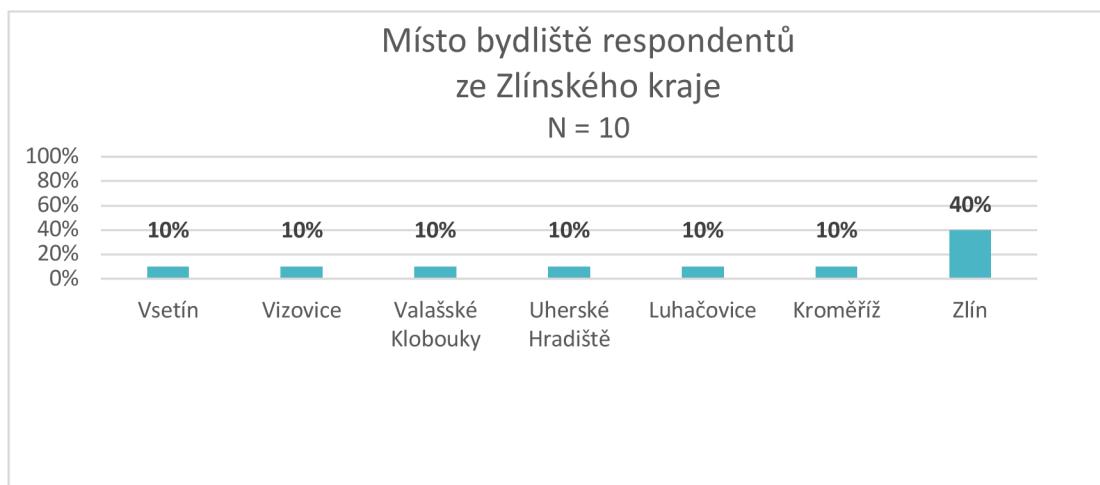
5.1.2 Výletní lodě

Do ankety pro výletní lodě se zapojilo 34 respondentů – 21 žen a 13 mužů s největším věkovým zastoupením ve věkové kategorii 40–49 let (26 %). Naopak nejméně atraktivní je výletní plavba na Baťově kanále pro lidi ve věku 20–29 let (3 %).

Na rozdíl od hausbótů jsou výletní lodě častým cílem místních obyvatel. Ze Zlínského kraje se na Baťův kanál vydalo 35 % respondentů a druhý nejčastější byl Moravskoslezský kraj s 21 %. Zajímavý je Obrázek 24 s detaily pro Zlínský kraj.

Obrázek 24

Místo bydliště respondentů ze Zlínského kraje

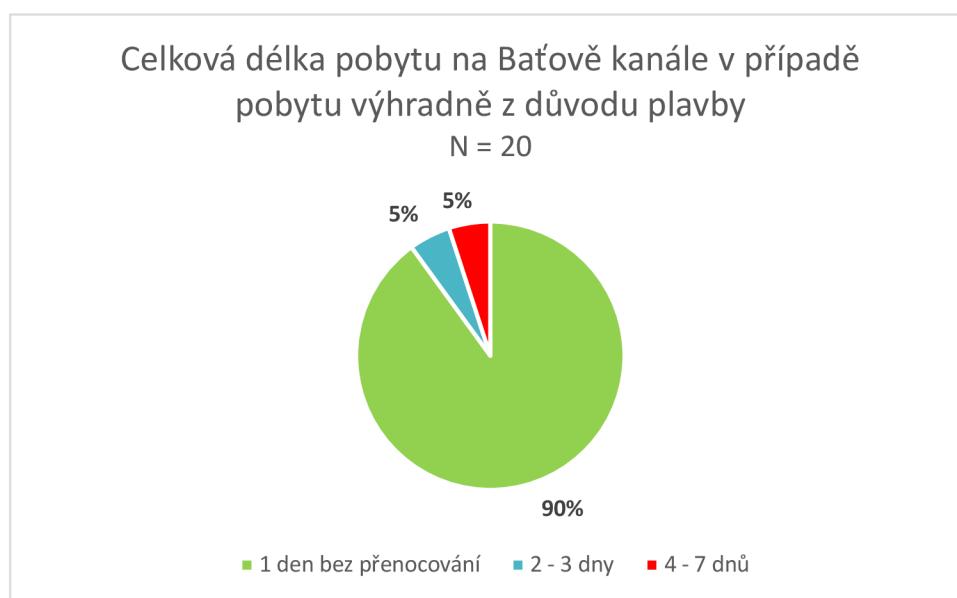

Výletní lodě jezdí na určitých trasách dle pravidelného lodního jízdního řádu a jsou buďto malé s kapacitou 10 osob nebo velké až pro 100 pasažérů. Nejčastější okružní plavba je okolo Veselí nad Moravou a nejoblíbenější úsek od obce Spytlín do Otrokovic.

Podstatné bylo zjistit důvod návštěvy regionu. Necelých 60 % návštěvníků dorazilo výhradně kvůli plavbě po Baťově kanále, 41 % spojilo vodní turistiku s dalšími aktivitami v rámci pobytu ve zdejším regionu. Podrobnější informace k délce pobytu těchto možností jsou na Obrázku 25, 26.

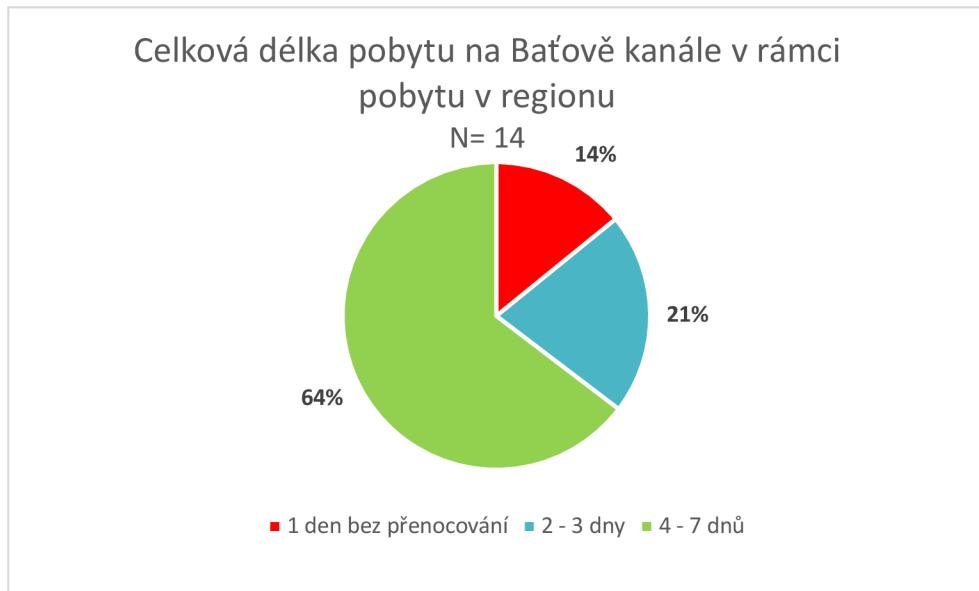
Obrázek 25

Celková délka pobytu na Baťově kanále v případě pobytu výhradně z důvodu plavby

Obrázek 26

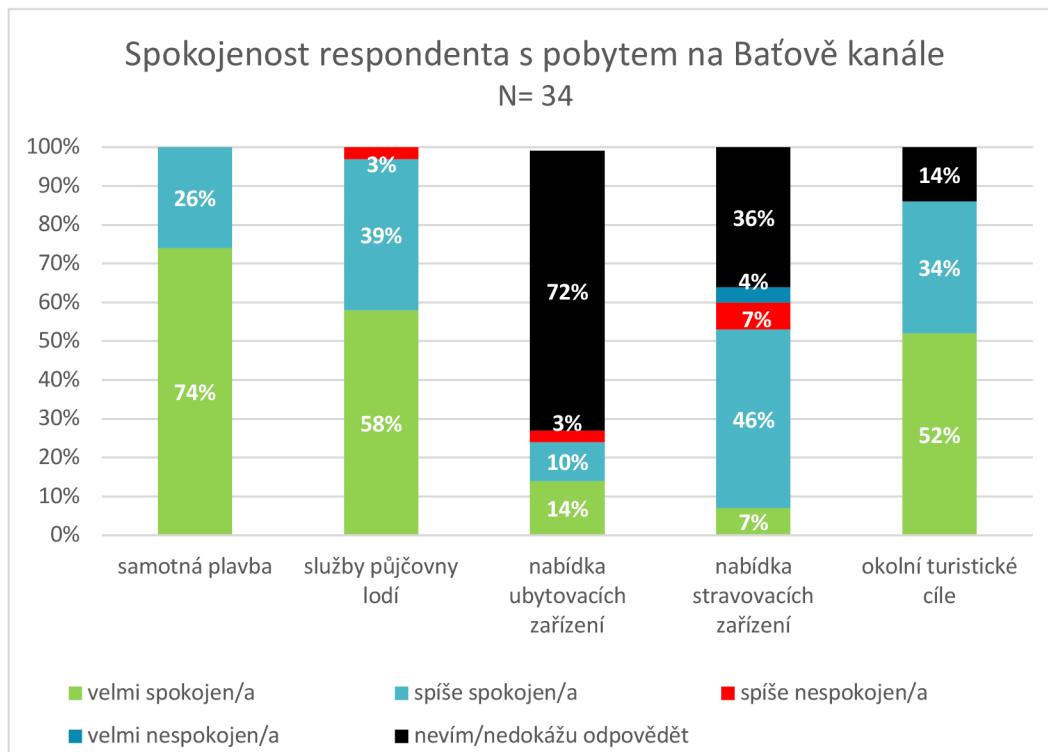
Celková délka pobytu na Baťově kanále v rámci pobytu v regionu

Přes 70 % respondentů, kteří absolvovali plavbu na výletní lodi, bylo s plavbou velmi spokojeno. Se službami půjčoven bylo velmi nebo spíše spokojeno 97 % respondentů a více než 50 % uvedlo, že je velmi spokojeno s okolními turistickými cíli. Ubytovací služby nevyužili tři čtvrtiny respondentů a s nabídkou stravovacích zařízení se velmi nebo spíše spokojilo 53 % (Obrázek 27).

Obrázek 27

Spokojenost respondenta s pobytom na Baťově kanále

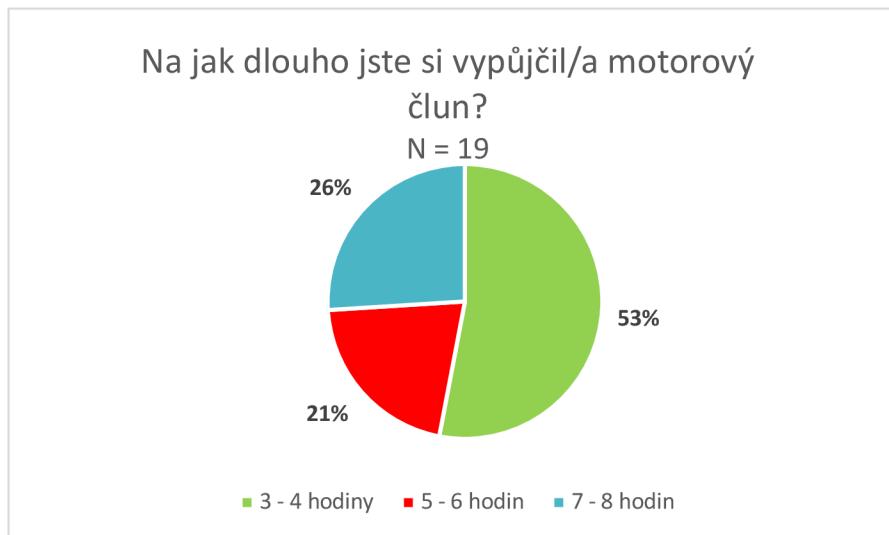

5.1.3 Motorové čluny

Tuto možnost plavby po Baťově kanále využívali nejvíce návštěvníci ve věku 30–39 let z Jihomoravského kraje (29 %), konkrétně z Brna. Průměrně bylo na 1 člunu 5 osob a nejčastěji si jej lidé půjčovali na 1 den na dobu 3–4 h (Obrázek 28, 29). U otázky, zda přijeli pouze kvůli plavbě po Baťově kanále, nebo zde stráví jen část delšího pobytu v regionu jsou se odpovědi půlí (Obrázek 30).

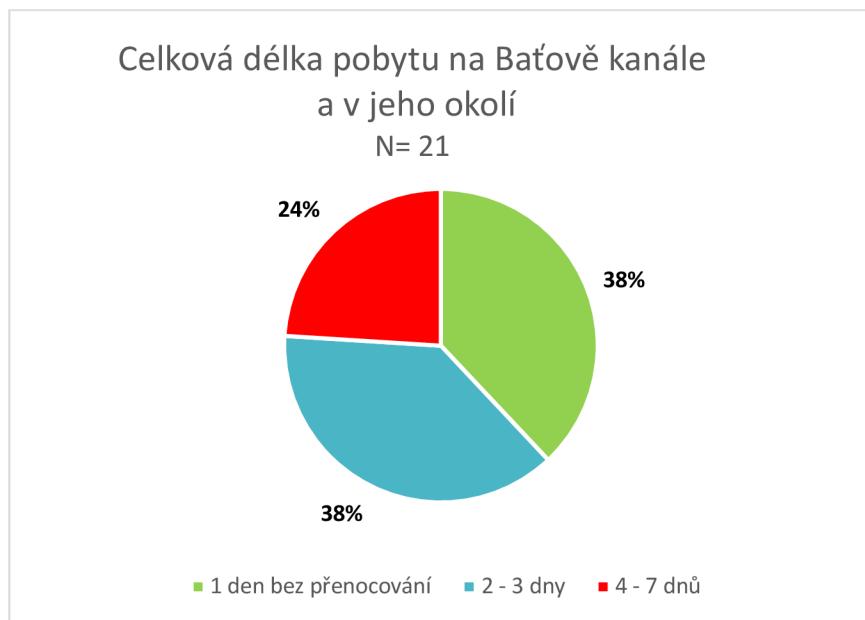
Obrázek 28

Na jak dlouho jste si vypůjčil/a motorový člun?

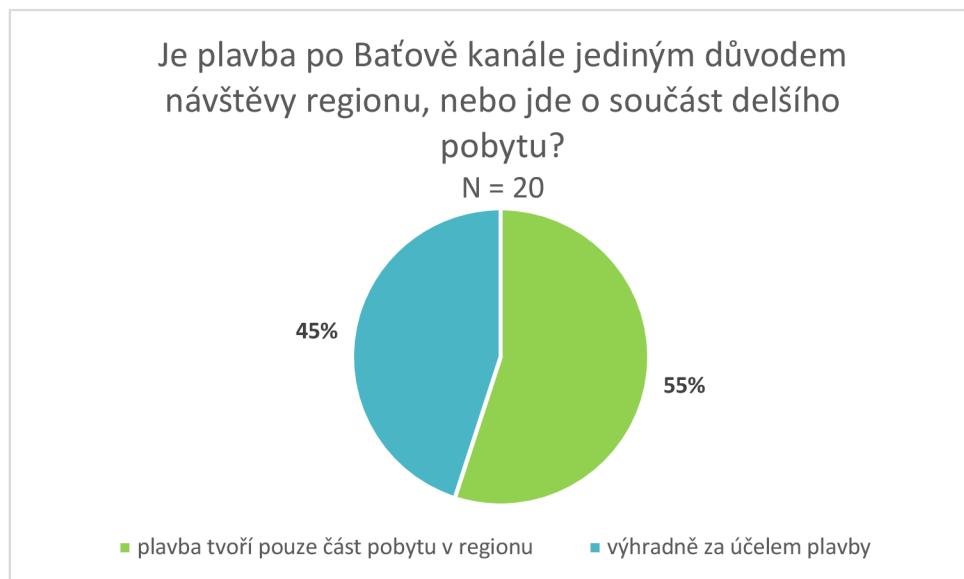
Obrázek 29

Celková délka pobytu na Baťově kanále a v jeho okolí

Obrázek 30

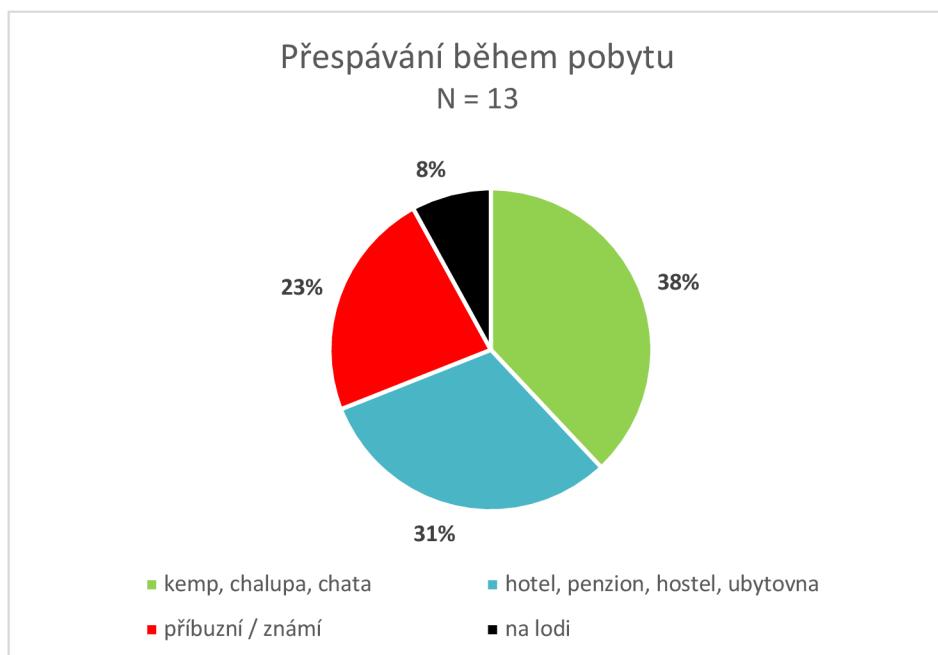
Je plavba po Baťově kanále jediným důvodem návštěvy regionu, nebo jde o součást delšího pobytu?

Na rozdíl od pobytových a výletních lodí, lidé z motorových člunů hojně využívali ubytovací zařízení. V ubytovacím zařízení typu kemp, chata, chalupa, hotel, penzion, hostel, ubytovna atd. se ubytovalo 69 % (Obrázek 31).

Obrázek 31

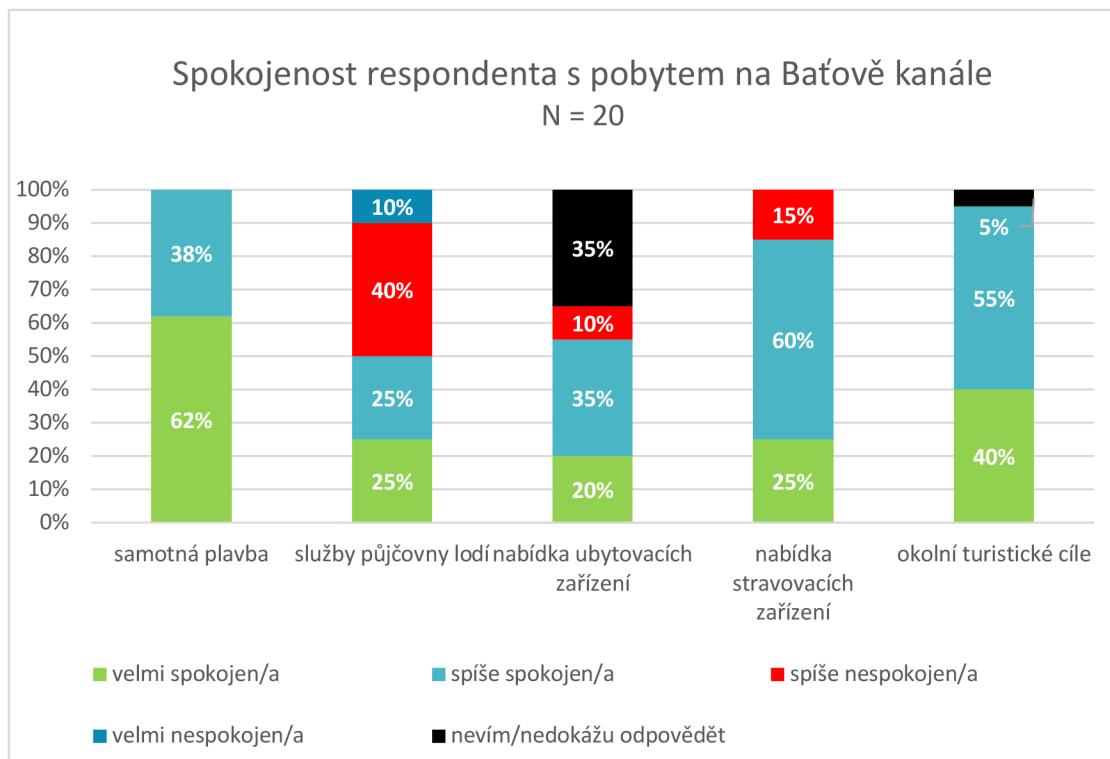
Přespávání během pobytu

Všichni respondenti, kteří si vypůjčili motorový člun, byli s plavbou velmi nebo spíše spokojeni. Ale se službami půjčoven bylo spíše nespokojeno 40 % z nich. Téměř 100 % bylo velmi nebo spíše spokojeno s okolními turistickými cíli, ovšem s nabídkou stravovacích zařízení bylo spíše nespokojeno 15 % a u ubytovacích zařízení 10 % (Obrázek 32).

Obrázek 32

Spokojenosť respondenta s pobytom na Baťově kanále

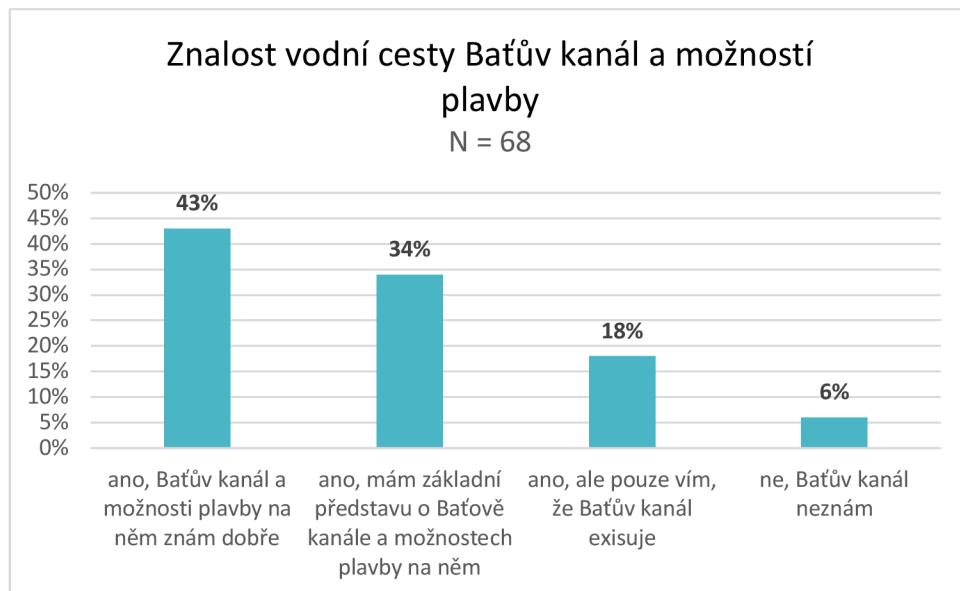
5.1.4 Veřejnost

Výzkumu u veřejnosti se zúčastnilo 68 respondentů, z toho 59% ženy a největší zastoupení měla věková kategorie 40–49 let. Z hlediska místa bydliště byl nejsilněji zastoupen Zlínský a Jihomoravský kraj a konkrétně města Uherské Hradiště a Hodonín.

Jedna ze 16 otázek (Obrázek 33) zjišťovala, zda lidé z veřejnosti znají vodní cestu Baťův kanál a možnosti plavby na něm. Znala ho dobře téměř polovina a zřejmě nejoblíbenější možností plavby pro veřejnost je dle Obrázku 34 plavba na výletní lodi.

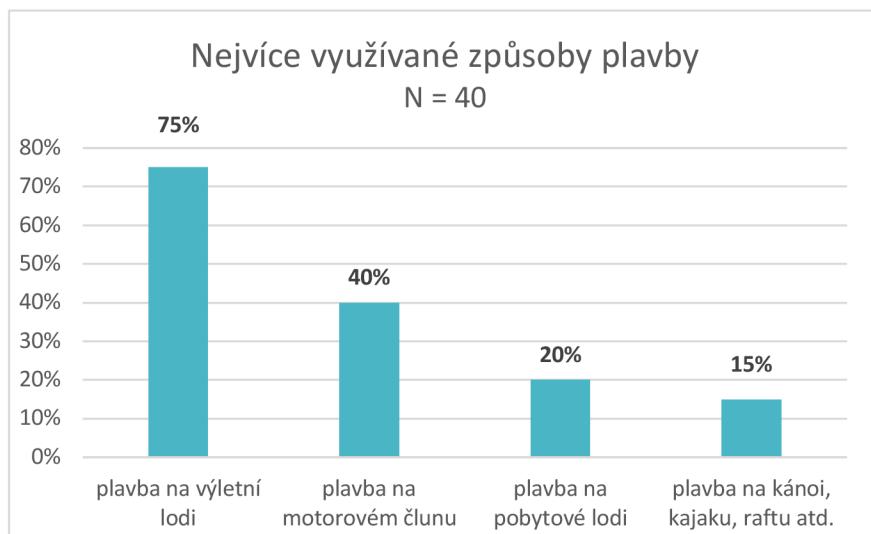
Obrázek 33

Znalost vodní cesty Batův kanál a možností plavby

Obrázek 34

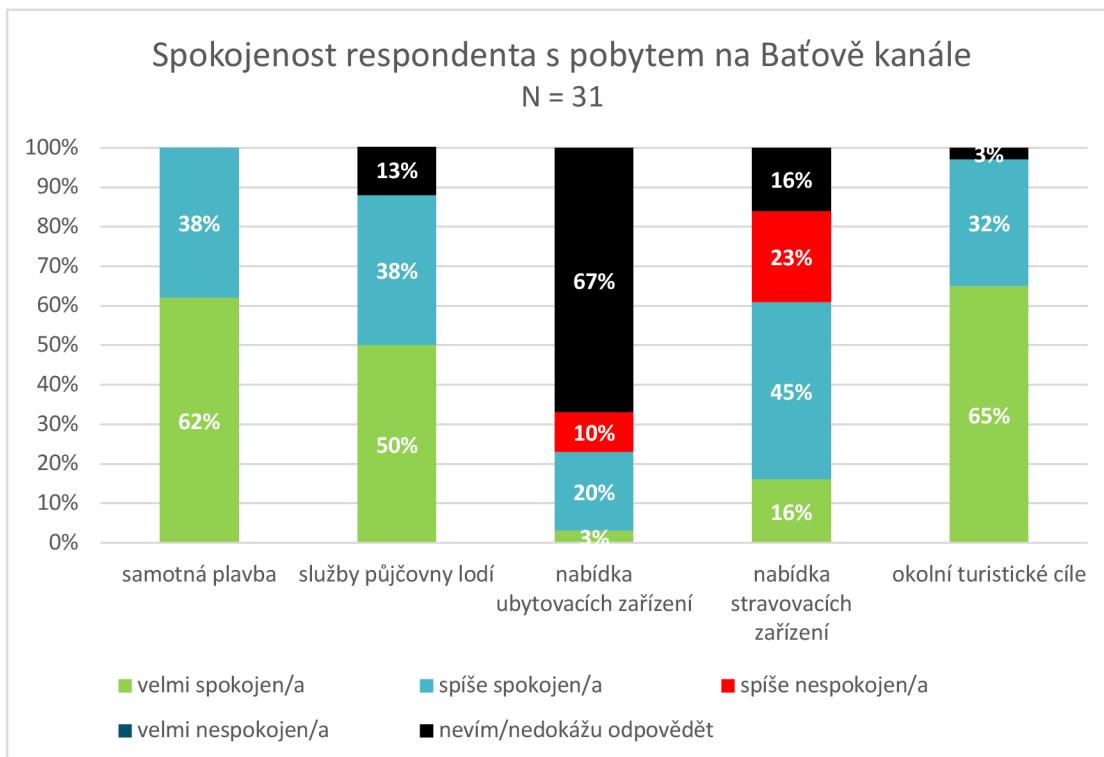
Nejvíce využívané způsoby plavby

U respondentů, kteří neměli zkušenost s plavbou po Baťově kanále, byly hlavními důvody neutráaktivnost, nedostatek času, cena i vzdálenost od bydliště. Ovšem u těch, kteří nějakým způsobem využili Baťův kanál, byla s plavbou a okolními turistickými cíli velmi spokojena více než polovina respondentů. Dále lze na Obrázku 35 vidět, že s nabídkou stravovacích zařízení byli návštěvníci převážně spíše spokojeni a ubytovací zařízení z většiny nevyužili.

Obrázek 35

Spokojenosť respondenta s pobytom na Baťově kanále

5.2 VO2: Mají návštěvníci i podnikatelé zájem o prodloužení provozní doby plavebních komor a prodloužení plavební sezony?

Hlavním důvodem celé studie, pořádané Regionem Slovácko, bylo získání odpovědí na atraktivitu Baťova kanálu z hlediska provozní doby plavebních komor i kalendářních měsíců. Respondenti odpovíděli následovně.

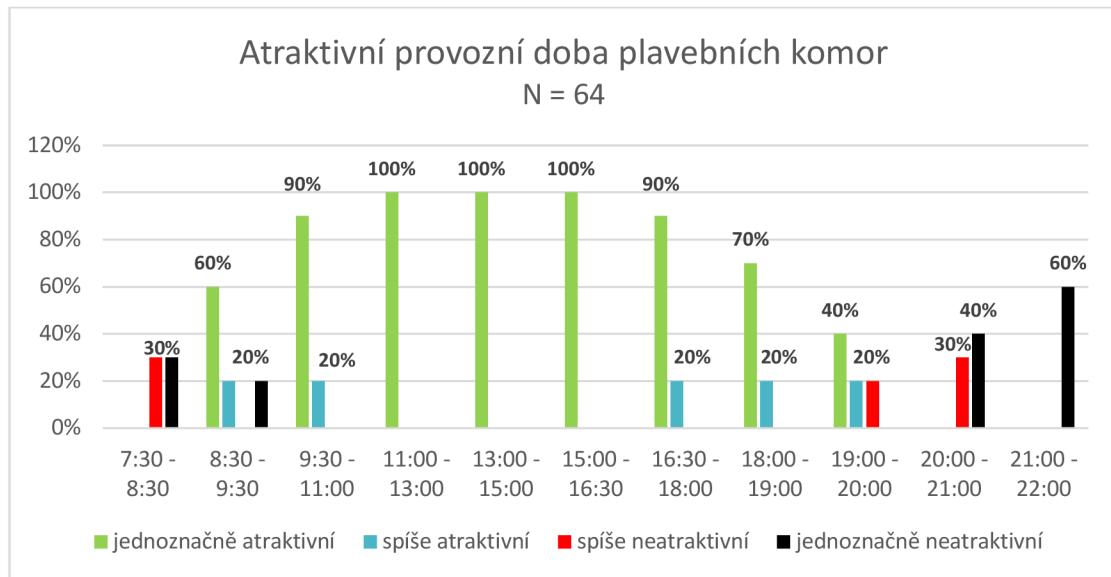
5.2.1 Pobytové lodě

Nejatraktivnější provozní doba plavebních komor je v čase 8:30 – 20:00 (Obrázek 36). Ten je ovšem dosti rozdílný od aktuálního nastavení. Respondenti očividně chtějí, hlavně přes léto, využít celého dne pro plavbu a návštěvu dalších atraktivit v okolí Baťova kanálu.

Nejvíce respondentů považuje za jednoznačně atraktivní měsíce červen, červenec, srpen a září. Možnou alternativou by byl také duben, květen a říjen (Obrázek 37).

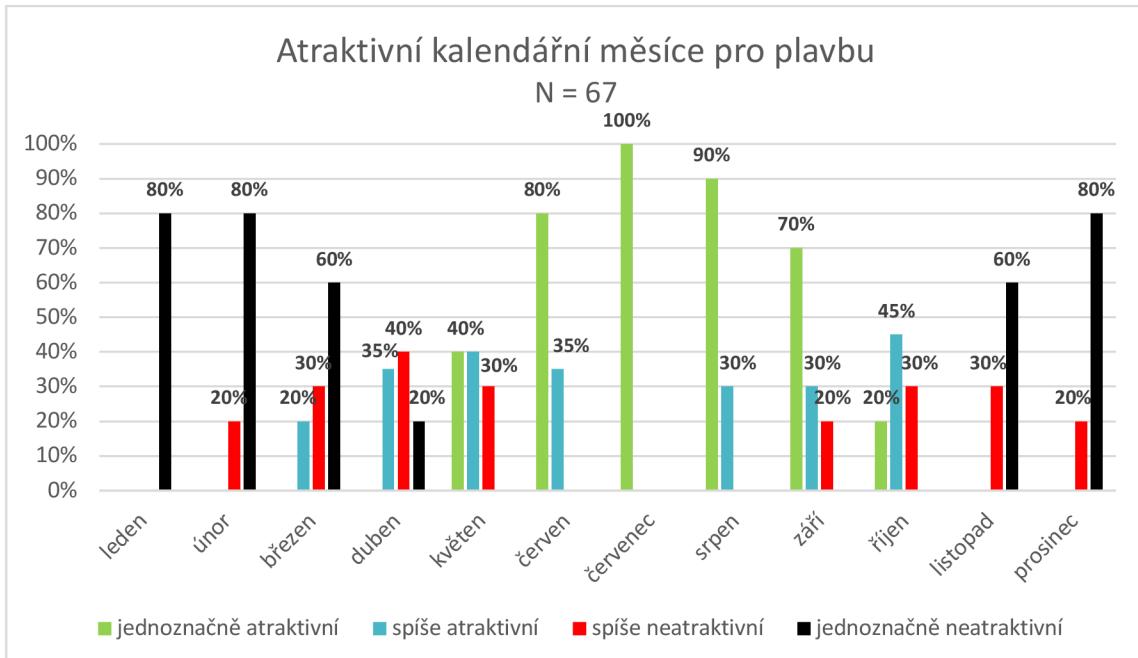
Obrázek 36

Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 37

Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

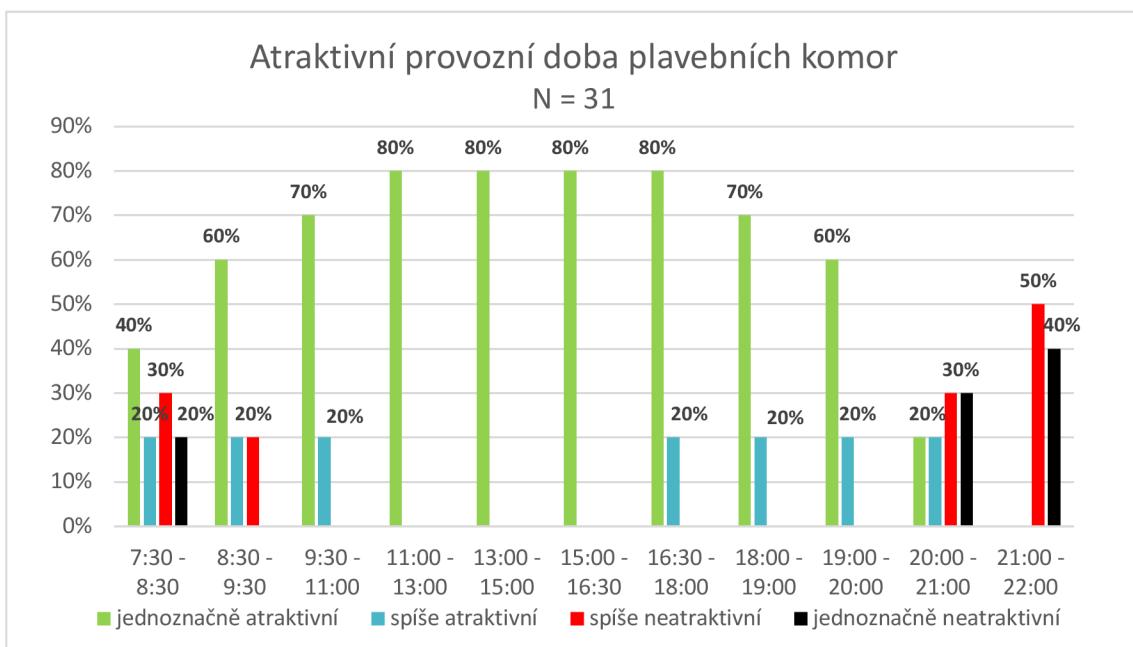
5.2.2 Výletní lodě

U výletních lodí se jednoznačně atraktivní čas otevření komor posunul do dřívějších ranních hodin, pro většinu respondentů se tak jedná o čas mezi 7:30 a 20:00 (Obrázek 38).

Z hlediska měsíců téměř 100 % respondentů považuje rovněž za jednoznačně atraktivní pro plavbu čas letních prázdnin – červenec a srpen. Naopak v atraktivnosti klesly měsíce květen a září (Obrázek 39).

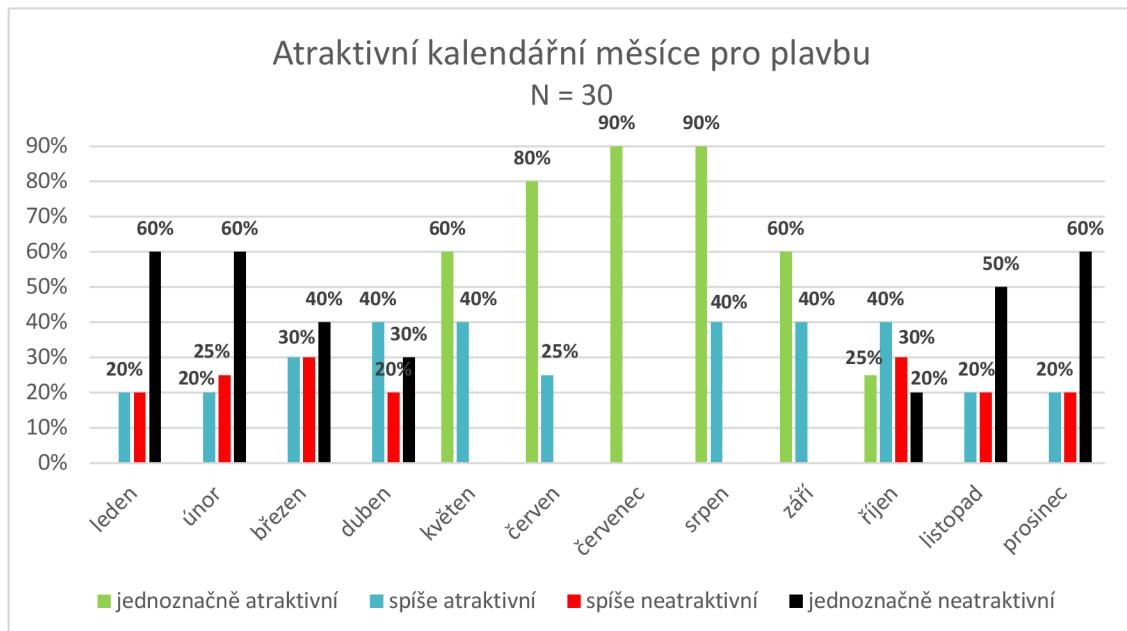
Obrázek 38

Atraktivní provozní doba plavebních komor

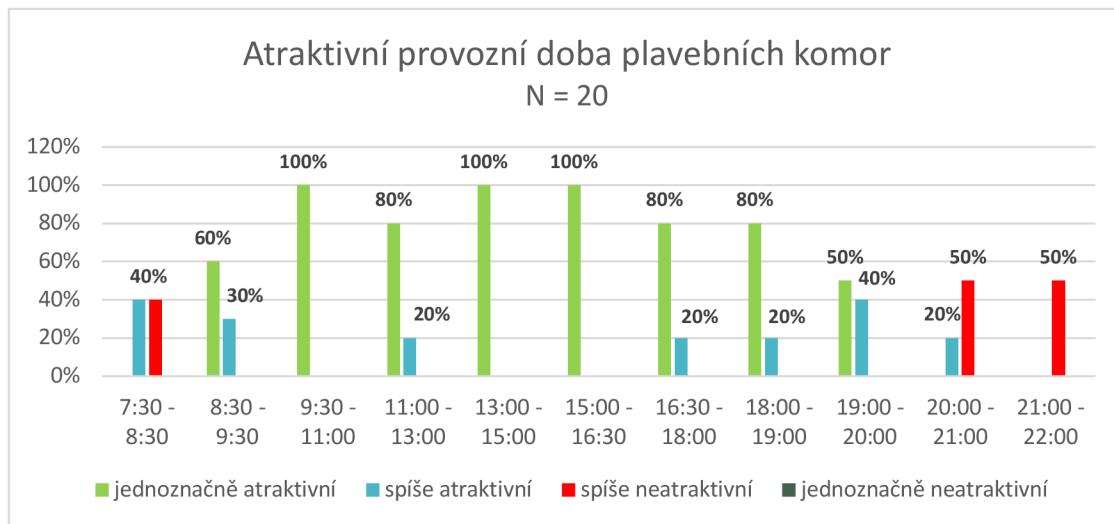
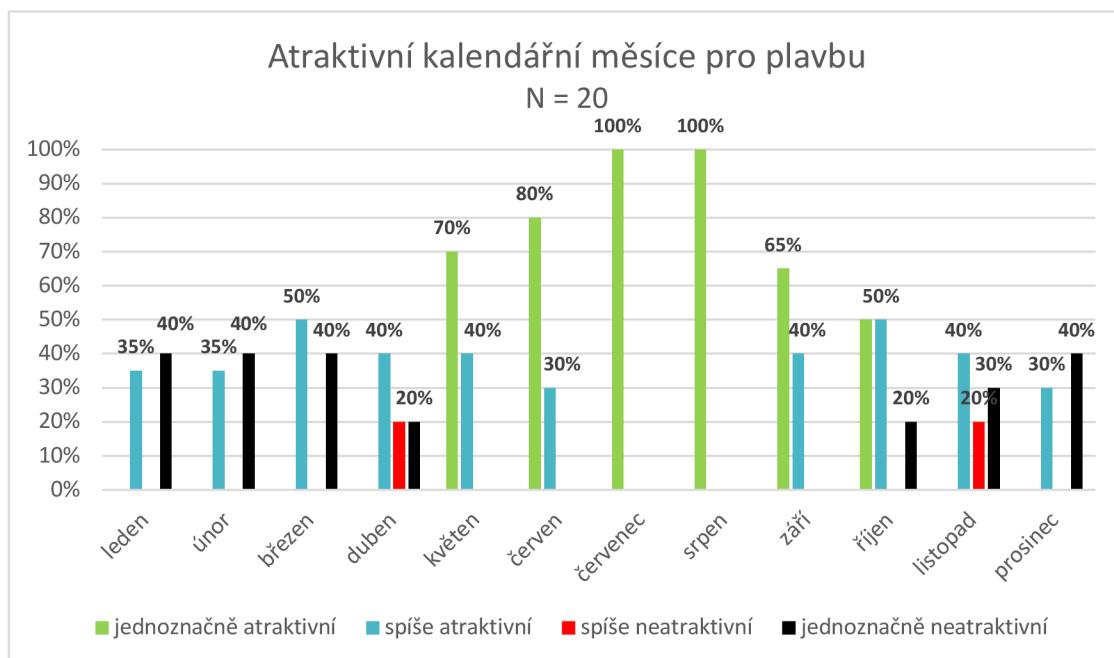
Obrázek 39

Atraktivní kalendářní měsíce pro plavby

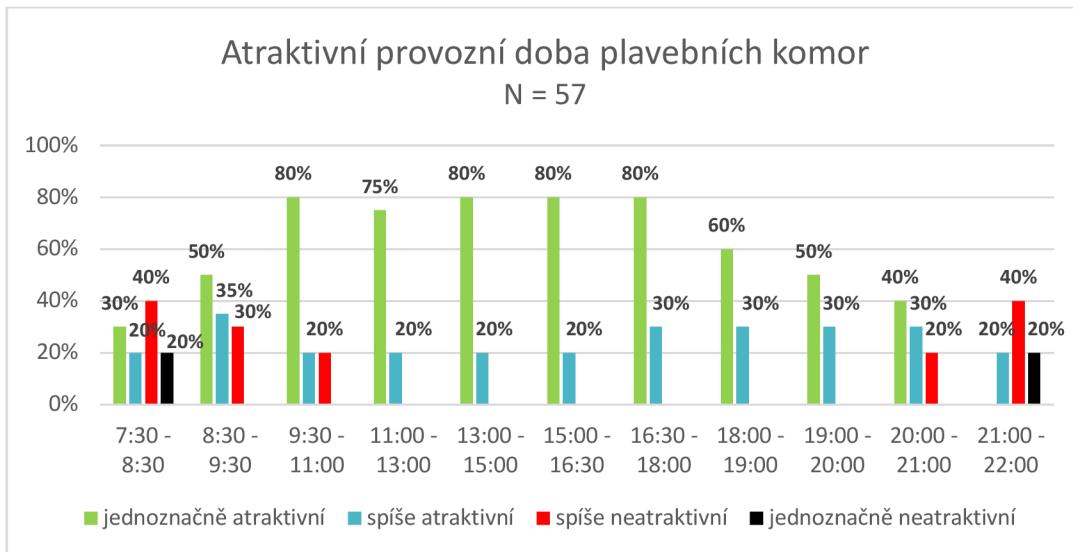
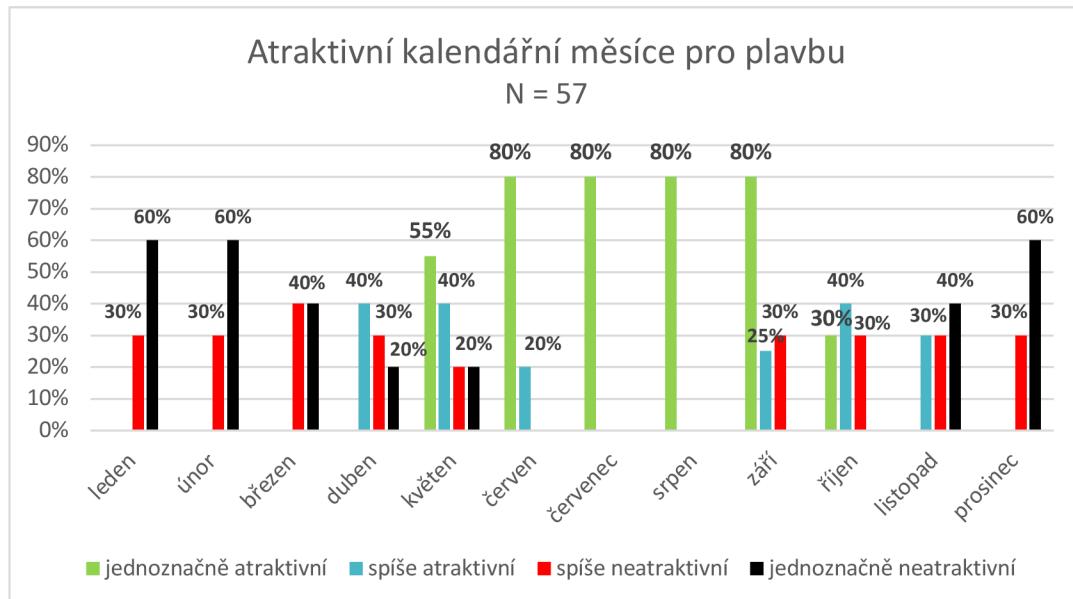
5.2.3 Motorové čluny

Přes 80 % respondentů považuje za jednoznačně atraktivní čas 9:30 – 19:00. Z hlediska kalendářních měsíců považuje téměř 100 % za jednoznačně atraktivní červen, červenec a srpen. Spíše atraktivní jsou navíc u 40 % respondentů měsíce března, dubna, května, října i listopadu (Obrázek 40, 41).

Obrázek 40*Atraktivní provozní doba plavebních komor***Obrázek 41***Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu*

5.2.4 Veřejnost

Pro 80 % respondentů z řad veřejnosti je jednoznačně atraktivní časové rozmezí 9:30 – 18:00 (Obrázek 42). Stejně procento považuje za jednoznačně atraktivní období od června do září a za spíše atraktivní označují duben a říjen (Obrázek 43).

Obrázek 42*Atraktivní provozní doba plavebních komor***Obrázek 43***Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu*

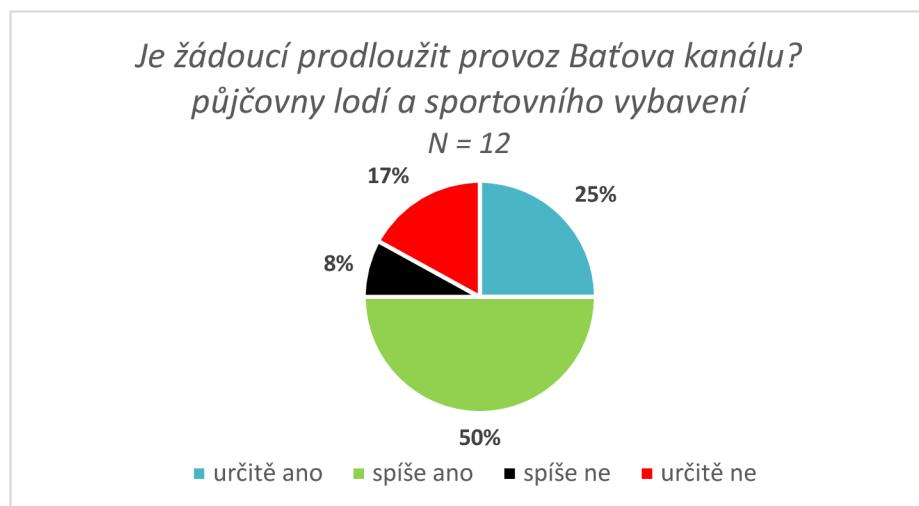
5.2.5 Poskytovatelé služeb

Návštěvníci Baťova kanálu mohou mít nejrůznější přání, avšak o něco důležitější jsou názory těch, kteří provozují půjčovny lodí, výletní lodě či stravovací zařízení.

Protože čtvrtina respondentů z řad půjčovny lodí a sportovního centra není stoprocentně přesvědčena o prodloužení provozu Baťova kanálu. Naopak téměř 50 % poskytovatelů stravovacích a ubytovacích služeb je určitě za prodloužení (Obrázek 44,45).

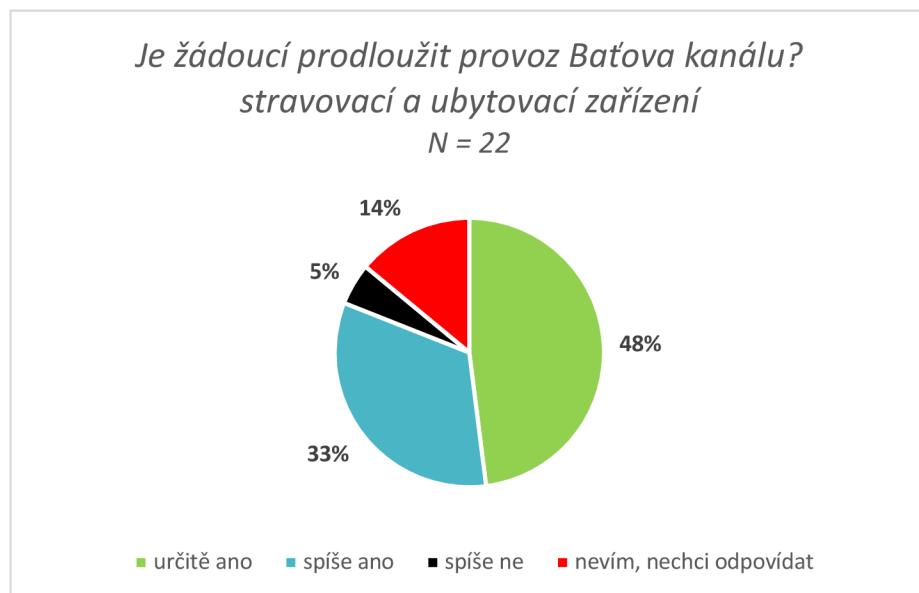
Obrázek 44

Je žádoucí prodloužit provoz Baťova kanálu?

Obrázek 45

Je žádoucí prodloužit provoz Baťova kanálu?

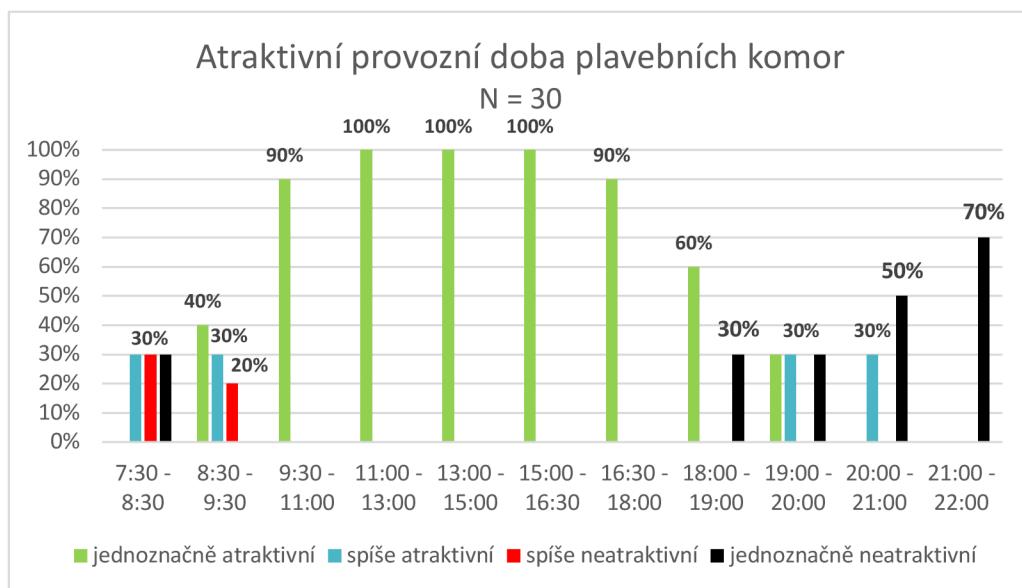

Pokud by k prodloužení došlo, bylo by nutné řešit financování. Více než 50 % respondentů z řad půjčoven by záměr finančně nepodpořilo a zbylá část spíše symbolickou částkou. V případě stravovacích a ubytovacích zařízení by pouhé 4 % poskytovatelů služeb tuto změnu finančně podpořili, jelikož by jim velmi pomohla. Zbylým 96 % se názory přesně půlí.

A které časové úseky, měsíce jsou pro provozovatele služeb nejatraktivnější? Téměř 100 % označilo za jednoznačně atraktivní čas 9:30 – 18:00 a letní měsíce. Jednoznačně atraktivní je také květen a září a v úvahu spadá duben i říjen (Obrázek 46,47).

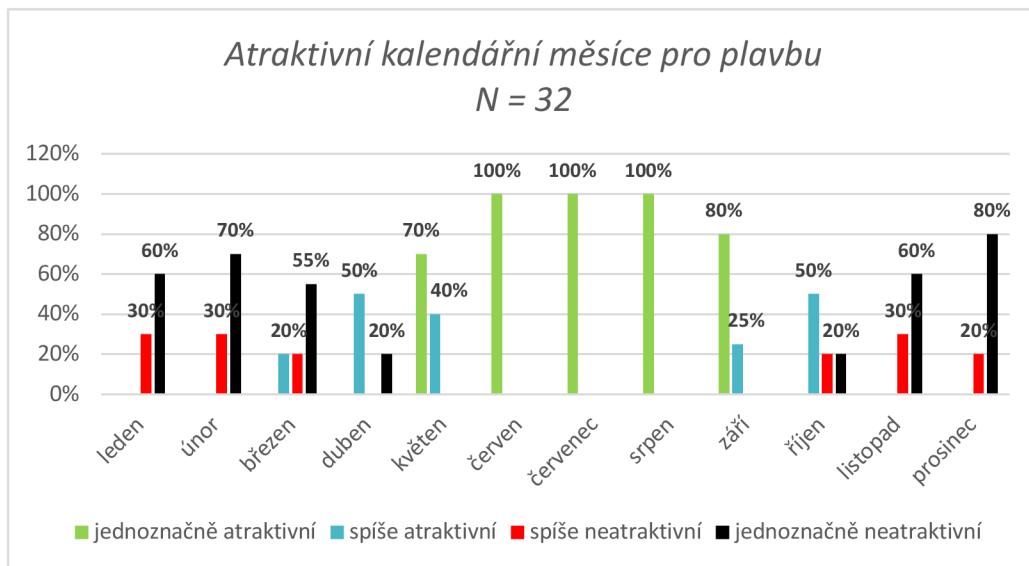
Obrázek 46

Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 47

Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

5.3 Potenciál rozvoje

V případě prodloužení sezony by došlo k navýšení počtu komorovacích dnů v květnu a září. Bylo by možné plout od čtvrtka do úterý (v současnosti lze od pátku do neděle) mimo pondělí. To by bylo nadále určeno k údržbě a drobným opravám. Pokud by zahájení sezony proběhlo 30.4 a ukončení 3.10, tak by sezona netrvala 107 dní (2021), ale 136.

U provozní doby plavebních komor se uvažuje o fungování komor v čase od 9:00 do 20:00 hodin (v současnosti od 9:30 do 18:00). V potaz se bere východ a západ slunce v dané oblasti.

Během příprav k realizaci změn je nutné vzít v potaz existující bariéry rozvoje a také si uvědomit jak pozitivní, tak negativní dopady.

5.3.1 Bariéry rozvoje Baťova kanálu

Z hlediska plánovaného prodloužení splavného úseku do Kroměříže a Hodonína chybí plavební komory v Bělově a Rohatci a na celé cestě je nedostatečné množství čekacích stání, přístavů a přístavišť, kde by mohli návštěvníci ukotvit své lodě. Dále je nevyhovující či chybějící infrastruktura sociálních zařízení. V rámci organizace chybí zastřešující koordinátor, který by mohl mimo jiné zlepšit spolupráci jak s Centrálou CR, tak s oblastními organizacemi destinačního managementu.

5.3.2 Pozitivní dopady

Pokud by došlo k prodloužení provozní doby plavebních komor a plavební sezony, tak by se jednalo o ekonomický přínos, vznik nových pracovních míst, rozšíření nabídky a celkové posílení regionu, obcí. Současně s vybudováním lepší infrastruktury by to mohlo sloužit k rovnoměrnějšímu rozložení návštěvníků. Možnost plavby během delšího denního i ročního období by měla vést ke zvýšení počtu návštěvníku. Ovšem to by se mělo projevovat mimo nejvytíženější letní období, cílem je přiblížit se vysoké úrovni návštěvnosti v co nejdelším období během sezony.

5.3.3 Negativní dopady

Prodloužení provozní doby plavebních komor a plavební sezony by souviselo se zvýšením počtu pracovních hodin i směn. To by vedlo ke zvýšení nákladů na provoz vodní cesty a jistý vliv by mělo prodloužení i na okolní obce. V těch by došlo k navýšení množství turistů využívajících jejich infrastrukturu, což by vyžadovalo zvýšení nákladů na její údržbu či rozvoj.

6 DISKUSE

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo popsat Baťův kanál jako jednu z dominant regionu Slovácko a vyzkoumat efektivitu současného i navrhovaného budoucího provozu. K tomuto účelu jsem vytvořila 2 výzkumné otázky zaměřující se na profil zákazníka a na zájem o prodloužení komorovací sezony.

V průběhu let bylo napsáno několik diplomových prací zaměřených na problematiku této vodní cesty. V téměř každé z nich se zmiňuje možnost prodloužení splavného úseku do Hodonína a Kroměříže. Konkrétně Gulec (2020) se v rámci své bakalářské práce zabývá návrhem splavení úseku mezi jezem Rohatec a Hodonín. Zpracoval výkresy navržené plavební komory a neopomenul vliv stavby na životní prostředí a snažil se o jeho minimalizaci spolu s návrhem vegetace (Gulec, 2020).

Z turistické perspektivy zkoumá tuto vodní cestu práce s názvem Analýza turistické atraktivity Baťova kanálu (Petrová, 2015). Autorka na základě dotazníkového šetření u 177 respondentů doporučuje, aby půjčovny lodí měli pro své zákazníky připravené prospekty s informacemi, co lze shlédnout během plavby i při zakotvení v přístavištích. Dále upozorňuje na zdevastovaný stav netradičního muzea ve wagonu v Ratíškovicích.

Vodácká turistika je nejen český fenomén. Touha splouvat vodní toky nejrůznějších typů a obtížností je lidem velmi blízká. Jedním z důvodů rostoucí oblíbenosti jakékoli formy turistiky může být snaha o vyvážení sedavého způsobu života a bytí v přírodě. Výhodou je, že si lze lehce nastavit obtížnost dle úrovně zkušeností cílové skupiny, která může být složena lidmi s nejrůznějším věkovým rozhraním. Na základě dotazníkového šetření u 441 respondentů zjistila Radová (2021), že nejčastěji jezdí na vodu lidé s 3–6 přáteli po dobu 2–3 dní. Preferované plavidlo je kánoe a hlavním účelem celého pobytu se stává zábava (Radová, 2021). Oblíbenost a unikátnost vodáctví v České republice potvrzuje fakt, že v roce 2021 bylo na žádost Asociace vodní turistiky a sportu zapsáno do krajských Seznamů nemateriálních statků tradiční lidové architektury v Královehradeckém kraji a v Praze. Cílem asociace je ale dostat vodáctví do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky (Ptáček, 2021).

Jelikož bydlím ve Starém Městě u Uherského Hradiště, tak mám k této vodní cestě velmi blízko. Proto jsem se rozhodla spojit cyklistický výlet s poznáním aktuálního stavu Baťova kanálu před zahájením plavební sezony 2023. Trasa dlouhá 56 kilometrů začala ve Starém Městě a přes 9 přístavů/přístavišť jsem dojela do obce Hodonín. Konkrétní mapu výletu lze vidět na Příloze 11.6. Nečekané byly rozsáhlé stavební práce z důvodu zvýšení přístavní kapacity v přístavišti Strážnice. Započaly v prosinci roku 2022 a jejich ukončení je plánované na červen roku 2023. Lze

tedy usoudit, že problém týkající se nízkého počtu kotvících míst není přehlžen a organizace řídící provoz Baťova kanálu se jej snaží řešit.

Během cesty mě mile překvapila 3 místa, která bych ráda zmínila. Jako první uvedu kreslenou mapu Baťova kanálu u přístaviště Vnorovy. Je velice originální a určitě dokáže nalákat veřejnost k plavbě po této technické památce. K nahlédnutí je v Příloze 11.7. Milovníci knížek jistě ocení netradiční knihobudku (Přílohy 11.8.) nedaleko přístavu Strážnice, konktrétně u křižovatky potoka Veličky a vodní cesty Baťův kanál. Velmi oblíbeným místem pro výlet v blízkém okolí vodní cesty jsou dle odpovědí respondentů Vinné sklepy Petrov – Plže. To byl důvod, proč jsem k nim rovněž zavítala. Jeden z mnoha malebných sklípků byl otevřený, a tak jsem mohla nahlédnout i do vnitřních prostor (Příloha 11.9.).

Celkově se mi nejvíce líbilo v přístavu ve Veselí nad Moravou. Během zakotvení lodí jsou návštěvníci lákáni k aktivnímu odpočinku. A to u atrakcí jako je: grill point, minikemp a adrenalin park. V něm je k dispozici skate park, workout, lezecká stěna a také půjčovna paddleboardů. Novinkou sezony 2023 zde bude informační centrum zaměřené přímo na tuto vodní cestu.

Plutí po unikátním Baťově kanále bude opět možné od slavnostního zahájení, které proběhne 1.5.2023. Návštěvníků sem zavítá dozajista spousty, otázkou je, zda se organizacím řídící Baťův kanál podaří využít potenciál rozvoje Baťova kanálu.

7 ZÁVĚRY

Předkládaná diplomová práce vytváří ucelený soubor teoretických poznatků i praktických výstupů ohledně problematiky rozvoje vodní cesty Baťův kanál a řeky Moravy. Hlavním cílem práce bylo popsat Baťův kanál jako jednu z dominant regionu Slovácko a vyzkoumat efektivitu současného i navrhovaného budoucího provozu.

Ze získaných výsledků jsou závěry k první výzkumné otázce, zaměřené na profil návštěvníka, následující. U pobytových lodí se jedná zejména o rodiče ve věku 40–49 let s dětmi ve věkovém rozmezí 10–19 let a průměrný počet osob na 1 lodi byl 4. Nejčastěji přijeli ze Středočeského kraje výhradně za účelem plavby, stravují se převážně z vlastních zdrojů a na Baťově kanále stráví 4–7 dní. Ze 72 skupin (respondentů) bylo s plavbou a službami půjčovny lodí velmi spokojeno více než 70 %. S nabídkou stravovacích zařízení bylo velmi spokojeno jen 17 % a spíše nespokojeno 20 %. Velmi spokojeni 67 % byli zákazníci turistickými cíli v okolí. Za plavbou na výletní lodi přijedou nejčastěji lidé ve věku 40–49 let ze Zlína. Stráví zde 1 den bez přenocování a pro plavbu si vyberou okružní plavbu ve Veselí nad Moravou nebo úsek mezi obcemi Sptyihněv a Otrokovice. Více než 50 % ze 34 respondentů je velmi spokojeno s plavbou, službami na lodi i s turistickými cíli v okolí. Motorové čluny se řadí v počtu využívání na 2. místo. Nejčastější návštěvník je z Brna ve věku 30–39 let. Přijíždí na 1 den s dalšími 4 osobami. Plavbou stráví 3–4 hodiny a v případě přespání využije nabídku ubytovacích zařízení. Z hlediska spokojenosti je zajímavé, že 40 % respondentů bylo spíše nespokojeno se službami půjčoven, ale s plavbou samotnou bylo velmi spokojeno 62 %. U respondentů z řad veřejnosti je ze 43 % Baťův kanál dobře znám a nejzádanější je plavba na výletní lodi. Nedostatek času a neutraktivnost jsou hlavní příčiny toho, proč někteří lidé nemají ještě zkušenosti s pobytom na Baťově kanále.

Cílem druhé výzkumné otázky bylo zjistit, zda a jaký je zájem o prodloužení provozní doby plavebních komor i celé plavební sezony. Téměř všichni respondenti (bez ohledu na zaměření výzkumné ankety) považují za jednoznačně atraktivní měsíce pro plavbu Baťovým kanálem květen až září, za spíše atraktivní měsíce jsou považovány duben a říjen. Co se týče provozní doby, pak je za atraktivní považováno časové rozmezí 8:30 až 20:00. U každé skupiny respondentů byly vyhodnoceny také neutraktivní časy i měsíce. Převážně se jednalo o podzimní/zimní období a časy okolo 9. hodině večerní a 7. ranní.

Na základě výsledků lze konstatovat, že hlavní cíl práce byl splněn.

8 SOUHRN

Vodáckou turistikou lze řadit k velmi oblíbené mezigenerační aktivitě a v České republice je vodáctví silně zakořeněno již mnoho desítek let. Právě Baťův kanál je jedno z míst, kam míří milovníci pobytu na vodě. Moje diplomová práce se zabývá potenciálem rozvoje této vodní cesty. V přehledu poznatků jsou uvedeny informace k CR jako neustále se rozvíjejícímu a měnícímu jevu. Další kapitola je věnována konkrétně vodácké turistice a mimo jiné obsahuje přehled vodních cest v zahraničí. Následně jsou čtenáři představeny zájmové oblasti Baťův kanál a Slovácko. Zde jsou uvedena veškerá důležitá fakta týkající se například historie vodní cesty, jejího rozvoje a celý oddíl uzavírají možnosti turistického využití právě v turistické oblasti Slovácko.

Ve výsledkové části jsou pomocí grafů znázorněny odpovědi na stanovené výzkumné otázky. Týkají se profilu návštěvníka a zájmu o prodloužení denních komorovacích hodin a plavební sezony. V kapitole potenciál rozvoje jsou pak shrnuty neopominutelné bariéry i dopady případného prodloužení.

V praxi je práce využitelná jako podklad pro propagační materiál k Baťově kanálu a její výsledky mohou posloužit k lepšímu porozumění zákazníkům i poskytovatelům služeb.

9 SUMMARY

The boating tourism can be classified as a very attractive intergenerational activity and in the Czech Republic boating has a very long history. The Bata Canal is one of the places where lovers of being on the water go. My master thesis deals with the potential for the development of this waterway. In the overview of the findings, information on CR as a constantly developing and changing phenomenon is presented. The next chapter is specifically devoted to water tourism and includes, among other things, an overview of waterways abroad. The reader is then introduced to the areas of interest Bata Canal and Slovácko. All important facts concerning, for example, the history of the waterway and its development are given here, and the whole section concludes with the possibilities of tourist activities in the Slovácko tourist area.

In the results section, the answers to the research questions are shown in charts. They concern the visitor profile and interest in extending the season pound locks hours and the boating season. The chapter on development potential then summarizes the non-negligible barriers and impacts of a possible extension.

In practice, the work can be used as a basis for promotional material for the Bata Canal and its results can serve to better understand customers and service providers.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- ARMYWEB. (2023, leden 22). *Záhada Mazurského kanálu, nedokončeného nacistického vodního díla v severním Polsku.* ARMYWEB - ARMY LIFESTYLE MAGAZÍN. <https://www.armyweb.cz/clanek/zahada-mazurskeho-kanalu-nedokonceneho-nacistickeho-vodniho-dila>
- Asociace vodní turistiky a sportu z.s. (2023, březen 27). *Asociace vodní turistiky a sportu.* Asociace vodní turistiky a sportu. <https://www.avts.cz/default.aspx#aktualne2>
- Batův kanál, O. P. S. (2022a, říjen 21). *Historie Batova kanálu.* Historie Batova kanálu. <https://historie.batacanal.cz/?lang=cz>
- Batův kanál, O. P. S. (2022b, listopad 8). *Legislativní prostředi.* Legislativní prostředi. <https://www.batacanal.cz/vodni-cesta/legislativa.html#menu>
- Batův kanál, O. P. S. (2023, leden 23). *Cyklostezky.* Batův kanál. <https://www.batacanal.cz/cyklostezky.html>
- Batův kanál, o. p. s. (2023, březen 8). *Založení Batův kanál, o. P. S.* Batův kanál. <https://www.batacanal.cz/o-nas/batuv-kanal.html>
- Berman, M. G., Jonides, J., & Kaplan, S. (2008). The Cognitive Benefits of Interacting With Nature. *Psychological Science*, 1207–1212. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02225.x>
- Bílý, M., Kračmar, B., & Novotný, P. (2001). *Kanoistika.* Grada Publishing, spol. s.r.o.
- Bureš, P. (2013). *Elektronická mapa Slovácka [Bakalářská práce].* Masarykova Univerzita.
- Cedidlová, T. (2022, srpen 9). *Plánovaný nový přístav v Napajedlích na Párbku získal potřebné povolení.* Český rozhlas Zlín. <https://zlin.rozhlas.cz/planovany-novy-pristav-v-napajedlich-na-pahrbku-ziskal-potrebne-povoleni-8803996>
- Centrála cestovního ruchu Východní Moravy o.p.s. (2023). *Turistický region Východní Morava—3K platforma.* Centrála cestovního ruchu Východní Moravy.
- Culture.pl. (2017, červenec 10). *Poland's Most Beautiful Canals.* Culture.pl. <https://culture.pl/en/article/polands-most-beautiful-canals>
- CzechTourism. (2019, září 18). *Návštěvnost turistických cílů 2018: Slovácko.* CzechTourim - Tourdata. <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/turisticke-oblasti/slovacko/>
- CzechTourism. (2020, červenec 7). *Návštěvnost turistických cílů 2019: Slovácko.* CzechTourim - Tourdata. <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticckych-cilu-slovacko/>
- CzechTourism. (2023a, únor 15). *Češi loni po Česku cestovali nejvíce v novodobé historii.* CzechTourim. <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Novinky/Archiv/2023/02/Cesi-loni-po-Cesku-cestovali-nejvic-v-novodobe-his>

- CzechTourism. (2023b, březen 16). *Příjmy z cestovního ruchu loni dosáhly už 118 miliard a dále rostou.* CzechTourism. <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Novinky/Archiv/2023/03/Prijmy-z-cestovniho-ruchu-loni-dosahly-uz-118-mili>
- Český veslařský svaz. (2020, únor 17). *Průkopník českého sportu—Josef Rössler-Ořovský.* Český veslařský svaz. <https://www.veslo.cz/prukopnik-ceskeho-sportu-josef-rossler-orovsky>
- ČT 24. (2013, leden 20). *Amsterodamský prstenec kanálů uchvacuje už 400 let.* ČT24. <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1123404-amsterodamsky-prstenec-kanalu-uchvacuje-uz-400-let>
- ČTK. (2022, listopad 10). *Vodáci budou moci plout s půl promile alkoholu, schválila Sněmovna.* ČESKÉ NOVINY. <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vodaci-budou-moci-plout-s-pul-promile-alkoholu-schvalila-snemovna/2254312>
- David, P., & Soukup, V. (2005). *222 technických skvostů České republiky* (První). Kartografie Praha, a. s.
- Dobrovolný svazek obcí. (2023, březen 7). *Cíle Sdružení obcí pro Baťův kanál.* Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě. <https://dsozk.batacanal.cz/#onas>
- FANTASTIC TRAVEL. (2020, květen 1). *Benátky, kouzelné město na vodě, část druhá: Vodní kanály a výjimečné mosty.* FANTASTIC TRAVEL - CESTOVATELSKÝ BLOG O FANTASTICKÝCH MÍSTECH. <https://www.fantastic-travel.cz/l/benatky-kouzelne-mesto-na-vode-2/>
- Fišer, M. (2022, listopad 9). *Vodáctví předběhlo na internetu grilování, ukazuje vyhledávání Seznamu.* Vodáctví předběhlo na internetu grilování, ukazuje vyhledávání Seznamu. <https://www.novinky.cz/clanek/internet-a-pc-vodactvi-predbehlo-na-internetu-grilovani-ukazuje-vyhledavani-seznamu-40400267>
- Flekalová, M. (2015). *Rekreační využití území.* Mendelova univerzita v Brně.
- Gabryš, M. (2022, listopad 9). *Cyklookruhy Baťova kanálu.* Cyklookruhy. <https://www.cyklookruhy.cz/batacanal/mapa/map.html#>
- Gulec, J. (2020). *STUDIE PLAVEBNÍ KOMORY V RÁMCI PRODLOUŽENÍ VODNÍ CESTY BATŮV KANÁL* [Bakalářská práce, Vysoké učení technické v Brně]. <https://dspace.vutbr.cz/handle/11012/190772>
- iDNES.cz. (2023, leden 23). *Národní polská chlouba. Mazurská jezera musíte proplout, žijí po celý rok.* iDNES.cz. https://www.idnes.cz/cestovani/kolem-sveta/poljsko-mazurska-jezera-jachting-tip-na-vylet-modry-poklad-tina.A201026_234909_kolem-sveta_taj
- Klementová, E. (2021). *Tvorba cyklotras s přírodními i historickými památkami v oblasti Chřiby.* [Bakalářská práce]. Univerzita Palackého.
- Konečný, V. (2012, květen 21). *Tip na nevšední dovolenou: Na lodi po evropských kanálech.* iDNES.cz. https://www.idnes.cz/cestovani/kolem-sveta/dovolena-na-lodi-po-evrope.A120513_213647_igsvet_skr

- Krajský úřad Zlínského kraje. (2023). *STRATEGICKÝ ROZVOJ*. Zlínský kraj.
- KREIA group. (2022a, červen 5). *Dotazník pro motorové čluny*. Dotazník pro motorové čluny.
<https://www.click4survey.cz/s4/51319/1029186e>
- KREIA group. (2022b, červen 5). *Dotazník pro pobytové lodě*. Dotazník pro pobytové lodě.
<https://www.click4survey.cz/s4/51318/5bbe0cf4>
- KREIA group. (2022c, červen 5). *Dotazník pro poskytovatele služeb*. Dotazník pro poskytovatele služeb. <https://www.click4survey.cz/s4/51321/1b8eca63>
- KREIA group. (2022d, červen 5). *Dotazník pro veřejnost*. Dotazník pro veřejnost.
<https://www.click4survey.cz/s4/51340/907f9be9>
- KREIA group. (2022e, červen 5). *Dotazník pro výletní lodě*. Dotazník pro výletní lodě.
<https://www.click4survey.cz/s4/51320/1f2ba680>
- KREIA group. (2023, březen 27). *ANALÝZA DOPADU PRODLOUŽENÍ KOMOROVACÍ SEZONY – BATŮV KANÁL*. Batův kanál.
https://www.batacanal.cz/pdf/Analyza_dopadu_prodlouzeni_komorovaci_sezony-BK.pdf
- Kubec, J., & Podzimek, J. (1996). *Vodní cesty světa* (první). AVENTINUM NAKLADATELSTVÍ, s.r.o.
- Kučerová, J., Cenek, P., Veselý, D., Kovářová, L., Daňhel, Č., Frajt, R., & Marek, M. (2018). *BATŮV KANÁL - Od myšlenky k nápadu* (1. vyd.). Povodí Moravy, s. p.
- Lefebvre, K. (2018, únor 14). *Grachtengordel: Amsterdamský uzel kanálů*. Z cest.
<http://www.zcest.eu/grachtengordel-amsterdamsky-uzel-kanalu/>
- MacKerron, G., & Mourato, S. (2013). Happiness is greater in natural environments. *Global Environmental Change*, 23(5), 992–1000. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2013.03.010>
- Malénková, H. (2018, červen 28). *Morava: Divoká říčka i klidná řeka, která láká nováčky i zkušené vodáky*. deník.cz. <https://www.denik.cz/cestovani/morava-divoka-ricka-i-klidna-reka-ktera-laka-novacky-i-zkusene-vodaky-20180628.html>
- Matt. (2023, leden 18). *Why Does Looking at Water Relax Us?* GR8NESS - You, starts here.
<https://www.gr8ness.com/why-does-looking-at-water-relax-us/>
- Obce pro Batův kanál. (2020). *Turistický průvodce Batův kanál*. Obce pro Batův kanál.
- Park Rochus o.p.s. (2023, leden 26). *SKANZEN ROCHUS - Muzeum v přírodě v srdeci Slovácka*. Skansen Rochus. <https://skanzenrochus.cz>
- Pášma, J. (2020). Nový přístav na Baťově kanále. *Zpravodaj města Uherské Hradiště*, 2020(5).
<https://www.mesto-uh.cz/zpravodaj-mesta-2020>
- Petrová, T. (2015). *Turistická přitažlivost Baťova kanálu* [Bakalářská práce, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava]. <https://dspace.vsb.cz/handle/10084/110692>
- POLISH TOURISM ORGANISATION. (2023, leden 23). *ELBLĄGSKÝ KANÁL - SVĚTOVÝ TECHNICKÝ ZÁZRAK*. POLISH TOURISM ORGANISATION.
<https://www.polsko.travel/cz/novinky/elblagsky-kanal-svetovy-technicky-zazrak>

Povodí Moravy. (2023, březen 8). *Předmět činnosti podniku Povodí Moravy*. Povodí Moravy.

<http://www.pmo.cz/cz/o-podniku/predmet-cinnosti/>

Preget, A. (2019). *Poznej Baťák*. Regionální rozvojová agentura Východní Moravy.

Ptáček, P. (2021, březen 5). *Vodáctví bylo zapsáno do krajských seznamů nemateriálních statků*.

Naše voda. <https://www.nase-voda.cz/vodactvi-bylo-zapsano-do-krajskych-seznamu-nematerialnich-statku/>

Půtová, B. (2019). *Antropologie turismu*. Karolinum.

Radová, M. (2021). *Vodácká turistika* [Bakalářská práce, Technická univerzita v Liberci].

https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/160100/BP_radova_michaela.pdf?sequence=1

Region Slovácko. (2023). *Slovácko*. Slovácko. <https://www.slovacko.cz>

Rybářová, A. (2022, duben 23). *Modrá mysl: Důvod, proč je nám v blízkosti vody lépe*. Marianne.

<https://www.marianne.cz/zabava/modra-mysl-duvod-proc-je-nam-v-blizkosti-vody-lepe>

Saunders, J. (2023, leden 21). *10 Most Famous Canals in Venice*. hotels.com.

<https://www.hotels.com/go/italy/most-famous-canals-venice>

Skalický, M. (2018, duben 15). *Černé krásy jsou po staletí symbolem Benátek. Čemu vděčí gondoly za svůj tvar a podobu?* Radiožurnál. <https://radiozurnal.rozhlas.cz/cerne-krasky-jsou-po-staleti-symbolem-benatek-cemu-vdeci-gondoly-za-svuj-tvar-a-7180108>

Smith, G., Keyl, P., Hadley, J., Bartley, C., Foss, R., Tolbert, W., & McKnight, J. (2022, listopad 10). *Boating Safety: Don't Drink and Drive*. Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health. <https://publichealth.jhu.edu/2001/boating>

Snell, T. L., Simmonds, J. G., & Klein, L. M. (2020). Exploring the impact of contact with nature in childhood on adult personality. *Urban Forestry & Urban Greening*, 55(55). <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126864>

Snížek, P. (2018, červenec 13). *NEJPOPULÁRNĚJŠÍ ČESKÉ VODÁCKÉ ŘEKY SE PŘEDSTAVUJÍ*. PÁDLER. <https://www.padler.cz/nejpopularejsi-ceske-vodacke-reky-se-predstavuju/>

Snížek, P. (2019, duben 1). *OMEZENÍ VODÁKŮ NA VLTAVĚ PŘIJDOU UŽ LETOS! NA POPLACH BIJÍ PŮJČOVNY, MÍSTNÍ LIDÉ, POLICIE I EKOLOGOVÉ*. PÁDLER. <https://www.padler.cz/omezeni-vodaku-na-vltave-prijdou-uz-letos-na-poplach-biji-pujcovny-mistni-lide-policie-i-ekologove/>

Soukup, O. (1963). *Vodní turistika* (první). Sportovní a turistické nakladatelství.

Státní plavební správa. (2023a, leden 27). *Labská a Vltavská vodní cesta*. LABSKO - VLTAVSKÝ DOPRAVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM. <https://lavdis.cz>

Státní plavební správa. (2023b, březen 8). *Působnost Státní plavební správy*. Státní plavební správa. <https://plavebniurad.cz/organizace/pusobnost>

- Strouhal, J. (2021, červen 28). *Nejkomerčnější řeka světa. Vltavou za sezonu proteče miliarda*. Forbes.
- Šauer, M., Vystoupil, J., Holešnická, A., Palatková, M., Pásková, M., Zelenka, J., Fialová, D., Vágner, J., Halámek, P., Repík, O., & Petr, O. (2015). *CESTOVNÍ RUCH - učební text*. Masarykova univerzita.
- Teklý, V. (1955). *Vodní turistika*. Státní tělovýchovné nakladatelství.
- TV-Adams. (2020, prosinec 30). *Mapa evropské sítě vnitrozemských cest*. Vodní díla. <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1-9Z9qsWip64JnucsMqPSHl8UDHg&ll=50.1190969389632%2C15.373533885831737&z=8>
- TV-Adams. (2023, leden 21). *Evropské země s nejhustší sítí vodních cest*. Vodní díla. http://www.tv-adams.wz.cz/vodni_cesty/zeme-evropa.html
- UNWTO. (2022, prosinec 15). *GLOSSARY OF TOURISM TERMS*. World Tourism Organization. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
- U.S. Coast Guard's Boating Safety Division. (2022, listopad 15). *BUI INITIATIVES*. The Official Website of the U.S. Coast Guard's Boating Safety Division. <https://www.uscgboating.org/recreational-boaters/boating-under-the-influence.php>
- Venice carneval Italy. (2023, leden 23). *Frequently Asked Questions About Venice's Canals*. Venice carneval Italy. <https://www.venice-carnival-italy.com/frequently-asked-questions-about-venues-canals/>
- Voda nebo alkohol. (2022, listopad 10). *Voda nebo alkohol*. Voda nebo alkohol. <http://www.voda-nebo-alkohol.cz/default.aspx>
- Weber, S. (2022, listopad 10). *Accident Statistics*. Boating Safety Resource Center. <https://bard.knightpoint.systems/PublicInterface/Report1.aspx>
- White, M. P., Alcock, I., Grellier, J., Wheeler, B. W., Hartig, T., Warber, S. L., Bone, A., Depledge, M. H., & Fleming, L. E. (2019). Spending at least 120 minutes a week in nature is associated with good health and wellbeing. *Scientific Reports*, 9. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-44097-3>
- yachting.com. (2023a, leden 21). *Benátská laguna*. yachting. <https://www.yachting.com/cs-cz/houseboats/destinations/italy/venetian-lagoon>
- yachting.com. (2023b, leden 23). *Mazurská jezera*. yachting. <https://www.yachting.com/cs-cz/houseboats/destinations/poland/masurian-lakes>
- Zákony pro lidi. (2023, březen 1). *Novela zákona o vnitrozemské plavbě*. Zákony pro lidi. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-114>
- Zelenka, J., & Pásková, M. (2012). *Výkladový slovník pro cestovní ruch*. (2. vydání). Linde Praha, a.s.

11 PŘÍLOHY

11.1 Dotazník pro pobytové lodě (KREIA group, 2022b)

11.2 Dotazník pro výletní lodě (KREIA group, 2022e)

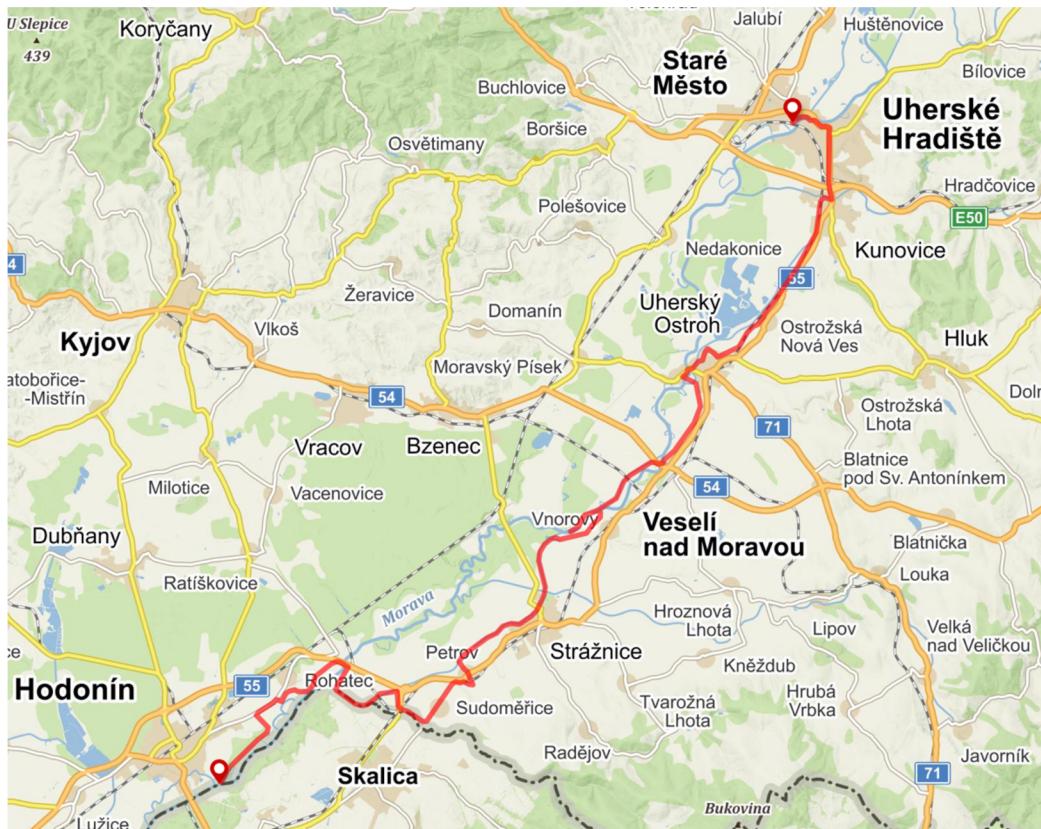
11.3 Dotazník pro motorové čluny (KREIA group, 2022a)

11.4 Dotazník pro veřejnost (KREIA group, 2022d)

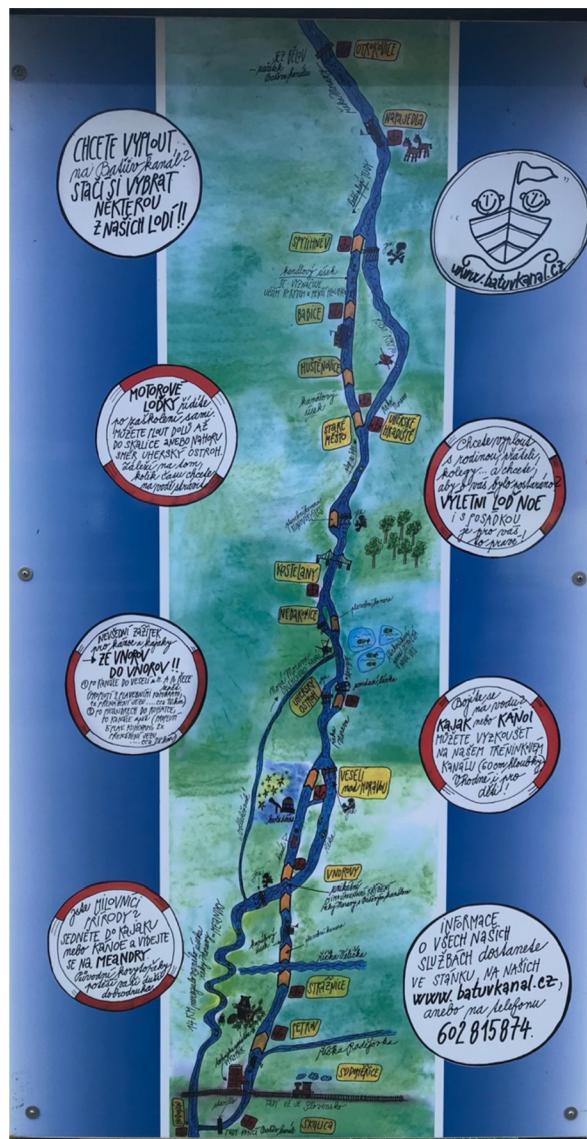
11.5 Dotazník pro poskytovatele služeb (KREIA group, 2022c)

<p>1. Ježíš druh podnikatele? Uvedte v rámci na Balívku kanál využívané? (změňte výběr více možností)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ plážový rekreace lid ☐ provoz výrobců lid ☐ plážová kavárna, řemeslo, vodníaktivitní výrobek, atd. ☐ plážová sportovně výuka (škola, extrakurikulární, atd.) ☐ hotel ☐ person ☐ hostitelství ☐ hotel ☐ model ☐ kempovatelská osada ☐ restaurace ☐ bistro/buffet ☐ kavárna ☐ provozovatel turistického cíle ☐ jiné činnosti spojené s Balívky kanálem - uveďte, prosím <p>2. Uvedete, prosim, kdo převážně používáte svou potiskatelnou činnost? (změňte výběr více možností)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Komerční ☐ Obřadové ☐ Nápravné ☐ Příjemci ☐ Sportovní ☐ Balíček ☐ Stave Město ☐ Uverák Headšíř ☐ Kunovický les ☐ Kostelec ☐ Uverák Ostrava ☐ Vesel nad Moravou ☐ Hradčany ☐ Vnorov ☐ Strážnice ☐ Petřov ☐ Sudoměřice ☐ Skalica ☐ Rotovac ☐ Hodonín ☐ jinde - uveďte kde, prosím 		<p>3. Zvýrazněte počet Valívka kanálů, jak užívali z něj ještěm prodej plážového balívku? (zde můžete je pospojovat veřejnosti závislé na fungování Balívka kanálů)*</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10px;">☐</td> <td>0 %</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>méně než 25 %</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>25 % - 50 %</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>50 % - 75 %</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>75 % - 100 %</td> </tr> </table> <p>4. V určeném místě na Balívku kanál v rovinotazu, jak patří do světla a vzdálu a kolik je od středu do hranic městského území, uvedete se a produkovací proces v odběru městských. Jako jste podle Vás jednotlivé městské struktury pro pláž Balívky kanálů?</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10px;">☐</td> <td>Jednotlivého struktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Společné struktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Společné rezervace</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Jednotlivého rezervace</td> </tr> </table> <p>5. Uvedete místní části pro Valívka kanál, nejčastěji používané koncem je od 9:00 do 12:30 a od 14:00 do 18:00. Uvedete se a poje prodejem. Jako jste podle Vás jednotlivé časové zóny dle aktivity pro pláž Balívky kanálů?</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10px;">☐</td> <td>10:00 - 12:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>12:00 - 14:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>14:00 - 16:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>16:00 - 18:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>18:00 - 20:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>20:00 - 22:00</td> </tr> </table> <p>6. Uvedete místní části pro Valívka kanál, nejčastěji používané koncem je od 9:00 do 12:30 a od 14:00 do 18:00. Uvedete se a poje prodejem. Jako jste podle Vás jednotlivé časové zóny dle aktivity pro pláž Balívky kanálů?</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10px;">☐</td> <td>7:00 - 9:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>9:00 - 9:30</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>9:30 - 11:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>11:00 - 13:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>13:00 - 15:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>15:00 - 16:30</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>16:30 - 18:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>18:00 - 19:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>19:00 - 20:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>20:00 - 21:00</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>21:00 - 22:00</td> </tr> </table> <p>7. Uvedete místní části pro Valívka kanál, nejčastěji používané koncem je od 9:00 do 12:30 a od 14:00 do 18:00. Uvedete se a poje prodejem. Jako jste podle Vás jednotlivé časové zóny dle aktivity pro pláž Balívky kanálů?</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10px;">☐</td> <td>0 %</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>1- 2 hodiny</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>3 - 5 hodin</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>6 - 10 hodin</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>11 - 15 hodin</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>overhead 15 hod.</td> </tr> </table> <p>8. Ježíš místní části žádoucí produkovat pro Valívka kanál?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ určil/a ☐ spíše určil/a ☐ spíše ne ☐ určitě ne ☐ nevím / nechci odpovědět <p>9. Ježíš místní části, ve kterých je Valívka kanál využíván, určit, aby tyž Balívka kanál v prodej? Uvedete výběr více možností</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ nejen ☐ určit ☐ spíše určit ☐ spíše neurčit ☐ určitě neurčit ☐ nevím / nechci odpovědět <p>10. Byl byste ochoten finančně podporit produkovací komorníkům hleděc secese na Balívku kanál?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ane ☐ ne spíše srovnatelné částky ☐ ani produkovací by nebylo velmi potřeba <p>11. Ježíš místní části pro Valívka kanál využívání, komorníkům produkovací procesy dle Balívky kanálů?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ určil/a ☐ spíše určil/a ☐ spíše ne ☐ určitě ne ☐ nevím / nechci odpovědět <p>12. Ježíš místní části pro Valívka kanál využívání, komorníkům produkovací procesy dle Balívky kanálů?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ určil/a ☐ spíše určil/a ☐ spíše ne ☐ určitě ne ☐ nevím / nechci odpovědět <p>13. Jaké aktuálně finanční prostředky můžete využít pro výrobu Valívka kanálů a výrobu prodeje Valívka kanálů? Ježíš místní části, nejdříve výrobu, tehnické výroby, marketing, atd. (zde můžete pospojovat veřejnosti závislé na fungování Balívky kanálů)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ méně než 100 Kč ☐ okolo 100 Kč až 500 Kč ☐ okolo 500 Kč až 1.500 Kč ☐ okolo 1.500 Kč až 2.500 Kč ☐ okolo 2.500 Kč až 5.000 Kč ☐ okolo 5.000 Kč až 10.000 Kč ☐ okolo 10.000 Kč až 20.000 Kč ☐ okolo 20.000 Kč až 40.000 Kč ☐ více než 40.000 Kč <p>14. Když výrobce finančně prostředky můžete využít pro výrobu Valívka kanálů a výrobu prodeje Valívka kanálů? Ježíš místní části, nejdříve výrobu, tehnické výroby, marketing, atd. (zde můžete pospojovat veřejnosti závislé na fungování Balívky kanálů)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ 1 hod 45 ☐ 2 hod 15 ☐ 3 hod 15 ☐ 4 hod 15 ☐ 5 hod 15 ☐ 6 hod 25 ☐ 24 hod 50 ☐ více než 40 hod 45 <p>15. Paket služeb, zejména určité výrobce Valívka kanálů a komorníků a zlepšení produkovací procesy dle Balívky kanálů, současně zlepšení výrobce výrobce dle Balívky kanálů mimořádnou pomocí kromějším z Balívky kanálů.</p> <div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 40px; margin-top: 10px;"></div>	☐	0 %	☐	méně než 25 %	☐	25 % - 50 %	☐	50 % - 75 %	☐	75 % - 100 %	☐	Jednotlivého struktury	☐	Společné struktury	☐	Společné rezervace	☐	Jednotlivého rezervace	☐	10:00 - 12:00	☐	12:00 - 14:00	☐	14:00 - 16:00	☐	16:00 - 18:00	☐	18:00 - 20:00	☐	20:00 - 22:00	☐	7:00 - 9:00	☐	9:00 - 9:30	☐	9:30 - 11:00	☐	11:00 - 13:00	☐	13:00 - 15:00	☐	15:00 - 16:30	☐	16:30 - 18:00	☐	18:00 - 19:00	☐	19:00 - 20:00	☐	20:00 - 21:00	☐	21:00 - 22:00	☐	0 %	☐	1- 2 hodiny	☐	3 - 5 hodin	☐	6 - 10 hodin	☐	11 - 15 hodin	☐	overhead 15 hod.
☐	0 %																																																																	
☐	méně než 25 %																																																																	
☐	25 % - 50 %																																																																	
☐	50 % - 75 %																																																																	
☐	75 % - 100 %																																																																	
☐	Jednotlivého struktury																																																																	
☐	Společné struktury																																																																	
☐	Společné rezervace																																																																	
☐	Jednotlivého rezervace																																																																	
☐	10:00 - 12:00																																																																	
☐	12:00 - 14:00																																																																	
☐	14:00 - 16:00																																																																	
☐	16:00 - 18:00																																																																	
☐	18:00 - 20:00																																																																	
☐	20:00 - 22:00																																																																	
☐	7:00 - 9:00																																																																	
☐	9:00 - 9:30																																																																	
☐	9:30 - 11:00																																																																	
☐	11:00 - 13:00																																																																	
☐	13:00 - 15:00																																																																	
☐	15:00 - 16:30																																																																	
☐	16:30 - 18:00																																																																	
☐	18:00 - 19:00																																																																	
☐	19:00 - 20:00																																																																	
☐	20:00 - 21:00																																																																	
☐	21:00 - 22:00																																																																	
☐	0 %																																																																	
☐	1- 2 hodiny																																																																	
☐	3 - 5 hodin																																																																	
☐	6 - 10 hodin																																																																	
☐	11 - 15 hodin																																																																	
☐	overhead 15 hod.																																																																	

11.6 Trasa výletu podél Baťova kanálu

11.7 Originální mapa Baťova kanálu, Vnorovy

11.8 Knihobudka, Strážnice

11.9 Vinné sklepy Petrov - Plže

12 SEZNAM ZKRATEK

CCR VM = Centrála cestovního ruchu východní Moravy

CR = cestovní ruch

DMO = destinační managementy oblastí

TIC = turistické informační centrum

13 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Vybrané druhy a formy cestovního ruchu

Obrázek 2. Cíle turismu pro rok 2030

Obrázek 3. Nejčastěji zadávaná vodácká hesla na Seznam.cz vyhledávání

Obrázek 4. Fungování plavební komory

Obrázek 5. Evropské země s nejhustší sítí vodních cest

Obrázek 6. Mapa evropské sítě vodních cest

Obrázek 7. Mapa vodní cesty Baťův kanál

Obrázek 8. Mapa vodní cesty Baťův kanál

Obrázek 9. Legenda k mapě vodní cesty Baťův kanál

Obrázek 10. Počet návštěvníků Baťova kanálu během sezony 2021

Obrázek 11. Počet návštěvníků Baťova kanálu během sezony 2021

Obrázek 12. Vizualizace přístavu ve Starém Městě

Obrázek 13. Vizualizace přístavu na Pahrbku

Obrázek 14. Cíle sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanál

Obrázek 15. Územní celky Slovácka

Obrázek 16. TOP 10 klasických turistických cílů za rok 2018

Obrázek 17. TOP 10 klasických turistických cílů za rok 2018

Obrázek 18. Počet respondentů z hlediska pohlaví

Obrázek 19. Návštěvníci Baťova kanálu v roce 2022 dle věku a pohlaví

Obrázek 20. Místo bydliště respondenta

Obrázek 21. Celková délka pobytu na Baťově kanále a v jeho okolí

Obrázek 22. Způsob stravování během plavby po Baťově kanále

Obrázek 23. Spokojenost respondenta s pobytom na Baťově kanále

Obrázek 24. Místo bydliště respondentů ze Zlínského kraje

Obrázek 25. Celková délka pobytu na Baťově kanále v případě pobytu výhradně z důvodu plavby

Obrázek 26. Celková délka pobytu na Baťově kanále v rámci součásti pobytu v regionu

Obrázek 27. Spokojenost respondenta s pobytom na Baťově kanále

Obrázek 28. Na jak dlouho jste si vypůjčil/a motorový člun?

Obrázek 29. Celková délka pobytu na Baťově kanále a v jeho okolí

Obrázek 30. Je plavba po Baťově kanále jediným důvodem návštěvy regionu, nebo jde o součást delšího pobytu?

Obrázek 31. Přespávání během pobytu

Obrázek 32. Spokojenost respondenta s pobytom na Baťově kanále

Obrázek 33. Znalost vodní cesty Baťův kanál a možností plavby

Obrázek 34. Nejvíce využívané způsoby plavby

Obrázek 35. Spokojenost respondenta s pobytom na Baťově kanále

Obrázek 36. Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 37. Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

Obrázek 38. Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 39. Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

Obrázek 40. Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 41. Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

Obrázek 42. Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 43. Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu

Obrázek 44. Je žádoucí prodloužit provoz Baťova kanálu?

Obrázek 45. Je žádoucí prodloužit provoz Baťova kanálu?

Obrázek 46. Atraktivní provozní doba plavebních komor

Obrázek 47. Atraktivní kalendářní měsíce pro plavbu